

Revista ECONOMICA

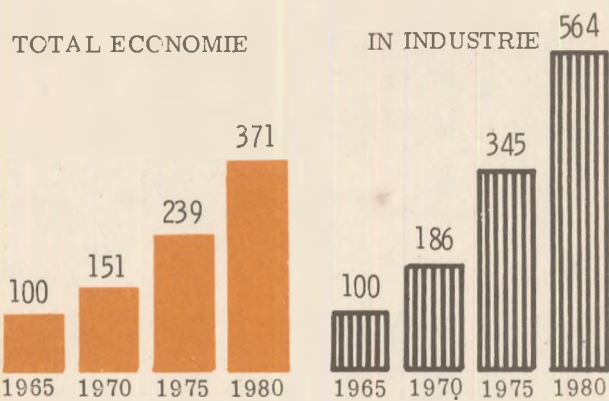
CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

**Valențele economice
ale interdependenței**

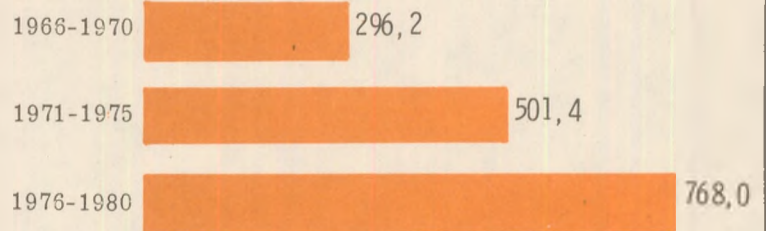
**CALITATEA CADRELOR-
CALITATEA ACTIVITĂȚII**

COORDONATE ALE DEZVOLTĂRII BAZEI TEHNICE A ECONOMIEI

DINAMICA FONDURILOR FIXE
- în procente -

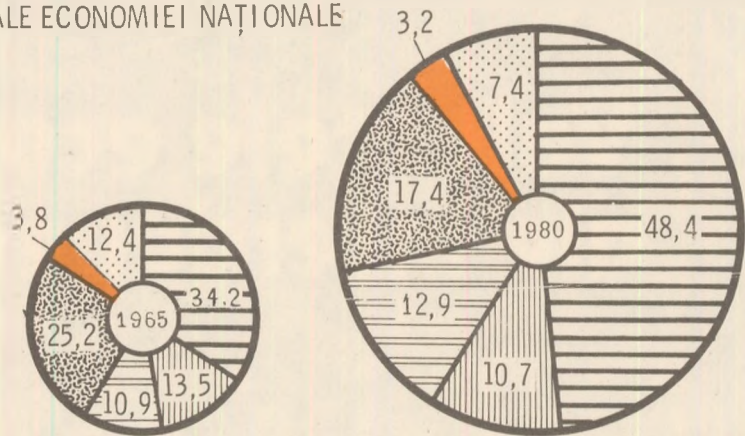
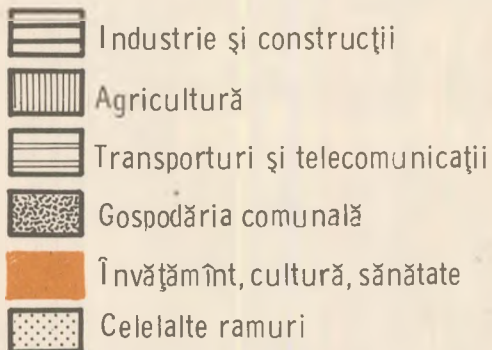

FONDURI FIXE PUSE ÎN FUNCȚIUNE ÎN
ECONOMIA NAȚIONALĂ, PE PERIOADE DE CINCI ANI
- miliarde lei -

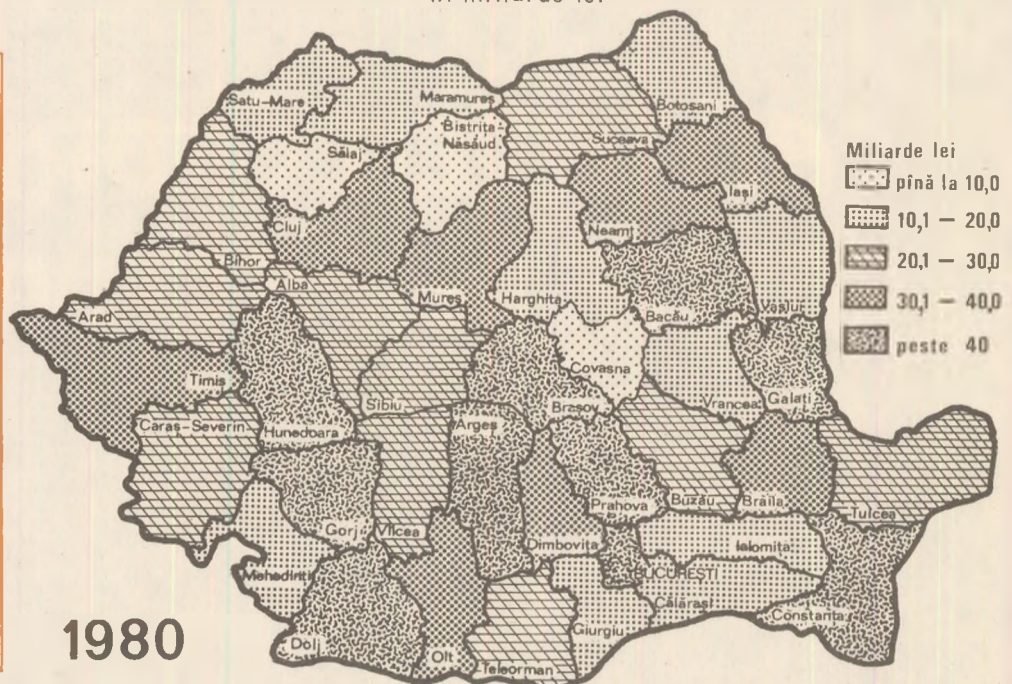
● În 1985, ca urmare a împlinirii programului de investiții, fondurile fixe totale vor ajunge la 3000 mld. lei, din care 77 % productive.

STRUCTURA FONDURILOR FIXE, PE RAMURI ALE ECONOMIEI NAȚIONALE
- în procente -

GRUPAREA JUDEȚELOR DUPĂ VALOAREA FONDURILOR FIXE PRODUCTIVE
- în miliarde lei -

● În cincinalul 1981-1985, măsurile luate vizează creșterea eficienței fondurilor fixe, prin utilizarea la maximum a mașinilor și instalațiilor, buna întreținere și exploatare a acestora, folosirea completă a suprafețelor de producție.

ÎN ÎNTÎMPINAREA CONFERINȚEI NAȚIONALE A P.C.R.
ȘI A ALEGERILOR

**O VIBRANTĂ CHEMARE LA ÎNFĂPTUIREA
OBIECTIVELOR DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE
A PATRIEI**

„Faceți totul, la locurile voastre de muncă pentru ca fiecare unitate să lucreze cu întreaga capacitate, la parametri proiectați! Asigurați în toate unitățile îndeplinirea sarcinilor privind creșterea producției și productivității muncii, a eficienței și calității! Acționați ferm pentru realizarea integrală a producției fizice și nete, pentru ca toate produsele românești să se ridice la înălțimea condițiilor de care dispune industria noastră socialistă!”

(din Apelul Frontului Democrației și Unității Socialiste)

APELUL Frontului Democrației și Unității Socialiste a fost primit cu un deosebit interes de întregul nostru popor. Insufletitor manifest politic, documentul constituie de fapt Programul realist și clarvăzător al F.D.U.S., program care se identificează cu Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a patriei spre comunism. Evidențiind obiectivele prioritare în fiecare domeniu de activitate pentru accelerarea dezvoltării economico-sociale a patriei, Apelul — adevărat program de lucru pentru întreaga noastră națiune — adresează tuturor cetățenilor României chemări puternic mobilizatoare pentru înfăptuirea integrală a sarcinilor care le revin, pentru îndeplinirea exemplară a planului, pentru intensificarea operei de construcție socialistă și comunistă în țara noastră.

Așa cum se subliniază în Apel, în cadrul programului de dezvoltare social-economică a patriei, planul pe acest an și cincinal prevede obiective majore, a căror realizare integrală, în cele mai bune condițiuni reprezintă condiția hotărâtoare de înscriere accelerată a României pe coordonatele progresului, civilizației și bunăstării, de creștere susținută a nivelului de trai al oamenilor muncii. În acest context, fiecărei unități economice îi revin responsabilități însemnate în îndeplinirea sarcinilor de plan, în mărirea contribuției la dezvoltarea de ansamblu a economiei naționale. Toate eforturile colectivelor din întreprinderi trebuie concentrate pentru realizarea in-

tegrală, zi de zi, a planului de producție pe anul 1982 la toți indicatorii, la toate sortimentele, pentru pregătirea temeinică a producției viitorului an al cincinalului, pentru înfăptuirea tuturor obiectivelor cincinalului 1981—1985.

Răspunzând printr-o amplă mobilizare a potențialului productiv Apelului Frontului Democrației și Unității Socialiste, oamenii muncii își sporesc eforturile creative și organizatorice pentru recuperarea în termene cât mai scurte a restanțelor, pentru îndeplinirea integrală a producției fizice și nete planificate, a sarcinilor privind creșterea productivității muncii și a eficienței, pentru fabricarea de produse de calitate superioară, competitive, care să se situeze la înălțimea condițiilor de care dispune economia.

În perioada care a mai rămas pînă la sfîrșitul anului, așa cum rezultă din Apelul Frontului Democrației și Unității Socialiste, preocupările existente se cer continuate și lărgite cu acțiuni energice și măsuri hotărâte pentru ca fiecare unitate să lucreze la întreaga capacitate, pentru sporirea și valorificarea superioară a bazei proprii de materii prime și energetice, reducerea consumurilor, îndeplinirea exemplară, în condiții de calitate și eficiență ridicată a producției pentru export, aplicarea fermă a principiilor autoconducerii muncitorești, a autofinanțării, a noului mecanism economico-financiar, pentru sporirea rentabilității producției în fiecare unitate.

Acțiuni energice pentru realizarea producției fizice

EXPLOATĂRILE miniere din Valea Jiului ocupă un loc important în energetica românească. În anii din urmă s-au realizat în toate unitățile de aici progrese remarcabile în mecanizarea și dezvoltarea producției, în organizarea pe baze noi a extracției cărbunelui. Creșterea de 10 ori a fondurilor fixe — în ultimii 10 ani — ca urmare a materializării prevederilor pro-

gramului prioritar pentru dezvoltarea producției de cărbune a țării, a permis dotarea unităților cu noi complexe mecanizate de înaintare și extracție a cărbunelui, facilitând creșterea accentuată a productivității muncii și pe această bază, sporirea producției de cărbune.

În prezent, în toate unitățile aparținând de Combinatul minier al Văii Jiului se întreprind măsuri ferme care

să conducă la realizarea producției fizice, a cantităților de cărbune solicitate de nevoile economiei naționale și crearea condițiilor pentru demararea activității în 1983. Pentru a ilustra activitatea ce are loc în acest sens am analizat modul în care unitățile miniere își îndeplinesc sarcinile de plan la producția fizică și își onorează obligațiile față de beneficiari.

Depășirea sarcinilor de plan prin organizarea rațională a muncii

INTRATĂ în exploatare în 1980, cariera Cîmpu lui Neag, avînd în dotare mijloace mecanizate adecvate, a reușit să extragă lună de lună cantități însemnate de cărbune cocsificabil. Prin buna organizare a muncii, prin efectuarea în avans a lucrărilor de decopertă și utilizarea unor tehnologii moderne de mare randament, colectivul acestei unități a reușit să-și realizeze sarcinile anuale de plan la producția fizică în numai trei trimestre. La data de 10 ianuarie a.c. mineri de la cariera Cîmpu lui Neag au raportat extragerea peste planul anual a unei cantități de mai bine de 100 000 tone de cărbune cocsificabil.

Ținînd seama de cerințele crescînde de cărbune cocsificabil, de faptul că unele exploatări din Valea Jiului nu și-au realizat în totalitate sarcinile de plan, conducerea combinatului a luat măsuri ca la această carieră să se intensifice acțiunile de extragere a cărbunelui, să se folosească în acest scop din plin condițiile favorabile create. Astfel, suplimentîndu-se mijloacele mecanizate, lucrările de decopertări au avansat într-un ritm superior planului, volumul lor suplimentar atîngînd de la începutul anului peste 230 000 m³ steril, asigurînd în acest fel un front de lucru pentru exploatare pe cel puțin 2 luni. Se apreciază că numai pe această bază, pînă la sfîrșitul anului vor fi extrase cel puțin 20 000 tone cărbune cocsificabil peste plan.

Dar măsurile luate au în vedere și faptul că timpul de iarnă poate crea dificultăți, avînd în vedere faptul că întreaga activitate se desfășoară la suprafață. De aceea, din vreme s-a acționat în direcția accelerării lucrărilor de decopertare creîndu-se un avans important față de plan, s-au amenajat drumuri de acces pentru circulația autotobasculantelor, s-au creat fronturi mari de extragere a cărbunelui cu excavatoare etc. Toate aceste măsuri crează condiții ca și la începutul anului viitor activitatea din cariera Cîmpu lui Neag să se desfășoare din plin, asigurîndu-se extragerea și livrarea cărbunelui cocsificabil la nivelul prevederilor planului.

Recuperarea restanțelor — o cerință prioritară

LA EXPLOATAREA Vulcan, spre deosebire de cariera Cîmpu lui Neag, sarcinile de plan la producția fizică nu au fost realizate în totalitate, înregistrîndu-se în primele 10 luni ale anului o restanță de 85 000 tone și peste 500 metri liniari la lucrările de pregătire. Cauza principală care a determinat aceste nerealizări rezidă în folosirea insuficientă a zestrei tehnice intensiv și extensiv, în special la sectoarele 3, 4, 6, 7 — care înregistrează realizări la producția fizică cuprinse între 16 000 și 25 700 tone de cărbune.

Avînd în vedere situația realizărilor față de plan la sfîrșitul trimestrului III, atît la mina Vulcan, ca de altfel și la alte exploatări miniere din Valea Jiului, s-a trecut la analize exigente asu-

pra cauzelor nerealizărilor, în urma cărora s-au stabilit măsuri concrete menite să conducă la impulsionearea activității, la recuperarea rămînelor în urmă, astfel ca pînă la finele anului cantitățile de cărbune planificate să fie extrase și livrate beneficiarilor. În acest sens, atenția s-a concentrat asupra creării unei mai bune concordanțe între eforturile pe care va trebui să le depună toate compartimentele de activitate — sectoarele productive, cele care asigură condiții materiale la fronturile de lucru, cît și cele din sectoarele de întreținere și reparații a utilajelor. De asemenea, s-a trecut la concentrarea producției în zonele de exploatare în care există posibilitatea obținerii unor productivități superioare, o mai bună plasare a efectivelor în abataje, o aprovizionare tehnico-materială operativă a locurilor de muncă cu cele necesare, control și supraveghere permanentă a activității din subteran, îmbunătățirea procesului de extracție prin reorganizarea de fluxuri, și dotări noi cu utilaje corespunzătoare etc.

Evident, eforturile ce se fac în organizarea mai bună a activității, în folosirea cu randament sporit a mijloacelor mecanizate din dotare a determinat ca în prima decadă din luna noiembrie a.c. ritmul realizărilor zilnice la producția fizică să crească cu peste 400 tone față de perioada anterioară. Se apreciază chiar că, în zilele ce urmează să se atingă și să se depășească sensibil sarcinile zilnice, fapt ce va permite ca și la această exploatare planul pe acest an să poată fi îndeplinit.

Mircea BUJORESCU

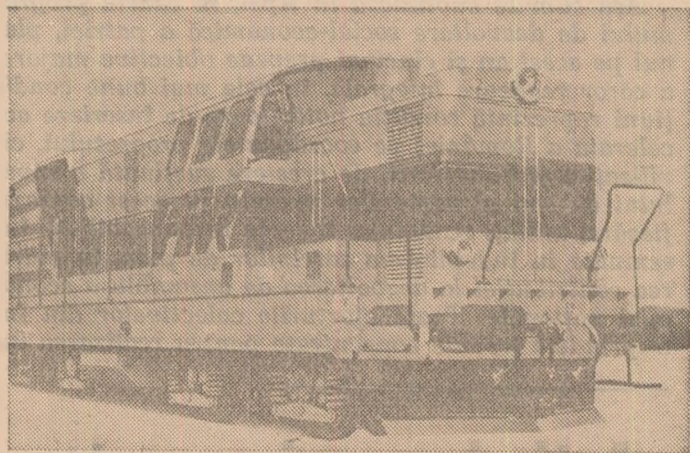
Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Locomotiva diesel-electrică de 1100 CP (cu posibilități de diversificare)

PRINTRE noile tipuri de locomotive asimilate în fabricație în cursul acestui an la întreprinderea „23 August” din București figurează și locomotiva diesel-electrică de 1100 CP care dispune de multiple posibilități de diversificare. Prin realizarea acestui nou mijloc de tracțiune cu transmisie în curent alternativ — curent continuu, constructorii au urmărit să deschidă noi perspective pentru export, să satisfacă mai bine cerințele beneficiarilor interni și externi. De altfel, în privința adaptării locomotivei la necesitățile oricărei administrații de cale ferată, întreprinderea producătoare dispune de o vastă experiență. Locomotivele fabricate pentru export în perioada 1967—1981

au fost livrate în 23 de țări din patru continente cu condiții climatice foarte diferite, pentru nu mai puțin de 11 ecartamente, cu gabarite diverse, cu sisteme de cuplare, cu instalații de frînă și cu transmisii de diferite tipuri.

Construcția noii locomotive pe patru osii este realizată cu o serie de subansamble speciale — generator principal de curent alternativ trifazic, generator auxiliar pentru puterile instalate pe locomotive pînă la 1500 C.P. și motoare electrice de 160 kW. Ecartamentul ei este de 1345 mm, ceea ce o face utilizabilă pe toate liniile de cale ferată din țara noastră. Motorul cu care este echipată este un diesel tip M 820 SR de 1300 C.P. la 1500 rot/min, cu 12 cilindri în V, cu

o putere pentru tracțiune de 985 C.P. (725 kW). Celelalte patru motoare de tracțiune (tip MTEM 160/4 de curent continuu), fiecare acționînd cîte o roată, au, în regim de durată la viteza minimă, o putere de 160 kW la 300 V, 610 A și 550 rot/min. Ansamblul caracteristicilor tehnice, — dintre care mai amintim forța maximă de tracțiune de 16089 kgf,

acelerația de 0,1—0,2 m/sec² pentru trenurile de marfă și de 0,1—0,3 m/sec² pentru cele de persoane, viteza maximă de 100 km/oră și viteza minimă de durată de 20,8 km/oră — situează noul tip de locomotivă printre cele mai importante realizări din ultima vreme ale întreprinderii „23 August”.

C.E.

Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice

Impulsionarea punerii în exploatare a obiectivelor prioritare din industria minieră

PINĂ LA SFÎRȘITUL ACESTUI AN și în 1983 importante capacități de producție din ramura extracției și preparării minereurilor trebuie să intre în producție, înregind astfel aportul industriei miniere la asigurarea în mai mare măsură a necesarului de metale neferoase al industriei noastre. Pentru că — așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — trebuie să se înțeleagă că aprovizionarea materială poate fi soluționată punind un accent deosebit pe sursele proprii. Și, în această privință, avem încă o anumită rămânere în urmă. De aceea, este necesar să fie urmărită zi de zi — de către toți cei ce au sarcini și poartă răspunderi în acest domeniu — realizarea obiectivelor privind asigurarea materiilor prime, energiei și combustibilului.

Trustul de construcții-montaže miniere (T.C.M.M.) este angajat cu lucrări specifice pe șantiere importante din întreaga țară. Obligațiile asumate față de beneficiari implică eforturi sporite, pentru ca încă în acest an și în cel următor să se asigure intrarea în funcțiune a unor uzine de preparare a minereurilor neferoase cu o capacitate totală de peste 7 mil. tone minereu. Concomitent, se desfășoară pe front larg — și în anul 1983 intră în faza decisivă — lucrările de la Combinatul minier al cuprului Roșia Poieni (județul Alba), cu o capacitate finală de 12,0 mil. t/an.

Cum poate fi asigurată ritmicitatea lucrărilor

PENTRU fiecare obiectiv sînt întocmite programe speciale prioritare la nivelul tuturor ministerelor care concurează direct sau indirect la realizarea lor (Ministerul Minelor, M.I.C.M., M.I.M.U.E.E., M.A.G.F., M.I.L.M.C., M.I.Ch., C.N.A., M.E.E.), programe cu sarcini concrete stabilite pentru fiecare unitate direct angrenată în realizarea lucrărilor la noile obiective și care se urmăresc îndeaproape și se analizează lunar.

În ceea ce îl privește T.C.M.M. a luat și continuă să ia măsuri deosebite pentru a concentra activitatea pe aceste obiective prioritare. Ca atare, spre șantierele respective au fost dirijate cu precădere resurse materiale, utilaje de construcții, mijloace de transport și forță de muncă, reușindu-se astfel ca, pe ansamblu, media realizărilor pe aceste

șantiere să se situeze, cu o singură excepție, cu circa 25% deasupra mediei realizărilor trustului, (tabelul nr. 1). Consecință firească a concentrării și intensificării activității pe aceste șantiere este faptul că mai multe obiective

● **Recuperarea restanțelor și devansarea termenelor de dare în funcțiune a noilor capacități**
 ● **Pregătirea din vreme a investițiilor anului 1983** ● **Acțiuni și măsuri eficiente pentru buna derulare a activității de construcții — montaj**

cu pondere însemnată în activitatea trustului (Roșia, Poieni — peste 20% sau Coranda Hondol și Moldova Nouă cu mai mult de 4% fiecare) se situează deasupra mediei realizărilor pe trust (cu 16—65%) la lucrările de construcții-montaj. Aseasta înseamnă că în aceste cazuri, ca și în altele, au fost create condiții favorabile pentru conectarea lor la circuitul productiv și atingerea la termenele stabilite sau chiar mai devreme a parametrilor proiectați.

Cu toate acestea, stadiile fizice nu sînt în egală măsură satisfăcătoare, existînd rămîneri în urmă fie la lucrările de construcții, fie la lucrările de instalații-montaj și persistînd încă o multitudine de probleme nerezolvate (cum este cazul cu obiectivul de la Valea Morii). Aceste probleme nerezolvate sau rezolvate cu întârziere și nu în condiții satisfăcătoare își găsesc reflectarea în lipsa de ritmicitate a desfășurării lucrărilor pe șantierele respective (tabelul nr. 2), situație care presupune și determină dereglări organizato-

În întîmpinarea Conferinței Naționale a P.C.R. și a alegerilor

Noi obiective de investiții intrate în funcțiune

● Constructorii și montorii de pe Șantierul de dezvoltare a Intreprinderii de tractoare din Miercurea Ciuc raportează punerea în funcțiune, în avans cu 2 luni față de termen, a unei moderne secții producătoare de piese și subansamble pentru tractoare. Anual, în noua capacitate se vor realiza piese și subansamble pentru tractoare în valoare de 86 milioane lei. Avansul cîștigat, prin punerea în funcțiune înainte de termen, va permite constructorilor de tractoare harghițeni să realizeze un spor de producție de piese de schimb în valoare de peste 15 milioane lei.

● Recent, la Combinatul metalurgic din Tulcea, a fost elaborată prima șarjă la cel de-al doilea cuptor de siliciu metalic — importantă capacitate productivă care, practic, conduce la dublarea producției actuale de siliciu metalic și la reducerea substanțială a importului de siliciu tehnic necesar în industria noastră chimică și metalurgică. Noul cuptor, în care se vor produce anual 2.500 tone de siliciu metalic, a fost construit într-un timp record — cu două luni mai devreme față de perioada de execuție planificată. Instalația folosește materia primă extrasă chiar din această zonă nord-dobrogeană: cuarțită din Dealul Cernei-Măcin, ceea ce conduce la valorificarea superioară a resurselor locale și la obținerea unui cost avantajos pentru feroaliajul respectiv.

● În cadrul unei stații-pilot, aparținînd Secției de gospodărie comunală și locativă a orașului Govora, a fost integrată, în circuitul productiv, o moară cu filtre de 40 microni, finalizată cu forțe proprii, după o concepție originală a specialiștilor de aici și destinată valorificării superioare a șisturilor argiloase, descoperite în zona comunei vilcene Berbești. Prin măcinarea șisturilor se obține o pudră foarte fină de culoare roșie, ce constituie o valoroasă materie primă utilizată cu succes în locul unor materiale procurate din import la fabricarea vopselelor pe bază de ulei. Pentru început, instalația menționată realizează 60 tone de pudră pe lună, cantitate furnizată întreprinderii „Policolor” din Capitală, urmînd ca, într-o perspectivă apropiată, să-și extindă capacitatea și să poată asigura asemenea materie primă și altor unități de profil din țară, cum sînt întreprinderile „Apollo” din Galați și „Chimica” din Craiova.

● De la începutul anului și pînă acum, zestrea edilitară a localităților urbane și rurale argeșene s-a îmbogățit cu noi blocuri de locuințe, însumînd un număr de 3.000 apartamente, care raportat la sarcinile de plan aferente perioadei amintite, reprezintă depășirea acestora cu 220 apartamente. Alte 1.130 apartamente, prevăzute să fie finalizate și predate „la cheie” pînă la finele anului în curs, se află în stadii avansate de execuție urmînd să fie puse, eșalonat, la dispoziția oamenilor muncii din orașe și comunele județului Argeș.

Tabelul nr. 1

Obiectivul	Concentrarea activității pe obiectivele prioritare	
	Ponderea în planul trustului (%)	Realizarea planului comparativ cu media pe trust (%)
Banatite-Moldova Nouă	4,4	165
Coranda Hondol	4,2	144
Roșia Poieni	20,5	115
Valea Morii	2,1	74
Baia de Aramă	1,5	150
Valea Blaznei	2,4	139
Total	35,1	125

Tabelul nr. 2

Ritmicitatea producției pe șantiere				
Obiectivul	Media realizărilor (media trimestrială = 100) pe 1982			
	Tr. I	Tr. II	Tr. III	Tr. IV (prelim.)
Banatite —				
M. Nouă	78	110	110	103
Coranda				
Hondol	51	73	127	138
Roșia Poieni	55	135	105	103
Valea Morii	71	106	85	142
Baia de Aramă	61	93	119	128
Valea Blaznei	78	121	104	95

rice și economice. În acest tabel este de observat că față de media trimestrială a realizărilor pe obiective, trimestrul I se situează cu mult (între 22-49%) sub aceasta, în timp ce în trimestrele următoare se dă — cu mare intensitate și nu întotdeauna cu succesul scontat, mai ales în trimestrul IV, care rămâne grevat cu volum mare de lucrări — bătălia pentru realizarea indicatorilor fizici și de eficiență ai planului. Desigur, poate fi acuzat și un automatism sau rutină în repartizarea relativ egală a volumului de lucrări pe trimestre, fără a ține seamă în măsura cuvenită de condițiile atmosferice diferite de la un sezon la altul. Trezind însă peste această împărțire oarecum arbitrară și care nu trebuie să se constituie într-un impediment de netrecut, să căutăm alte cauze mai apropiate de realitățile din șantiere.

Să vedem deci ce împiedică desfășurarea ritmică a lucrărilor pe șantiere? Cauzele, care dereglează ritmicitatea pot fi depistate — dată fiind complexitatea deosebită a cadrului organizatoric macroeconomic în care se realizează un obiectiv de investiții — atît în lăuntrul propriei activități a constructorului (trustului), cît și în relațiile sale exterioare.

În primul rînd să reținem că realizările din trimestrul I sînt, de regulă, sub media trimestrială și afectează activitatea întregului an. Aici trebuie spus că perioada de iarnă (care în cazul amplasamentelor din industria minieră cuprinde cam 40% din durata calendaristică) necesită o pregătire corespunzătoare a obiectivelor pentru a se asigura fronturile de lucru necesare, de ziderat care nu întotdeauna este realizat în practică. Pe de altă parte, parcul de utilaje și mijloace de transport nu este suficient de bine pregătit pentru a intra în lunile de iarnă adecvat condițiilor din această perioadă. Mai mult, el se confruntă cu dificultăți în asigurarea pieselor de schimb și din aceste motive capacitatea sa este utilizată sub nivelul nece-

sar și cu un consum mai mare de resurse.

În al doilea rînd, se înregistrează încă unele întîrzieri în pregătirea investițiilor. Și acestea pentru că se mai întîlnesc situații de atacare a lucrărilor de bază ale obiectivelor fără aducerea organizării de șantier în stadiul care să permită continuitatea și dinamica ascendentă a producției. Acest lucru se repercutează în activitatea șantierului exact atunci cînd trebuie intensificate eforturile din preajma punerii în funcțiune prin apariția „locurilor înguste” în bazele de producție sau sociale. La menținerea acestei deficiențe concurează însă și faptul că mai există încă numeroase cazuri cînd se promovează și aprobă investiții în condiții derogatorii, pentru justificarea cărora toți factorii interesați preesează deschiderea neîntîrziată, dar și insuficient pregătită, a lucrărilor de bază.

Pentru a contribui în cea mai mare măsură la lărgirea bazei proprii de materii prime, T.C.M.M. își intensifică și concentrează eforturile în vederea realizării la termen și în unele cazuri chiar să devanseze (tabelul nr. 3) punerile în funcțiune la principalele capacități de producție din ramura minereurilor. Concomitent, alte obiective prioritare vor intra în funcțiune în anul 1983 la capacitatea finală proiectată, realizîndu-se, pe ansamblu, la finele anului, capacitățile de producție prevăzute în planul cincinal.

Să conturăm în continuare direcțiile de acțiune ale trustului, unităților și șantierelor sale:

● **Pregătirea temeinică a șantierelor pentru perioada de iarnă,** urmărind menținerea în trim. I 1983 cel puțin a ritmurilor de producție înregistrate în trim. III-IV/1982 prin concentrarea activității asupra închiderii spațiilor de lucru, executării fundațiilor pentru utilaje și asigurării funcționalității drumurilor de acces.

● **Creșterea coeficientului de activizare a parcului de utilaje și mijloace de transport comparativ cu iernile precedente cu cel puțin 10—15%,** prin asigurarea apei calde pentru motoare pe platformele de parcare, introducerea unor dispozitive mobile pentru demararea motoarelor auto și alegerea corespunzătoare a fronturilor de lucru. În acest fel, va putea fi sprijinită mai bine ritmicitatea propusă pentru producție. O atenție deosebită va fi acordată întreținerii, cu utilaje destinate special, a drumurilor de acces și din șantier, cu atît mai mult cu cît se știe că starea corespunzătoare a drumurilor contribuie determinant asupra activizării parcului, în așa măsură încît cheltuielile pot fi recuperate.

● **Finalizarea în cel mai scurt timp a tuturor lucrărilor neterminate privind organizarea pe șantier.** Aceasta condiționează atît capacitatea de pro-

ducție pe timp de iarnă, cît mai ales desfășurarea în 1983 a lucrărilor de instalații-montaj (ateliere de confecții metalice și semifabricate).

● **Revederea programelor de execuție la fiecare obiectiv** pentru depistarea lucrărilor care se află pe „drumul critic” și concentrarea activității pentru terminarea lor, precum și revizuirea, acolo unde se impune, a soluțiilor tehnice și constructive în scopul scurtării la maximum a lucrărilor de execuție (la alimentările cu apă de la Coranda Hondol, Valea Morii, la halele de la Caraorman etc.).

● **Întărirea colaborării directe în producție cu beneficiarii,** pe baza programelor concrete de ajutor cu echipe de muncitori și cu utilaje, sau preluarea în execuție a unor lucrări întregi (Roșia Poieni, Valea Morii, Coranda Hondol), programe la a căror elaborare participă direct ministerul de resort și centralele beneficiare.

● **Redistribuirea prioritară a brigăzilor de muncitori specializați** (construcători, instalatori și montori) pe șantierele obiectivelor cu termene de punere în funcțiune apropiate, precum și a resurselor materiale, a utilajelor de construcții și mijloacelor de transport.

Relații de colaborare în concordanță cu normativele în vigoare

DUPĂ CUM SE ȘTIE, graficele de eșalonare a lucrărilor se cer a fi elaborate de așa natură încît ele să stimuleze organizarea mai bună a activității pe toate treptele: proiectant-constructor-beneficiar-furnizori de materiale și utilaje. Din păcate, situația reflectată în aceste grafice de lucrări arată că nu de puține ori se ajunge cu organizarea șantierului în faza finală fără a avea terminate drumurile de acces (cazul celor de la Roșia Poieni, Coranda Hondol). Pe de altă parte, obiective cu ciclu lung de construcție rămîn să fie atacate abia în ultima etapă a execuției (Valea Morii, Moldova Nouă). În fine, se mai întîlnesc pe alocuri și cazuri cînd alegerea de către beneficiari și proiectanți se oprește asupra unor soluții constructive greoaie, fără vreo justificare tehnică (cum a fost cazul la obiectivul Baia de Aramă).

Impedimente de această natură devin factori de influență perturbatorie de mare intensitate. Ele pot fi contracarate prin:

A. Respectarea legii contractelor economice începînd cu contractele de proiectare și pînă la contractele de livrare a utilajelor tehnologice și materialelor. Orice anomalii în acest lanț de relații conduc la situații paradoxale: hale și fundații care așteaptă utilajele (Valea Morii, Coranda Hondol, Banatite Moldova Nouă), concomitent cu utilaje în stoc ce nu pot fi montate deoarece lucrările de construcții au stagnat vara din lipsa unor materiale și anvelopelor ce nu s-au livrat conform repartițiilor

Dan NICOLESCU
directorul Trustului de construcții-montaje miniere

(Continuare în pag. 7)

Tabelul nr. 3

Obiectivul	Termene planificate				Termene propuse	
	Et. 1		Et. 2		Et. 1	Et. 2
	sept. 1983	iun. 1984	iun. 1984	mart. 1984	sept. 1983	mart. 1984
Moldova Nouă	sept. 1983	iun. 1984	iun. 1984	mart. 1984	sept. 1983	mart. 1984
Valea Morii	iun. 1983	iun. 1984	iun. 1984	dec. 1983	iun. 1983	dec. 1983
Coranda Hondol	sept. 1983	mart. 1984	mart. 1984	sept. 1983	sept. 1983	dec. 1983

POSSIBILITĂȚI DE REDUCERE A IMPORTURILOR PRIN ASIMILAREA OȚELURILOR DE ÎNALTĂ CALITATE

ECONOMIA ROMÂNEASCĂ dispune în prezent de o industrie modernă, dezvoltată, competitivă, în stare să soluționeze cele mai complicate probleme tehnice, în toate domeniile. Problema care se pune acum este aceea de a folosi cu maximum de eficiență capacitățile moderne create, de a asigura pe această bază satisfacerea în continuare a nevoilor economiei naționale și posibilitățile de participare mai activă a țării noastre la activitatea de schimburi și cooperare internațională. Trecerea la o nouă calitate trebuie să se materializeze într-o mai mare mobilitate și adaptabilitate a industriei la exigențele actuale privitoare la diversificarea producției, realizarea de produse cu consumuri reduse de materii prime și energetice, dar care în exploatare să aibă randamente mult sporite.

Sarcini de o deosebită importanță în atingerea acestui obiectiv revin și industriei siderurgice, care în acest cincinal este chemată să pună la dispoziția economiei naționale sortimente de metal de înaltă calitate, pentru a satisface nevoile unor industrii de vîrf — aeronautică, navală, electrotehnică și electronică, atomoelectrică etc. Cum se acționează pentru îndeplinirea acestor cerințe, cum pot fi scurtate termenele de asimilare a unor metale de înaltă puritate pentru a se reduce la minimum posibil importurile ?

Adaptarea structurii producției la cerințele economiei

COMPARATIV cu nivelul cel mai ridicat al producției din perioada antebelică, industria siderurgică a înregistrat creșteri de-a dreptul spectaculoase: producția de coacăș a sporit de 37 ori, de fontă brută de 66 ori, de oțel brut de 46 ori, de laminate finite pline din oțel de 30 ori. Dotată cu utilaje și instalații moderne, de mare capacitate, industria siderurgică realizează astăzi — după tehnologii moderne și regim de înaltă automatizare — practic întreaga gamă de produse necesare economiei (importul propriu-zis nu reprezintă decît 6%). Au fost înregistrate importante creșteri la produsele cu prelucrare ridicată — țevi pentru forajul și extracția țiteiului, țevi pentru conducte, pentru construcții, inclusiv din oțeluri inoxidabile și refractare, table și benzi din oțel laminate la rece, table și benzi zincate, șirme trase la rece etc. În ultimii ani paleta sortimentală a fost îmbogățită cu o serie de produse noi de calitate ridicată: table și profile speciale pentru industria navală, autovehicule, țevi pentru cazane, benzi silicioase pentru industria electrotehnică, oțeluri pentru rulmenți, materiale tubulare pentru forajul la mare adâncime, folii de aluminiu, oțeluri inoxidabile și refractare pentru instalații chimice și termoenergetice etc.

Dacă avem în vedere tehnologiile utilizate în prezent se poate aprecia că siderurgia românească se încadrează în mare măsură în tendințele existente pe plan mondial privind dezvoltarea rapidă a producției de masă, prin procedee de elaborare a metalului în convertizoare cu oxigen și realizarea unei importante cantități de oțeluri aliate și speciale în cuptoare electrice. În pre-

zent, ponderea oțelului elaborat în cuptoare Martin reprezintă 33,7%, în convertizoare 50%, iar în cuptoare electrice 16,3%. Creșterea în ultimii ani a ponderii oțelurilor elaborate în convertizoare și cuptoare electrice a permis schimbarea structurii calitative a acestuia, ajungîndu-se ca 29,5% din producția realizată să o reprezinte oțelurile carbon de calitate superioară, 17,8% cele slab aliate și 9,5% oțelurile aliate și înalt aliate, în cadrul cărora o pondere însemnată o dețin oțelurile speciale, rapide, silicioase, pentru scule etc. Tot în această ordine de idei, merită relevat și faptul că unitățile siderurgice realizează în prezent o gamă variată de produse laminate pline din care 53% sînt sortimente profilate. Toate acestea au făcut posibil ca într-o proporție din ce în ce mai mare necesarul la unele sortimente de oțeluri superioare să fie acoperit din producția internă, reducîndu-se proporțional și importurile.

Realizările obținute constituie o puternică bază pentru trecerea la îndeplinirea unor noi obiective, în special în ce privește sortimentele de înaltă calitate, solicitate în prezent de industriile de vîrf (tabelul).

Pentru aceasta s-a prevăzut extinderea în mai mare măsură a elaborării oțelului în convertizoare cu oxigen, turnarea continuă a semifabricatelor de relaminare, tratarea oțelurilor în afara agregatelor de topire, degazarea oțelului prin vidare, barbotare cu gaze inerte și altele. Un accent deosebit se pune de asemenea, pe promovarea unor metode moderne — privind tratamentul termic, controlul nedestructiv și ajustarea produselor în flux continuu, procedee menite să confere produselor garanția unei calități superioare. Se are în vedere realizarea în aceste condiții a unor sortimente superioare de produse plate din oțeluri re-

În întîmpinarea Conferinței Naționale a P.C.R. și a alegerilor

Noi obiective de investiții intrate în funcțiune

● Minerii Exploatarei Filipeștii de Pădure au ridicat la 25 000 tone cantitatea de lignit realizată în plus față de sarcinile de plan la zi. Totodată, s-a obținut o producție netă suplimentară a cărei valoare depășește 9,8 milioane lei.

● În perimetrul de activitate al Schelei de extracție Craiova au fost executate în perioada scursă din acest an mai mult de 500 operații geologice și tehnologice — retrageri, adăunări, tratamente tensio-active, fisurări hidraulice etc. — care au contribuit la creșterea cu circa 65 000 tone a producției de țitei din sondele vechi. Au fost, de asemenea, extinse procedeele de exploatare prin gazlift la 18 sonde din zăcăminte mai vechi, îndeosebi în cele din zona Brădești, precum și extracția prin pompaj de adîncime, soluție ce a condus la obținerea unui spor de producție de 5 tone țitei pe zi și zăcămint.

● Hidroenergeticienii de la „Porțile de Fier” au realizat o producție de 334 de milioane kWh energie electrică peste plan. Succesul, care situează puternica hidrocentrală de pe Dunăre pe primul loc în întrecerea socialistă pe țară în ramura industrială de profil, este rezultatul depășirii cu 7,2 la sută a producției de energie electrică și graficului de putere la dispoziția dispeceratului sistemului național, obținerii pe această bază a unei capacități funcționale suplimentare echivalente cu un bloc energetic de 64 MW.

● În perioada parcursă din acest an, muncitorii, inginerii și tehnicienii Combinatului de fibre artificiale Brăila au depășit cu aproape 30 milioane lei sarcinile la producția-marfă vindută și încasată și cu peste 20 milioane lei sarcinile la export. În expresie fizică, aceasta înseamnă realizarea suplimentară a circa 400 tone fibre și fire artificiale și a 300 tone produse macromoleculare de bază.

● Întreprinderea de utilaje „6 Martie” din Timișoara, unitate care, prin produsele sale, participă direct la mecanizarea și industrializarea lucrărilor de construcții în întreaga țară, a înscris, în contul depășirii planului la zi pe 1982, o producție fizică în valoare de peste 5 milioane de lei. La baza acestui spor — materializat într-un număr însemnat de vibratoare cu motor înglobat, convertizoare, ascensoare de șantier, platforme, schele autoricătoare, alte utilaje complexe și piese de schimb — stau măsuri care au contribuit la mai buna folosire a mijloacelor tehnico-productive și la prelucrarea unui volum mai mare de materii prime și materiale, cu aceleași capacități industriale.

● De curînd, la Șantierul naval Constanța a fost lansat la apă un nou vas de mare tonaj — mineralierul nr. 6 de 65 000 tdw. Se cuvine menționat faptul că, la realizarea acestei noi nave montajul în doc, de la sudarea primelor părți componente pînă în momentul lansării la apă, a durat numai 3 luni și 18 zile.

Nivelul producției oțelurilor slab și înalt aliate
— mii tone —

	1981 (realizat)	1982 (plan)	1983 (plan)
Total oțel	12 181	13 200	14 200
din care :			
— oțel carbon	4 567	5 700	6 850
— oțel carbon de calitate	3 873	3 900	4 400
— oțel slab aliat	2 687	2 350	2 400
— oțel aliat superior	1 050	1 250	1 550
din care :			
— oțel inoxidabil	30	77	115

zistente la coroziune, table din oțeluri cu rezistență ridicată pentru fabricarea rezervoarelor sferice, table pentru platforme de foraj marin, pentru poduri metalice cu deschideri mari etc. O pondere însemnată urmează s-o aibă totodată tablele și benzile destinate industriei electrotehnice, industriei de autovehicule, tablele și benzile din oțeluri inoxidabile și refractare.

Un domeniu deficitar în trecut îl constituia producția în țară a oțelurilor pentru țevi necesare forajului de mare adâncime și forajului marin, pentru cazane, frigider, structura portantă a mijloacelor de transport și altele. Pentru realizarea acestor produse au fost alcătuite programe prioritare la nivel de ministere, pe centrale și întreprinderi. Urmărirea lor are loc periodic la nivel de consiliu de conducere al ministerului, sarcina realizării fiecărei grupe de produse în marile unități revenind unui ministru adjunct. Acum, la încheierea celui de al doilea an din actualul cincinal, se poate aprecia că eforturile ce se depun pentru ridicarea continuă a calității, pentru creșterea ponderii oțelurilor de calitate superioară se soldează cu unele rezultate bune. Sint astfel avansate unele activități de asimilare a oțelurilor pentru rulmenți, industria petrolieră, electrotehnică, pentru nave și instalații termoelectrice. Au fost realizate o serie de completări ale instalațiilor care permit o mai bună prelucrare a metalului, ridicarea calității lui. Astfel, la Hunedoara se află în probe tehnologice o instalație specială care va asigura obținerea oțelului cu carbon foarte redus; la Galați a intrat în funcțiune un nou convertizor (decarburarea cu oxigen în mediu de argon), care realizează metalul pentru tablele și benzile inox cu carbon foarte redus pentru centralele nucleare-electrice și uzina de apă grea; la Călărași a intrat în probe tehnologice o instalație de turnare continuă a metalului, iar la Cimpia Turzii zilele acestea au fost puse în funcțiune instalațiile de vidare a metalului (după concepție românească). Pe linia dotărilor, a realizării unor tehnologii moderne, se pot remarca și acțiunile ce se întreprind pentru extinderea turnării continue a oțelului la Galați și Călărași. Din planul tehnic al ministerului de resort pe 1982—1983, care cuprinde peste 100 obiective de asimilare de produse noi s-au realizat 60 și sint în curs de finalizare alte 15 obiective.

Acest ritm nu este încă pe măsura posibilităților, al cerințelor, ceea ce afectează aprovizionarea industriei constructoare de mașini și determină menținerea unor importuri. Desigur, asimilarea de noi sortimente cu înaltă puritate nu constituie un proces ușor. Se cer eforturi mari, costisitoare. Se cunosc menționat în acest context faptul că unele practici din trecut când nu

s-a asigurat o corelație corespunzătoare între agregatele de bază și investițiile conexe (instalații de desulfurare de degazare a metalului, instalații de cojire a laminatelor etc.) au determinat nerealizarea la timp a unor sortimente de oțeluri și laminate de calitate. Eforturile ce se depun acum pentru completarea dotării cu unele dispozitive și instalații vor elimina acest neajuns.

Așa cum s-a apreciat la plenara C.C. al P.C.R. din octombrie a.c., cit și la recenta ședință de lucru de la C.C. al P.C.R. — valorificarea deplină a condițiilor și experienței acumulate permit industriei siderurgice să producă toate sortimentele solicitate de economie și să ridice — prin calitatea produselor — gradul de valorificare la export. Pentru aceasta însă este necesară realizarea grabnică a investițiilor care să faciliteze însușirea de noi sortimente de oțel la marile unități siderurgice din Galați, Hunedoara, Tîrgoviște, Oțelul Roșu etc. Deficiențele în organizarea activității, în asigurarea în termene optime a unor instalații și utilaje din țară și din import au făcut ca unele obiective de completare a dotărilor să nu fie finalizate la termenele fixate. Este cazul, de pildă, cu instalația de călire a tablelor de la Laminorul nr. 2 și instalației de desulfurare a fontei la Galați, a diferitelor dotări și investiții la Tîrgoviște etc. Pentru realizarea obiectivelor prevăzute în programele prioritare se impune luarea tuturor măsurilor — începînd cu furnizorii de utilaje și instalații, întreprinderile de construcții-montaj (acestea aparțin în mare majoritate de M.I.M.) și încheind cu beneficiarii pentru eliminarea neajunsurilor, pentru imprimarea unui ritm corespunzător care să asigure finalizarea la termen a tuturor investițiilor.

Concomitent, se cer eforturi pentru trecerea mai rapidă de la faza de realizare a noilor sortimente de metal în stații pilot la cea de producție în cantități mari. În acest scop se impune urmărirea și verificarea atentă de către cercetătorii și specialiștii din întreprinderi a desfășurării proceselor tehnologice și a modului în care se realizează fazele intermediare pentru trecerea la producția industrială.

Eforturi conjugate pentru realizarea programelor prioritare

CREȘTEREA PRODUCȚIEI, diversificarea sortimentală, ridicarea calității produselor siderurgice constituie obiective la a căror realizare trebuie antrenate nu numai unitățile siderurgice. Avem în vedere aportul substanțial pe

care îl pot aduce în această deosebit de importantă acțiune, în primul rînd **industria minieră** — prin livrarea de cărbuni cu conținut de cenușe și umiditate la nivelul standardelor în vigoare. Este ilustrativ de subliniat faptul că numai prin reducerea cu 1% a procentului de cenușe și umiditate a cărbunelui cocsificabil din Valea Jiului se pot economisi anual în procesele tehnologice siderurgice peste 53 000 tone coals la furnale, echivalent cu 8 milioane dolari. Pe lângă aceasta se asigură o sporire a producției furnalelor deci elaborarea pe aceleași capacități, în aceeași perioadă de timp a unei cantități sporite de fontă și ridicarea calității acestora.

Problema este deosebit de importantă dacă se are în vedere faptul că în acest an în puține cazuri s-au respectat de către furnizorii de cărbune prevederile din contracte cu privire la calitatea cărbunelui cocsificabil. Este de datorita tuturor unităților miniere din Valea Jiului să acorde toată atenția ridicării calității cărbunelui livrat unităților siderurgice, aducînd prin aceasta un aport important la acțiunea de sporire a producției de metal de calitate și la reducerea cheltuielilor de producție.

Pe de altă parte, executarea la termenele stabilite a diferitelor comenzi de utilaje, mașini, instalații, aparatură de măsură și control de către **unitățile industriei constructoare de mașini** prezintă o importanță deosebită. Ținînd seama de faptul că livrînd industriei siderurgice, la termenele fixate, toate comenzile, unitățile celor două ministere constructoare de mașini (M.I.C.M. și M.I.M.U.E.E.) pot beneficia prin aceasta de o aprovizionare mai bună cu metal de calitate, în sortimentele cerute, reducîndu-și solicitările la importuri. Principala contribuție a construcției de mașini este aceea de a accelera asimilarea în țară a unei **aparaturi mai perfecționate de măsură și control pe faze de fabricație a metalului, a unor instalații de completare a proceselor tehnologice la agregatele de bază, a pieselor de schimb solicitate**. Firește, în toate aceste probleme colaborarea cu unitățile și specialiștii din cercetarea metalurgică se poate solda cu rezultate din cele mai bune. În prezent, ținînd seama de eforturile ce se întreprind pentru creșterea ponderii oțelului de calitate superioară, unitățile furnizoare de piese, instalații și aparatură sint chemate să-și mobilizeze și mai mult eforturile, avînd în vedere faptul că la o serie de contracte de livrări prevederile nu au fost respectate.

Mai există în această direcție și o altă posibilitate de sporire, prin aport propriu, a producției de oțel de calitate. O bună parte din unitățile celor două ministere dispun de oțelării a căror producție este destul de mare. Acoperirea unor cerințe proprii, mai ales cînd cantitățile sint mici, ar avea o eficiență însemnată. De altfel, trebuie spus că sint destule cazurile cînd la oțelăriile unităților constructoare de mașini (din Reșița, Brașov, București, Sibiu, Arad etc.) se realizează sortimente de metal de înaltă calitate. Experiența, se cere, așadar, extinsă prin asimilarea și altor sortimente.

În același timp se impune ca toate unitățile constructoare de mașini precum și din alte sectoare ale economiei să gospodărească mai bine oțelul de

înaltă calitate, în general metalul, valorificând la maximum posibil fiecare tonă. Trebuie să arătăm însă că în unele unități oțelul de calitate aprovizionat nu se regăsește în produsul finit decât în proporție de până la 70—80%. Sint pierderi care, pe lângă faptul că diminuează posibilitatea de acoperire a necesarului, afectează și costurile de producție. S-ar mai cuveni tot aici să reamintim faptul că în toate unitățile, metalul de înaltă calitate devenit deșeu, șpan etc. trebuie să fie colectat pe sortimente și livrat cât mai operativ oțelărilor. Este și aceasta una din formele prin care diferiții factori implicați în producerea și utilizarea metalului de calitate pot aduce un aport însemnat la valorificarea posibilităților de sporire a resurselor.

Și alte sectoare de activitate — industria chimică, transporturile, industria refractară, a materialelor de construcții, extracția argilei au datorită să-și sporească aportul prin livrări de substanțe și materiale la termenele stabilite, în cantitatea și calitatea prescrisă. Prin contribuția fiecărei unități din aceste sectoare, care au relații economice directe cu industria siderurgică, se poate accelera înfăptuirea programelor prioritare de asimilare și producere în țară în totalitate a sortimentelor de metal de înaltă calitate necesară economiei.

În fine, în accelerarea acțiunii de înfăptuire a programelor prioritare de creștere calitativă a producției de metal și diversificare sortimentală un rol deosebit revine unităților siderurgice. În prim plan se situează în această privință necesitatea pregătirii profesionale a cadrelor, reciclării cunoștințelor acestora, pe întreaga filieră — muncitori, șefi de echipă, maiștri, ingineri din exploatare. Nivelul ridicat de dotare tehnică a întreprinderilor, desfășurarea în general mecanizată și auto-

matizată a proceselor tehnologice necesită pregătirea corespunzătoare a siderurgiștilor. Sint însă unități unde nivelul încă insuficient de pregătire, în-deosebi al maiștrilor și șefilor de echipă de la oțelării, laminare și alte agregate (C.S. Galați, C.O.S. Tirgoviste, Oțelul Roșu etc.) conduce la dereglări și întreruperi accidentale, la nerealizarea întotdeauna a calității prescrise a metalului. Măsura luată ca Centrul de pregătire a cadrelor de pe lângă minister să-și desfășoare activitatea în marile unități, acolo unde cursanții își desfășoară activitatea, este menită să determine un salt calitativ în pregătirea acestora.

Cît privește realizarea programelor de asimilare, care este strîns legată de punerea în funcțiune a noilor obiective de investiții, Ministerul Industriei Metalurgice cadrele din cercetare, centralele și conducerile unităților, vor trebui să acționeze cu mai multă operativitate în soluționarea unor aspecte în-deosebi privilegiate la asigurarea la termenele fixate a utilajelor, aparaturii necesare, la sprijinirea șantierelor de construcții-montaj cu forță de muncă și asistență tehnică, de așa natură încît fiecare obiectiv, finalizat să poată funcționa normal, să atingă în termene scurte parametrii proiectați. Dat fiind faptul că la nivelul ministerului este organizat un mare institut de cercetare, că toate marile unități siderurgice dispun de centre sau institute de cercetare și proiectare, se impune o mai mare mobilizare a specialiștilor în sprijinirea producției în întreaga perioadă de asimilare, de producere a oțelurilor de înaltă calitate. Prezența specialiștilor la locurile unde se plămădește metalul poate contribui la aplicarea din mers a unor perfecționări tehnologice, la asigurarea asistenței tehnice necesare personalului muncitor. Totodată se impune ca In-

stitutul de cercetări metalurgice să sporească **microproducția** de oțeluri de calitate superioară (ele dispunând de condiții deosebite pentru acest scop), aducînd un aport și mai consistent la asigurarea, prin efort propriu, a nevoilor economiei.

O atenție mai mare se impune și în ceea ce privește **îmbunătățirea organizării activității în fiecare unitate**, întărirea disciplinei tehnologice, a responsabilității în muncă. Pe această linie, în-deosebi la Combinatul siderurgic Galați, C.O.S. Tirgoviste Oțelul Roșu, în noile unități siderurgice intrate în ultimii ani în funcțiune trebuie să se aplice măsuri de așa natură încît să se asigure realizarea ritmică a planului cantitativ și calitativ. În acest context o atenție deosebită trebuie acordată creșterii procentului de scoatere a metalului bun din lingou, printr-o mai atentă pregătire a elaborării și turnării oțelului, asigurarea prafurilor exotermice, evitarea defectunilor în procesul de laminare. Eliminarea unor neajunsuri de această natură ar fi permis producerea numai în primele 8 luni din acest an a unui plus de oțeluri de calitate superioară de 80—100 mii tone.

Pornind de la unele sugestii ale specialiștilor în materie, punem în fața factorilor de decizie și propunerea de a se organiza în unele unități siderurgice sau constructoare de mașini mini-oțelării și minilaminare, care să realizeze sortimentele de metal de înaltă calitate ce se solicită în cantități mai mici. Asemenea unități ar avea o mobilitate și adaptabilitate mai mare la satisfacerea unor solicitări atât interne cît și pentru export.

Vasile BOESCU
Corneliu BĂRNEA

Impulsionarea punerii în exploatare a obiectivelor prioritare din industria minieră

(Urmare din pag. 4)

și contractelor (Baia de Aramă, Roșia Poieni), proiecte pentru obiective tehnologice predate abia în anul punerii în funcțiune (Valea Morii), concomitent cu proiecte ce stau neexecutate, nefiind necesare în etapa punerii în funcțiune.

B. Funcționarea corespunzătoare a sistemului de alocare a cotelor și repartițiilor de materiale. Vechiul sistem, înainte de apariția decretului 418/1980, presupunea elaborarea documentațiilor justificative privind necesarul de materiale (formularele tip „G”) de către organizațiile de construcții pe baza proiectelor primite, verificarea acestor documentații de către C.S.P. și M.A.G.F. și acordarea cotelor și repartițiilor corespunzătoare. Stabilirea nivelelor maxime de consumuri prin decretul amintit, diferențiat pe ramuri, a limitat strict cotele de materiale la nivelul fiecărui minister pe total volum de lucrări planificat, fapt cu efect pozitiv incontestabil, dar nu a obligat sub nici o formă încadrarea de ansamblu a fiecărui proiect în cotele maxime per-

mise. S-a ajuns astfel la o situație care nu instituie un control sever asupra **incadrării proiectelor în consumurile aprobate**, dar în schimb alocă trusturilor de construcții resurse de materiale numai la nivelele stabilite, cauzînd astfel numeroase dereglări în aprovizionarea și desfășurarea lucrărilor pe șantier. La ciment și la oțel-beton, de pildă, indicele de consum dedus din proiecte depășește cu aproximativ 1/4 pe cel rezultat din cotele alocate în conformitate cu actul normativ amintit. De aici apare necesitatea ca și **proiectanții să țină seama de nivelurile de consumuri materiale stabilite prin normativele în vigoare, că ei trebuie să fie obligați, prin reglementări general valabile, să încadreze fiecare componentă, în fiecare fază a proiectării în limitele de consum impuse executanților de lucrări.** Numai astfel se va putea obține o corelare reală a indicilor de consum, respectiv a consumurilor efective și a costurilor de producție, se vor putea elimina anumite goluri în aprovizionare și litigii între factorii implicați în finalizarea investițiilor.

Pentru că nu este mai puțin adevărat că toate eforturile constructorilor nu vor putea fi concretizate în rezultate pe deplin favorabile dacă nu se acționează la nivel corespunzător și fără întârziere asupra unor factori de influență care își află originea în afara trustului. În acest sens, trebuie insistat pentru **asigurarea integrală a bazei materiale a anului 1983** la nivelul necesarului rezultat din proiecte în faza „detalii de execuție” care sint elaborate pe baza soluțiilor constructive aprobate și a proiectelor tip. Este necesar să se termine cu practica dăunătoare de a se asigura materiale de către constructor peste indicii aprobați și să se acționeze direct acolo unde se concepe necesarul de materiale și anume la proiectare și avizări. De asemenea, este normal și necesar ca după stabilirea nivelelor și repartițiilor pentru resursele materiale, să se coreleze corespunzător toate secțiunile de plan pentru a se asigura aplicarea în cele mai bune condițiuni a noului mecanism economico-financiar și în trusturile de construcții. Numai în aceste condiții graficul de eșalonare a investiției poate să devină, după semnarea sa, un adevărat și eficient instrument de planificare, contractare și realizare pentru toți factorii implicați: beneficiar, proiectant, furnizor de utilaje și constructor.

Amplă mobilizare pentru creșterea intensivă a exporturilor

REALIZAREA integrală, la nivelul tehnic calitativ cerut de partenerii externi și la termenele prevăzute în contracte, a planului de export, stabilirea și adaptarea continuă a nomenclatorului de export în raport cu condițiile structurale și evoluția conjuncturală a pieței externe reprezintă pentru fiecare întreprindere și centrală industrială o sarcină de prim rang pentru realizarea sarcinilor de comerț exterior.

Preocupări deosebite în acest sens au și colectivele de oameni ai muncii din întreprinderile **Centralei industriale de rulmenți și organe de asamblare Brașov (C.I.R.O.A.)**, care desfășoară o intensă activitate pentru îndeplinirea angajamentelor asumate în întrecerea socialistă, pentru realizarea unor produse de înaltă calitate, în stare să satisfacă exigențele sporite ale beneficiarilor externi, pentru realizarea exemplară a planului de export.

Conjunctura și realismul programelor de export

ÎNCRISĂ în peisajul industrial al țării noastre începând cu cincinalul 1961—1965, industria românească de rulmenți a beneficiat de realizările ultime ale progresului tehnic, înregistrând ritmuri extrem de susținute în ceea ce privește dinamica producției mai ales după intrarea în funcțiune, în cincinalul 1971—1975, a noilor capacități de la Alexandria (FR-3) și Bîrlad (FR-4), iar mai recent, prin dezvoltarea uzinei de la Brașov (FR-5) și înființarea celei de la Ploiești (FR-6). O trăsătură comună a acestor noi capacități și, în același timp, o garanție a obținerii unor produse de un înalt nivel calitativ, competitive pe piața internațională este aceea că ele au fost rodul unor acțiuni de cooperare industrială internațională cu firme de prestigiu din acest domeniu, respectiv cu firma japoneză KOYO SEIKO pentru FR-3, FR-4 și FR-5 și cu firma americană LIPE ROLLWAY BEARING pentru FR-6.

Tabelul nr. 1

Dinamica producției și exportului de rulmenți (C.I.R.O.A. — Brașov)

	1960	1965	1970	1975	1980
Total producție	100	300	544	18 ori	22 ori
din care :					
Export :	100	15 ori	24 ori	89 ori	181 ori
— ponderea exportului în totalul producției	6	33	30	32	53
— indicele cu bază mobilă al creșterii exportului	—	15,0 ori	1,6 ori	3,6 ori	2,0 ori

Odată cu amplificarea de volum a producției de rulmenți s-a înregistrat și un pronunțat dinamism structural, în prezent realizându-se peste 2 600 de sortotipodimensiuni. Desigur, comparativ cu unele mari firme producătoare (vezi tabelul nr. 2), acest număr pare relativ restrâns, mai ales dacă se are în vedere că pe plan mondial există peste 90 000 de tipuri și variante constructive de rulmenți. Însă în aprecierea industriei românești de rulmenți trebuie să ținem cont pe de o parte de faptul că ea este relativ tânără, iar pe de altă parte că producția noastră este orientată spre rulmenții de uz general, care dețin cea mai mare pondere (aproximativ 70%) în totalul producției mondiale.

Eforturile făcute în ultimii ani pe linia extinderii gamei sortimentale a rulmenților produși de țara noastră au permis acoperirea consumului intern din producție proprie în proporție de aproximativ 90% (față de 65% în anul 1970) ceea ce a condus la raționalizarea importurilor și, deci, la o independență sporită a industriilor consumatoare de furnizorii externi.

Paralel cu satisfacerea într-o măsură mereu crescândă a nevoilor consumatorilor interni, industria românească de rulmenți a contribuit și contribuie cu o pondere tot mai mare la susținerea comerțului exterior al României cu produse din grupa mare a mașinilor, utilajelor și mijloacelor de transport, sortotipodimensiunile exportate depășind, în prezent, cifra de 1 500. Mai mult de jumătate din producția totală de rulmenți este destinată exportului, România participând cu o pondere de 2,5—2,8% la exportul mondial de rulmenți, situându-se astfel pe locul 10—11 în lume. Este de remarcat, concomitent cu creșterea volumului exportului, lărgirea ariei geografice, țara noastră exportând în prezent în peste 60 de țări, între care unele cu însemnată tradiție în acest domeniu, cum sînt: Anglia, Italia, Japonia, R.F.G., S.U.A., U.R.S.S., etc

Trebuie subliniat, în același timp, faptul că aceste rezultate s-au obținut în condițiile în care atât producătorul — Centrala Industrială de Rulmenți și Organe de Asamblare, cât și exportatorul I.C.E. TEHNOIMPORTEXPOR au trebuit să facă față unui efort permanent de adaptare la modificările cantitative și calitative intervenite pe piață în contextul unor factori cu influență economică mai largă, precum și al unor factori specifici.

Spre exemplu, pentru piața vest-europeană, prima categorie de factori vizează :

- creșterea prețului petrolului și al altor produse energetice pe plan mondial, ceea ce a exercitat presiuni directe asupra prețurilor interne ;
- procesul inflaționist, instabilitatea financiar-valutară ;
- nivelul dobinzilor, care, chiar dacă în prezent manifestă o oarecare moderare, afectează în continuare importante sectoare ale economiei, cum este, de exemplu, industria automobilului (care absoarbe peste 30% din producția de rulmenți) ;
- recrudescența protecționismului, ca urmare a fenomenelor de criză economică etc.

Cea de a doua categorie de factori vizează adaptarea cu promptitudine și flexibilitate a producției centralei la dinamica pieței, identificind din timp evoluțiile majore cum au fost :

- orientarea spre rulmenții mici și foarte mici impusă de industria autovehiculelor de capacitate mică și medie, precum și de industria aeronautică, electronică, de aparate de măsură și control și de cercetare a spațiului cosmic ;
- diversificarea gamei spre rulmenții de dimensiuni mari și foarte mari, necesari utilajelor de mare putere și gabarit, folosite în construcții, exploatarea miniere de adâncime și suprafața (evoluția industriei carbonifere sub impactul crizei energetice necesită în mod deosebit astfel de utilaje) ;
- intensificarea cererii pentru rulmenții de mare durată, capabili să suporte presiuni specifice sporite, precum și pentru rulmenții destinați regimurilor speciale de lucru (în vid, în mediu coroziv, la temperatură și umiditate sporită).

Cu ce produse realizăm planul

ÎN CONTEXTUL în care situația viitoare a pieței internaționale de profil este influențată de acțiunea factorilor amintiți, se cer a fi luate în continuare o serie de măsuri practice pentru menținerea piețelor externe prin înnoirea și adaptarea producției românești de rulmenți la cerințele beneficiarilor externi.

Tabelul nr. 2

Date comparative privind sortotipodimensiunile de rulmenți tipizați (U.R.B.) și ale firmelor SKF (Suedia), FAG (R.F.G.) și KOYO (Japonia)

FAMILIA	SORTOTIPODIMENSIUNI			ROMÂNIA (U.R.B.)
	FIRME STRĂINE			
	SKF	FAG	KOYO	
Rulmenți radiali	5685	3490	2560	1420
Rulmenți radiali oscilanți	758	452	325	289
Rulmenți radiali axiali	782	580	352	289
Rulmenți axiali	645	458	435	218
Rulmenți axiați radiali	352	253	154	23
Rulmenți axiali oscilanți	345	165	154	57
Colivii cu bile, role și ace	315	350	112	37
Articulații sferice	340	175	—	9
Accesorii	825	645	115	336
TOTAL	10 047	6 518	4 178	2 645

Sursa: Studiul de prognoză și desfășurare a producției pe perioada 1981 — 1985, elaborat de C.I.R.O.A. — C.C.S.I.T.R.C.O.A.

Astfel, în cadrul structurii pe grupe constructive, producția de export se orientează cu prioritate spre fabricarea rulmenților din grupele: I — rulmenți radiali cu bile pe un rând; VI — rulmenți cardanici, colivii cu ace; VIII — rulmenți radial-axiali cu role conice. Se estimează că în actualul deceniu, ponderea cumulată a acestor trei grupe (determinată pe baza volumului fizic, în mii bucăți) va oscila în jur de 85%, restul fiind distribuit între celelalte grupe constructive. În cadrul celor 3 grupe menționate, se prefigurează o evoluție mai rapidă a producției rulmenților din grupa a VIII-a, a căror pondere urmează să crească de la 19% în anul 1980 la 23% în anul 1990 (în detrimentul grupei a VI-a).

Pentru consolidarea și dezvoltarea poziției pe piață, se impune menținerea, pe întreaga perioadă vizată, a unei ponderi majoritare — de peste 50% — a grupei I, urmărindu-se, totodată, realizarea de montaje sau piese complexe în care intră un număr sporit de rulmenți. Menționăm că această tendință este prezentă și în rîndul furnizorilor tradiționali de rulmenți, (NTN, NSK, TORRINGTON, ș.a.).

Structura probabilă pe grupe constructive necesită, însă, câteva precizări. În primul rînd, deși cererea externă pentru rulmenți din grupa I se va menține la un nivel ridicat (datorită multitudinii domeniilor de utilizare), o orientare masivă a producției spre acești rulmenți corespunde numai pînă la o anumită limită criteriilor de eficiență și rentabilitate, deoarece apoi s-ar ajunge la situația depășirii seriei optime. În al doilea rînd, deși din punctul de vedere al volumului fizic, grupa I deține ponderi însemnate la export (68—75%), valoric ea este apreciată la numai 25—30%, avînd tendința să scadă. Și invers, grupa a VIII-a prezintă o tendință de creștere mai rapidă a ponderii valorice decît a celei cantitative, avînd însă o pondere în volumul fizic al exportului în jur de 20%.

În ceea ce privește celelalte grupe constructive, nu sînt prezizabile, cel puțin la nivelul prognozelor cantitative, modificări structurale față de situația actuală.

Orientarea spre produsele de mare valoare economică, spre realizările de vîrf din acest domeniu, înnoirea continuă a nomenclatorului de export și situarea constantă la nivelul exigențelor pieței mondiale va impulsiona realizarea rulmenților de mare turație, antimagnetici, rezistența la șocuri și presiuni specifice sporite, cu niveluri de vibrații și zgomot minime.

O importanță deosebită prezintă asimilarea noilor tehnologii de fabricație, punîndu-se accent pe producerea rulmenților nemetalici, îndeosebi a rulmenților ceramici și a celor din nitrură de siliciu presată la cald, care prezintă o rezistență de zece ori mai mare decît a celor metalici, o durabilitate sporită și funcționare fără lubrefiere.

În scopul valorificării superioare a potențialului nostru din acest domeniu al creșterii aportului valutar pe tona de produse ne propunem extinderea acțiunilor de cooperare în producție, atît cu țările socialiste, pentru optimizarea seriilor de fabricație și evitarea paralelismului, cît și cu firme din țările vestice, pe linia executării unor produse după documentația partenerului.

Separat de producția de bază, se are în vedere dezvoltarea

și diversificarea producției de lagăre de alunecare (cuzineți) bi- și trimetalici, asigurîndu-se între altele piesele necesare autoturismelor OLT CIT.

Calitatea o premisă...

O PROBLEMA de o deosebită importanță în etapa actuală este cea a calității. Se cunoaște că fabricația de rulmenți presupune o producție de serie care trebuie realizată în condiții de precizie deosebite, de multe ori un micron în plus sau în minus conducînd la rebutarea pieselor sau la obținerea unui lot de fabricație de o clasă inferioară. Se impune, deci, atît o preocupare constantă pe linia asigurării funcționării corespunzătoare a mașinilor și utilajelor, cît și o mai mare atenție în direcția selecționării și formării personalului de specialitate, astfel încît nivelul calitativ al rulmenților purtînd marca „U.R.B.” (Uzinele de Rulmenți și Bile) să sporească continuu, la nivelul standardelor și exigențelor piețelor externe.

Tot pe linia ridicării nivelului calitativ al rulmenților românești vom acționa în direcția asigurării unei bune aprovizionări cu materie primă de înaltă calitate. Menționăm faptul că marii producători pe plan mondial își dezvoltă o bază proprie de aprovizionare cu materie primă de calitate superioară. Astfel, în totalul activităților firmei SKF (care deține 40% din producția mondială capitalistă de rulmenți) ponderea producției de oțeluri speciale este în creștere rapidă, chiar în dauna producției de rulmenți.

Se impune, de asemenea, creșterea exigențelor controlului de calitate, astfel încît pentru fiecare produs livrat beneficiarilor externi, să existe certitudinea satisfacerii depline a parametrelor tehnico-calitative. Dintre măsurile organizatorice și tehnice subscrise acestui obiectiv amintim, în primul rînd, necesitatea asigurării compartimentului C.T.C. cu personal de înaltă calificare, care să analizeze și să cunoască detaliat prevederile din documentațiile de execuție și contracte, înainte de începerea fabricației produselor ce trebuie controlate, care să manifeste preocupări sporite pe linia stabilirii unor tehnologii unitare, integrate de control. În al doilea rînd, înzestrarea corespunzătoare cu aparate de măsură și control, mai ales prin autototare, prin colaborarea cu institutele de cercetări specializate, trebuie avută ex-manent în vedere.

Creșterea exigențelor controlului de calitate presupune, totodată o implicare mai amplă a conducătorilor formațiilor de lucru, atelierelor și secțiilor de producție, a muncitorilor înșiși în direcția unui control activ, preventiv, care să conducă la formarea unei adevărate conștiințe a calității în rîndul tuturor oamenilor muncii.

În procesul complex care vizează creșterea eficienței producției și exportului de rulmenți, cercetarea este chemată să joace un rol important. Avem aici în vedere atît activitățile desfășurate în cadrul institutului de cercetare subordonat C.I.R.O.A., cît și cercetarea uzinală, care pot și trebuie să găsească soluții menite să conducă la transpunerea în fapt a obiectivelor amintite, în contextul economisirii resurselor materiale și îndeosebi a combustibilului și energiei, al reducerii importurilor.

Sinteza principalelor resurse de sporire a eficienței producției pentru export impune, totodată, preocupări deosebite pe linia unei strînse colaborări între producător, exportator și distribuitor, care să asigure pe întreaga filieră o imagine de prestigiu produselor noastre.

Prezența pe piață — certitudinea realizării

FIIND o condiție necesară valorificării la un nivel superior a efortului depus pentru producerea mărfurilor, formularea judicioasă a strategiei de export în actuala conjunctură internațională presupune, pe lîngă o permanentă adaptare a producției la exigențele piețelor externe, identificarea rețelei optime de comercializare, trecîndu-se treptat la limitarea numărului de intermediari și, în măsura în care aceasta este posibilă, livrarea produselor direct utilizatorilor finali.

În acest sens, înființarea unor depozite în străinătate, îndeosebi în zonele libere, s-ar dovedi extrem de utilă, influențele pozitive ale acestor măsuri (posibilitatea efectuării unor livrări prompte în cazul stagnerii producției la parteneri, prețuri mai scăzute la transport pentru partizi mari, etc.) acoperîndu-le pe cele negative (cheltuielile suplimentare legate de finanțarea stocurilor).

V. GHEORGHE

(Continuare în pag 14)

0 acțiune prioritară în agricultură :

ORGANIZAREA ANTIEROZIONALĂ A TERENURILOR ÎN PANTĂ

ÎN CONDIȚIILE marii varietăți a climei, geomorfologiei, reliefului, hidrologiei și solului, concepția unitară privind gospodărirea resurselor funciare și de apă — având în vedere satisfacerea cerințelor tuturor ramurilor economice — este o notă caracteristică a politicii românești de valorificare a resurselor naturale. În concordanță cu studiile de prognoză și de dezvoltare a diferitelor ramuri ale economiei, se realizează — în interrelația diferitelor programe naționale cu studiile și proiectele de sistematizare, organizare și amenajare a teritoriului — apărarea, conservarea, ameliorarea și folosirea rațională a pământului.

Problemele folosirii raționale a fondului funciar au o deosebită semnificație pentru terenurile în pantă, atât pentru prevenirea eroziunii solului, cât și pentru ameliorarea capacității sale de producție, constituind o rezervă importantă pentru creșterea producției agricole. Aceasta este urmarea faptului că din suprafața totală agricolă de circa 15 milioane de hectare, terenul afectat de diverse procese de eroziune reprezintă o treime. În ce privește terenul arabil, suprafața afectată de eroziune (2 milioane de hectare) constituie o cincime din total).

Conducerea de partid și de stat acordă o deosebită atenție urgentării acțiunilor de punere optimă în valoare a terenurilor în pantă, de combatere a eroziunii prin măsuri simple și eficiente. Recent, cu prilejul vizitei de lucru în județul Vaslui, tovarășul Nicolae Ceaușescu a evidențiat și a cerut să fie generalizată în toate județele experiența Stațiunii de conservare și combatere a eroziunii solului Perieni, caracterizând-o ca „un model de organizare a teritoriului, un exemplu în ce privește producțiile ce se pot obține dacă se aplică o agrotehnică corespunzătoare, dacă se lucrează pământul în conformitate cu cerințele științei“.

Obiective și măsuri

ORGANIZAREA anti erozională a teritoriului cuprinde ansambluri de măsuri și lucrări care se concretizează în realizarea următoarelor obiective :

- repartizarea suprafețelor de teren pentru folosințele care sînt cele mai corespunzătoare din punctul de vedere al protecției solului împotriva eroziunii și al valorificării ;

- organizarea terenului fiecărei categorii de folosință, prin împărțirea în unități teritoriale de lucru specifice ;

- amplasarea rațională a rețelei drumurilor de exploatare agricolă ;

- crearea condițiilor optime pentru folosirea cât mai productivă a mașinilor agricole ;

- stabilirea necesarului de lucrări a-

grotehnice anti erozionale și a celor hidrotehnice de regularizare a scurgerilor pe versanți.

De fapt, organizarea teritoriului începe prin analiza posibilităților de reamplasare și restructurare a folosințelor în funcție de condițiile naturale, de sol, relief, urmînd regruparea folosințelor dispersate în masive compacte, ca bază pentru valorificarea superioară a terenurilor.

În această problemă sînt de evidențiat în mod deosebit două aspecte.

În primul rînd, **necesitatea de a se îmbunătăți delimitarea terenurilor agricole și a celor silvice.**

Nu este lipsit de interes să amintim că în prima jumătate a secolului trecut, pădurile acopereau mai mult de 50% din teritoriu, iar în mai puțin de 100 de ani au ajuns la 27%, cît reprezintă de fapt și astăzi. Programul național pentru amenajarea bazinelor hidrografice prevede împădurirea, pînă în 1990, a unei suprafețe de aproape 300 000 ha terenuri degradate ; acțiunea este foarte oportună, dar volumul preconizat apare ca prea redus față de amploarea proceselor de degradare. În acest sens, o reperimetrare a pădurilor — avînd în vedere, în primul rînd, condițiile de relief — ar permite o mai bună delimitare a terenurilor agricole și forestiere. Întregirea unor masive forestiere care actualmente se prezintă ca enclave sau suprafețe dispersate ar crea baza pentru întregirea și corectarea formelor masivelor de teren arabil, prin defrișarea unor păduri situate pe terenuri fertile și lipsite, practic, de pericolul eroziunii. În același timp, mărirea ponderii împăduririlor pe terenurile degradate va contribui la folosirea rațională a terenurilor în pantă. (ca și atribuirea exclusiv a unor astfel de terenuri pentru noile plantații viticole și pomicole).

În al doilea rînd, stabilirea diferențiată a structurii culturilor — avînd în vedere gradul de protecție a solului și panta terenului — se poate realiza corînd sarcinile de plan cu zonarea producției agricole la nivelul fiecărui consiliu unic agroindustrial de stat și cooperatist și fiecărei unități agricole (tabelul nr. 1).

Concepția globală de folosire a terenurilor în pantă are o importanță deosebită, armonizînd exigențele concurente ale agriculturii, și ale silviculturii, în scopul utilizării optime a terenurilor investițiilor și forței de muncă, corespunzător cerințelor societății.

În acest context este deosebit de utilă îmbunătățirea profilării producției agricole pe consilii unice agroindustriale, unități și ferme, prin realizarea unor profiluri în concordanță cu zona de producție agricole, cu diferitele programe naționale și cu sarcinile de plan, asigurînd astfel o stabilitate a structurii culturilor — bază a viabilită-

ții asolamentelor ce se organizează. Aceasta ar putea fi soluționată, operativ de către Institutul de economie agrară pe baza unui program, care este deja elaborat pentru calculator. **În acest context, o mai bună valorificare a condi-**

Tabelul nr. 1

Structura culturilor în raport cu panta terenului

Culturi (% din total)	Mărimea pantei (%)		
	5—10	10—16	16—26
foarte bune protectoare : leguminoase, graminee perene	10	10	35
bune protectoare : cereale păioase, furajere anuale, in etc.	20	40	35
medii protectoare : leguminoase anuale	20	20	15
slab protectoare : proumb, floarea soarelui, cartof, sfeclă	50	30	15

țiilor naturale prin creșterea ponderii culturilor furajere în zone cu terenuri în pantă, corespunzătoare unei dezvoltări mai mari a efectivelor de animale, este o necesitate. Pe această bază, organizarea teritoriului în cadrul consiliilor unice și al unităților, pe ferme și asolamente, asigură concordanța între resursele funciare, condițiile ecologice, mijloacele de producție și forța de muncă. Se evidențiază faptul că organizarea teritoriului reprezintă elementul esențial al conducerii unităților agricole, al echipării și desfășurării optime a proceselor de producție, iar în condițiile terenurilor în pantă creează și cadrul pentru realizarea tuturor măsurilor și lucrărilor destinate să prevină eroziunea solului.

Organizarea terenului arabil

ACȚIUNEA de organizare a terenului arabil începe, de fapt, cu stabilirea, delimitarea masivelor de asolamente, corînd condițiile de relief și limitele obligatorii existente în teritoriu, căile de comunicație, amplasarea față de sate și centrele de producție, cu zonele de favorabilitate.

Fiecare masiv de asolament se împarte în sole, rezultate din corînd structura culturilor cu condițiile teritoriale și de relief, astfel ca solele să prezinte suprafețe compacte, cuprînd pe cît posibil un versant sau o porțiune cît mai uniformă a acestuia, orientată cu latura lungă pe direcția generală a curbelor de nivel.

Concomitent, se realizează amplasarea rețelei drumurilor de exploatare a-

gricolă ca o completare a rețelei drumurilor de interes general existente, amplasate în funcție de condițiile de relief și asolarea realizată, asigurând accesul în fiecare solă și parcelă și având orientarea pe direcția generală a curbelor de nivel.

Subliniem ca deosebit de important faptul că, atunci când sola cuprinde o suprafață mai mare decât unitatea de relief, laturile lungi ale solilor corespund în mod obișnuit cu firul văilor și liniilor de separare a apelor, iar în interiorul solei se separă unități de lucru (parcele) care corespund fiecărei forme de relief și în care lucrările solului respectă direcția curbelor de nivel.

În ce privește forma solilor, este necesar să reținem că natura nu este rectangulară, dar arta este de a crea forme teritoriale adaptate condițiilor de teren, delimitarea fiecărei sole de folosințele perene (pășuni, finețe, păduri, vii, pomi), amenajările și rețeaua de drumuri realizate și, evident, limitele naturale (fire de vale, cumpene, deal, ravene etc.). Ideală este forma dreptunghiulară, dar realizarea în teren trebuie adaptată condițiilor specifice fiecărui teritoriu, în toate cazurile latura lungă fiind paralelă cu curbele de nivel.

Cadrul creat prin organizarea teritoriului permite aplicarea corectă a tehnologiilor de cultură, în concordanță cu rezultatele cercetării și producției pentru fiecare solă și cultură (soiuri raionate, doze optime de îngrășăminte, densitate, lucrări de bază și de întreținere, combaterea buruienilor), ceea ce permite realizarea în condiții de economicitate a producțiilor planificate.

În acest complex de măsuri, un rol esențial îl are includerea în rotație a solei de trifoi, ca o cultură amelioratoare (asigură creșterea porozității de aerare și ameliorarea regimului apei, avantaje la care se adaugă cantitatea de 150 kg s.a./ha pe care o lasă în sol trifoiul), celor de leguminoase și de plante industriale anuale, ca bune premergătoare pentru grâu, cu predilecție în zonele din Transilvania și Bucovina.

Pe canavaua creată prin organizarea teritoriului, o largă aplicare își găsește sistemul de cultură cu benzi înierbate și culturi în fișii.

Sistemul de cultură cu benzi înierbate constă în dimensionarea și amplasarea pe direcția generală a curbelor de nivel a unor benzi înierbate, capabile să rețină excesul de apă care se scurge de pe suprafețele cultivate. Benzile trebuie să delimiteze fișii de culturi cu lățimi constante (multiplu al lățimii mașinilor de semănat — 3,6 m), lățimea lor proprie fiind în funcție de pantă (3—8 m).

Culturile în fișii constau în așezarea lor în mod sistematizat pe versanți într-o anumită ordine — combinând efectul antierozional al unora cu efectul negativ al altora. Se alternează — de la cumpăna apelor, pe direcția curbelor de nivel — cereale păioase cu leguminoase și culturi prășitoare. În funcție de panta terenului, lățimea fișiiilor va fi: 8—12‰ — 250—150 m; 12—16‰ — 150—80 m; peste 16‰ — sub 80 m.

Ca regulă generală, benzile se amplasează pe pante de 10—15‰, în timp ce culturile în fișii se pot extinde până la pante de 20‰, după care urmează culturi furajere de protecție. Dimensionarea și amplasarea se realizează în conformitate cu normele tehnice existente, dar realizarea în condiții optime are loc

numai pe baza proiectelor de organizare a teritoriului.

Realizări și perspective

DUPĂ CUM ESTE CUNOSCUT, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare (prin Ordinul nr. 112 din 11 august 1982) a creat cadrul pentru generalizarea rezultatelor obținute în combaterea eroziunii solului, prin elaborarea pe țară și județe a Programului de introducere a agrotehnicii antierozionale și folosirea rațională a terenurilor în pantă. Normele tehnice obligatorii de aplicare a agrotehnicii antierozionale presupun constituirea a 15 centre zonale pe lângă unele stațiuni

care au terenurile dispersate sau amplasate liniar, lângă fermele zootehnice s-au amplasat asolamente furajere pentru furajele de volum, în timp ce în cazul unităților cu teritoriu compact și distanțe mici de transport, cultura furajelor a fost inclusă în rotația asolamentelor de cîmp. În unitățile cu mare diversitate a condițiilor de relief și sol, pentru a asigura condiții corespunzătoare de cultură a sfeclei s-au organizat asolamente situate pe lunci, pe restul teritoriului fiind organizate asolamente de protecție. În unitățile agricole care au avut pe teritoriu două sate s-au organizat asolamente corespunzătoare condițiilor terenurilor fiecărui sat. Ca regulă generală, fiecare masiv de asolament a cuprins masive funciare com-

Tabelul nr. 2
Organizarea terenului arabil în zone cu terenuri în pantă

C.U.A.S.C.	Unități agricole	Asolamente cîmp			Asolamente furajere				
		nr.	supr. (ha)	nr. sole	supr. medie a unei sole (ha)	nr.	supr. (ha)	nr. sole	supr. medie a unei sole (ha)
Ariniș (Maramureș)	6 C.A.P. + 1 I.A.S. + 1 A.E.I.	6	3 308	35	94	8	688	28	25
Rupea (Brașov)	10 C.A.P. + 1 I.A.S. + 1 A.E.I.	26	9 607	112	86	9	779	31	26
Mediaș (Sibiu)	10 C.A.P. + 1 I.A.S. + 1 A.E.I.	34	10 116	141	72	4	667	15	45
Tutova (Vaslui)	8 C.A.P. + 2 A.E.I.	17	20 035	84	238	12	2 749	70	40
Total	34 C.A.P. + 3 I.A.S. + 5 A.E.I.	83	43 066	372	116	33	4 883	144	34

de cercetare agricolă situate în județele unde apar probleme de combatere a eroziunii solurilor, centre a căror activitate este necesar să fie orientată în direcția organizării, îndrumării și urmăririi activității de introducere a agrotehnicii antierozionale.

În același timp, în cadrul programului de organizare a teritoriului consiliilor unice agroindustriale, o pondere importantă o dețin consiliile din județele cu terenuri în pantă, pentru care sînt în curs de elaborare proiecte de organizare a teritoriului și asolamentelor de către Institutul de geodezie, fotogrametrie, cartografie și organizarea teritoriului (I.G.F.C.O.T.).

Concomitent, se realizează, prin colaborarea între Institutul de studii și proiectări pentru îmbunătățiri funciare și I.G.F.C.O.T., organizarea și amenajarea antierozională a terenurilor cuprinse în programul de investiții pentru realizarea lucrărilor de îmbunătățiri funciare.

Cîteva exemple, în acest sens, sînt edificatoare. În 4 consilii amplasate în diferite zone, cuprinzînd terenurile a 34 cooperative agricole de producție, 3 întreprinderi agricole de stat și 5 asociații economice intercooperatiste, s-au realizat 83 asolamente de cîmp și 33 asolamente furajere, corespunzător condițiilor specifice fiecărui teritoriu (tabelul nr. 2).

Subliniem că organizarea teritoriului a fost diferențiată corespunzător particularităților teritoriale: amplasarea centrelor de producție, a solilor, a măsurilor de teren, a rețelei de căi de comunicație. Astfel, în cazul unităților

pacte, condiționat de limitele obligate și căile de comunicație, iar soarele au rezultat din armonizarea condițiilor de relief, sol și structură a culturilor — în toate cazurile, delimitate de limitele obligate.

Ceea ce rămîne esențial este că pe canavaua creată prin organizarea teritoriului, fiecare unitate agricolă trebuie să aplice sistemele antierozionale de cultură care și-au dovedit eficiența.

În același timp, sînt necesare reacțiunea și dezvoltarea oficiilor de cadastru și organizarea teritoriului, ca principale organe tehnice pentru proiectarea lucrărilor de organizare și amenajare a teritoriului și urmărirea aplicării lucrărilor de valorificare a terenurilor în pantă. (În urmă cu cîteva ani, aceste oficii au fost integrate în personalul direcțiilor generale județene pentru agricultură și industria alimentară, iar reducerile succesive ale personalului direcțiilor au făcut ca unele județe să nu mai dispună decît de 1—2 ingineri specialiști în organizarea teritoriului).

Înfăptuirea cerinței exprimate de secretarul general al partidului, ca nici o palmă de teren să nu rămînă necultivată, valorificarea terenurilor în pantă prin organizarea lor antierozională își accentuează caracterul de prioritate majoră și de condiție pentru obținerea unor producții agricole tot mai mari.

dr. Ion BOLD

Institutul de geodezie, fotogrametrie, cartografie și organizarea teritoriului

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI:

RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

PUNCTE DE VEDERE

Creșterea rolului controlului preventiv în desfășurarea unei activități eficiente

ESTE BINECUNOSCUT rolul controlului preventiv în desfășurarea unei activități eficiente, în eliminarea cheltuielilor neeconomicoase sau neoportune, în lichidarea pierderilor și risipei, în păstrarea și dezvoltarea patrimoniului unităților economice. Preocupările existente în acest domeniu urmăresc perfecționarea actualului cadru de exercitare a acestui control, găsirea soluțiilor celor mai corespunzătoare pentru ca acest control să fie nu numai operativ, dar și eficient.

Socotesc interesante ideile expuse în legătură cu aceasta în paginile revistei*) și anume cele referitoare la extinderea sferei controlului preventiv la întreaga activitate a întreprinderii; antrenarea la exercitarea controlului preventiv și a celorlalte cadre din conducerea unei întreprinderi; întărirea răspunderii atât personale, dar și colective desprinsă ca o idee nouă din ansamblul măsurilor de perfecționare propuse — dar care consider că trebuie să dobândească o formă de sine stătătoare, având în vedere că activitatea vastă și complexă a unei întreprinderi nu poate permite unei singure persoane — oricât de capabilă ar fi — să exercite un control preventiv eficient. Pe de altă parte subscriu la opinia autorilor în ce privește necesitatea concentrării și organizării unitare printr-un singur act normativ a formelor de control existente în prezent, precum și a celorlalte măsuri propuse. În ce privește însă operațiunile refuzate la viză consider că directorul unității trebuie să poată dispune în continuare efectuarea lor pe proprie răspundere și (sau) de la caz la caz numai după ce s-a hotărât de organul colectiv de conducere. În susținerea acestui punct de vedere precizez că de regulă consiliul oamenilor muncii (COM) — ca organ colectiv de conducere — se întrunește la nivelul întreprinderii doar o dată pe lună, iar biroul executiv al COM — ca organ operativ de conducere — se întrunește decadal, ceea ce pentru anumite situații apreciate ca urgente ar putea genera mari întârzieri sau convocarea nejustificată de des a unor ședințe extraordinare ale COM.

ÎN CONTEXTUL preocupărilor actuale pentru îmbunătățirea laturilor calitative ale activității economice consider că perfecționarea controlului preventiv ar trebui să vizeze, în primul rând, atragerea răspunderii directe pentru sfera de activitate coordonată, a directorului tehnic (inginerul șef) și a directorului comercial, iar în al doilea rând creșterea mai accentuată a răspunderii personale la nivelul conducătorilor compartimentelor de specialitate.

În reglementările actuale, răspunderea pentru exercitarea controlului preventiv revine doar contabilului șef, ceea ce atrage răspunderea acestuia și pentru eventualele decizii eronate ale directorului tehnic (inginerului șef) sau directorului comercial luate în sfera de activitate coordonată nemijlocit; or, relația decizie-răspundere trebuie să fie directă. Situația actuală nu este de natură să conducă la creșterea ordinii și disciplinei, și implicit a răspunderii în două domenii ce influențează substanțial activitatea economico-financiară a unei întreprinderi — producție și comercial. În acest sens s-ar putea studia și posibilitatea de a se revedea articolul 40 aliniatul ultim din Legea nr. 5/1978 (republicată în anul 1982) în care se prevede că directorul și contabilul șef răspund de respectarea disciplinei de plan, contractuale și financiare, în sensul că răspunderea pentru faptul că, de exemplu, directorul tehnic (inginerul șef) nu a respectat planul de producție lansat în fabricație, sau pentru faptul că directorul comercial nu a livrat un produs existent în depozitele întreprinderii sau a livrat alte sortotipodimensiuni

decât cele contractate să revină numai acestora și nu altor cadre de conducere — respectiv contabilului șef.

În practica curentă a întreprinderilor se dau prea multe vize de control financiar preventiv în necunoștință de cauză, întrucât contabilul șef nu poate cunoaște necesitatea de materii prime și materiale așa cum acestea pot fi cunoscute de către cadrele tehnice. De aceea, în propunerile pentru noile reglementări trebuie să se aibă în vedere renunțarea la asemenea practici, ceea ce se poate realiza numai prin repartizarea mai judicioasă a sarcinilor de control preventiv în funcție de cunoștințele pe care trebuie să le aibă cel care exercită controlul, precum și în funcție de posibilitățile efective de exercitare a acestui control și nu în ultimul rând prin atragerea tuturor conducătorilor unei întreprinderi la exercitarea controlului preventiv, fiecare în domeniul său de activitate.

Consider că pentru anumite operațiuni ar trebui acceptată o anumită descentralizare și creștere a răspunderii la nivelul unor compartimente de specialitate sau chiar al unor subcompartimente pe activități, în funcție de posibilitățile efective de exercitare a unui control preventiv eficient și efectiv. Ne referim, de pildă, la operațiunea de control preventiv asupra retribuțiilor. În prezent persoana care exercită controlul financiar preventiv nu poate practica, executa un control efektiv și eficient, în special la întreprinderile mari, cu mai multe mii sau zeci de mii de lucrători, unde este imposibil să verifici în termen de 1-3 zile drepturile bănești calculate în decursul unei luni de 5-10 sau chiar mai mulți calculatori de retribuții. Această descentralizare a răspunderii în exemplul dat ar trebui să se regăsească într-o măsură mai mare la compartimentele de personal, învățământ, retribuire și la cele de organizarea și normarea muncii. Compartimentul de personal, învățământ și retribuire, este practic compartimentul specializat prin care se stabilesc retribuțiile oamenilor muncii, în timp ce compartimentul financiar nu efectuează decât calculul drepturilor bănești în funcție de timpul lucrat și decizia de încadrare în gradații, categorii sau trepte. În ce privește compartimentul de organizare și normare a muncii, răspunderea acestuia ar trebui să crească și să se regăsească în special în ce privește corecta transpunere în statele de retribuire a tarifelor și normelor de muncă, în funcție de procesul tehnologic efectiv utilizat în realizarea producției, cunoscut fiind că aceeași operațiune poate fi tarifată sau normată diferit, în funcție de un proces tehnologic sau altul.

ÎN PREZENT răspunderea celor două compartimente privește în general, numai corecta încadrare în categorii, trepte, gradații sau stabilirea diverselor retribuții tarifare și norme și mai puțin este antrenată răspunderea efectivă în ce privește transpunerea acestora în statele de plată a retribuțiilor. Răspunderea asupra modului de transpunere în statul de retribuire revine de regulă unei singure persoane din cadrul compartimentului financiar, care exercită controlul financiar preventiv, deși în cadrul celor două compartimente există persoane care, de regulă răspund câte una de fiecare sector de activitate al întreprinderii. Desigur, că unele întreprinderi, în aplicarea normelor cadru, au ținut seama de cele menționate mai sus, dar acest lucru ar trebui legiferat.

O situație oarecum similară se regăsește în exercitarea con-

Damaschin ROTARU

contabil șef,

Întreprinderea de tricotaje „Crinul” — București

(Continuare în pag. 30)

* Îmbunătățirea controlului preventiv în economie, Revista economică nr. 29/1982.

ÎNNOIREA ȘI MODERNIZAREA PRODUCȚIEI — FACTOR HOTĂRÎTOR ÎN REALIZAREA UNEI NOI CALITĂȚI

ÎN STRATEGIA dezvoltării industriei românești, înnoirea și modernizarea producției reprezintă obiective dintre cele mai de seamă. În documentele de partid, în expunerile și cuvântările secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, problema înnoirii și modernizării producției a fost și este amplu abordată. Noua calitate în activitate; competitivitatea mai înaltă a produselor; reducerea consumurilor materiale și energetice; îmbunătățirea parametrilor tehnico-funcționali ai produselor, practic valorificarea mai bună a potențialului tehnic, de forță de muncă, de resurse — corespunzător creșterii continue a gradului de înzestrare tehnică a industriei și economiei, sporirii nivelului de pregătire al oamenilor muncii — iată doar câteva din efectele nemijlocite pe care trebuie să le genereze acțiunea de înnoire și modernizare a produselor.

Efectele unor acțiuni susținute

PROMOVAREA progresului tehnic, a produselor noi, obținute cu consumuri materiale și energetice mai reduse, dar fără nici un fel de rabat la calitate, sînt obiective care se află permanent în atenția organelor și organizațiilor de partid, a conducerilor și colectivelor de muncă. În acest cadru, în sectorul 2 al Capitalei, odată cu analize privind parametrii tehnici și economici ai produselor din fabricație, cu stabilirea de măsuri și soluții pentru înlocuirea produselor necorespunzătoare comparativ cu realizările de pe plan mondial, au fost întreprinse acțiuni pentru o mai bună fundamentare a modernizării și înnoirii producției. Este vorba, de exemplu, de analize și studii realizate în institutele și centrele de cercetare-proiectare pe problemele specifice înnoirii, pe problemele colaborării cu întreprinderile industriale, pe filiera respectivă existînd încă întirzieri, neajunsuri. Este vorba, de asemenea, de urmărirea modului de derulare a programelor de asimilare a produselor noi, a tehnologiilor moderne, a robotizării, etc. S-a intervenit cu promptitudine nu numai pentru înlăturarea dereglărilor deja apărute, ci și pentru prevenirea unor neajunsuri manifestate în fază incipientă.

Rezultatele obținute în acțiunea de înnoire și modernizare a producției — la baza cărora se află marile eforturi depuse în cercetare și producție — sînt meritorii. Se poate astfel arăta că în anul trecut gradul de înnoire al producției — respectiv ponderea valorii produselor noi și reproiectate în totalul producției-marfă — a fost de 17,3%,

comparativ cu 14,3% cît fusese stabilit în plan. S-au asimilat în fabricație 467 produse noi și reproiectate, din care 76 erau prevăzute prin planul național unic, s-au aplicat 103 tehnologii noi și modernizate și s-au introdus 13 noi procedee de automatizare și mecanizare a producției. Asemenea rezultate în ce privește înnoirea și modernizarea au dus la creșterea competitivității produselor respective pe piața mondială, la creșterea, pe această bază, a exporturilor la sporirea eficienței economice generale în realizarea producției. Și ca rezultat al asimilării de produse noi și modernizării tehnologice, importurile pe deverse libere s-au redus cu aproape 11 milioane dolari. Au fost obținute — la nivelul anului trecut — importante economii și recuperări: de metal (9 024 tone), mase plastice (37 tone), cherestea (10 800 mc) energie electrică (15 mii MWh), combustibil (16 mii tcc) etc.

Primele trei trimestre din acest an relevă eforturi similare în planul modernizării și înnoirii producției: menționăm astfel o realizare a gradului de înnoire ^{*}, de 24,3% (19,7% prevăzut în plan), aplicarea și extinderea utilizării a circa 90 tehnologii avansate, importante economii de metal, energie electrică, combustibili, mase plastice, cherestea, fire și fibre textile, etc.

Imperativele eficienței — priorități pentru fiecare unitate

ÎN PERSPECTIVA imperativului care se află în fața întregii noastre economii — de economisire, pe toate căile, a resurselor materiale și energetice, de creștere neîntreruptă a competitivității produselor — intensificarea eforturilor unităților în direcția înnoirii și modernizării producției apare firesc. Tocmai de aceea — și mai ales în această perioadă de încheiere a anului — preocupările trebuie mai mult îndreptate spre devansarea termenelor de aplicare și extindere a unor tehnologii economice. În acest sens, efortul comun al unităților industriale și de cercetare, s-au concretizat și se concretizează, pînă la sfîrșitul anului, în devansarea termenelor la 30 de produse și în aplicarea înainte de termen a 4 tehnologii noi. Lărgirea posibilităților de îmbunătățire a calității produselor, de reducere a consumurilor de materii prime și materiale se va realiza, de asemenea, prin extinderea și la alte unități din sector a tehnologiilor noi care au dat rezultate deosebite la întreprinderile care le-au avut în plan.

Un obiectiv dintre cele mai însemnate îl constituie utilizarea energiei neconvenționale în cît mai multe direcții și în cît mai multe unități ale sectorului. Ca rezultat al măsurilor întreprinse în acest cadru, au fost instalate

panouri solare, realizate într-o concepție modernă, pe o suprafață totală de 5 500 m² — la I. Pompe, Mecanică Fină, Pîsla, I.N.C.E.R.C. etc. Rezerve însemnate se relevă și în primelele unui alt obiectiv prioritar al economiei; creșterea exportului în condițiile înnoirii și modernizării producției. La mai multe unități din sector se vădește o experiență pozitivă în ce privește organizarea de linii tehnologice de fabricație pentru produse destinate exportului. Bunăoară, la I.P.R.S. Băneasa — linia de fabricație diode redresoare auto pentru AEG-Telefunken, sau la „Electronica” — fabricația televizoarelor pentru export China. Apelîndu-se mai ales la disponibilitățile tehnice și materiale interne, o astfel de experiență se impune în mai mare măsură extinsă, generalizată pentru toate unitățile cu producție de export.

O altă problemă acum. După cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, este necesar să se lucreze în așa fel încît obiectivul modernizării și înnoirii producției să se înscrie ca o preocupare permanentă a fiecărui om al muncii. Firește că unui asemenea obiectiv însemnat i se poate răspunde pe căi multiple. Menționăm astfel că se urmărește impulsivitatea activității de invenții și inovații, stimularea în tot mai mare măsură a interesului în acest sens. Fap-

^{*} Iată câteva produse și tehnologii noi realizate în acest an, care au condus la o eficiență economică ridicată, la creșterea tehniciștilor, asimilarea importurilor, rezolvarea unor probleme stringente ale economiei naționale: „ELECTROAPARATAJ” — contactoare cu compoziție variabilă mono-, bi-, tri- și tetra-polare de 63 și 100 amperi, electromagnet pentru industria textilă, microîntrerupător cu rotație pentru industria textilă. Sînt produse noi, realizate în devans, solicitate de economie în scopul modernizării și înnoirii tehnice. I.P.R.S. — Băneasa — diode de mare putere D 1800 N, punți redresoare cu siliciu cu avalanșă controlată, tiristoare de mare putere, care reduc importurile pe de o parte, iar pe de altă parte determină posibilitatea fabricării de noi tipuri de aparatură electronică și electrotehnice specializată. I.E.P.E.R. — terminal grafic interactiv cu utilizare în proiectarea asistată de calculator în toate domeniile (DAF 2030), obținut la nivel mondial de competitivitate; I.E.M.I. — aparatură tensometrică, numărătoare universale, microscop — produse modernizate cu utilizări industriale); „MASE PLASTICE” — repere pentru Olteci și Dacia 1310, bacuri de acumulatori; C.I.L. Pipera; mobilier nou pentru camere de zi și dormitoare Speranța, respectiv bucătării (Roxana și Doina) care sporesc confortul și funcționalitatea și folosesc finisaje moderne. Tehnologii noi și modernizate care conduc între altele la reduceri de consumuri: la I.P.R.S. Băneasa, extinderea auriilor localizate la toate tranzistoarele în capsulă metalică determină 68 kg aur economie în 1982, la „MECANICĂ FINĂ” — turnarea de precizie în modele ușor fuzibile a carcaselor de pasmetre și aparatelor de măsură a alezajelor determină 25 tone metal și 56 MWh energie electrică economisite anual, la „ELECTROAPARATAJ”, tehnologia de sudare a reperelor de serie mare cu energie immagazinată are ca efect 4,6 tone metal economii etc.

tul că în acest an s-au aplicat 61 invenții cu o eficiență de 185 mil. lei și 134 inovații cu o eficiență de 51 mil. lei, la care au contribuit peste 1 000 de autori și coautori, din care aproape 600 muncitori și maiștri, constituie nu atât o realizare, cât o dovadă a posibilităților largi pe care le au unitățile și care pot fi mai bine valorificate. De exemplu, prin creșterea rolului comisiilor inginerilor și tehnicienilor, angrenarea mai puternică a acestor organisme în rezolvarea unor probleme importante cum ar fi asimilarea importurilor, valorificarea superioară a materialelor indigene, valorificarea în produse noi a materialelor recuperabile și refolosibile, reducerea consumurilor etc. Se pot antrena — și trebuie antrenate — mai susținut frunțașii în producție pentru rezolvarea unor probleme tehnice deosebite, a unor greutăți și necesități stringente, alături de toți ceilalți specialiști și muncitori de înaltă calificare, cu vechime și experiență.

Este utilă și extinderea largă a experienței dobândite în unele unități din sector — Sintofarm, I.E.P.E.R., I.P.R.S., I.P.C.T., I.M.F. — privind angrenarea în mai mare măsură a organizației de tineret la crearea tehnico-științifică de masă; apare necesară înmulțirea numărului de cercuri, de concursuri profesionale cu teme de modernizare a producției. Valențe deloc neglijabile de utilitate pentru prezent și în mod deosebit pentru perspectivă, în ce privește formarea de deprinderi tehnice, a unui mod de a acționa și gândi creator, relevă cercurile tehnico-aplicative ale elevilor, activitatea productivă a acestora. La nivelul sectorului, în școli generale funcționează 316 de astfel de cercuri, la care participă peste 600 elevi, iar în licee 69 cercuri, cu aproape 1 400 elevi **).

Asimilarea de produse noi — pe un prim plan de însemnătate

INNOIREA producției este un proces complex, care se desfășoară concomitent cu alte acțiuni menite să asigure îndeplinirea planului. În acest context, în întreprinderi uneori problemele de înnoire și modernizare a producției sînt trecute pe un plan secund de însemnătate. Uneori se asimilează cu încetinelă, sub aceeași presiune a sarcinilor

curente, produse și materiale necesare înnoirii producției care erau procurate din import; de exemplu, asimilarea unor produse din profilul M.I.Ch. și M.I.M., acțiuni reperate încă din 1980 și 1981 — urmează a se finaliza abia în 1983 și 1984.

La unii beneficiari se manifestă tendința de a modifica specificațiile tehnice respective după încheierea cercetării sau în perioada cînd se proiectează asimilarea noului produs — ceea ce, de asemenea, produce dereglări, întâzieri în ce privește înnoirea și modernizarea producției. Neajunsuri de aceeași natură provoacă practica unor factori de răspundere din unități de a acționa la „limita minimei rezistențe”, făcînd rabat la tehnicitate și solicitînd apoi lucrări suplimentare pentru a conferi competitivitatea necesară noilor produse proiectate. Nu odată se întîlnesc întâzieri și exagerări din partea unor organe de avizare în ce privește stabilirea prețurilor la produsele noi, sînt solicitate justificări și hîrtii care nu sînt întodeauna strict necesare, avizarea, omologările se face cu întâzriere deși problemele tehnice și de calitate sînt rezolvate etc. Pentru natura dificultăților pe care le întîmpină, încă, procesul de înnoire și modernizare a producției, este explicită și practica de reparare neuniformă a sarcinilor, prin supraîncărcarea unor unități în vreme ce altele sînt folosite în acest sens sub capacitate. Bunăoară, C.C.S.I.T.—M.F.S. prezintă un grad ridicat de încărcare cu sarcini în domeniul înnoirii producției, deși unele din temele respective nu este absolut necesar să fie rezolvate de institut, ci ar putea fi preluate de fabrici.

Cauzele care conduc la apariția unor astfel de situații sînt în cea mai mare parte — după cum se vede din însăși semnalările amintite — de natură subiectivă. Ele pot fi înlăturate prin acțiuni hotărîte, desfășurate pe filiera relațiilor care se circumscriu procesului de înnoire și modernizare a producției — nu exclusiv, dar îndeosebi pe segmentul institute de cercetări și proiectări — unități productive. În acest sens avansăm unele propuneri pe care le considerăm apte să îmbunătățească rezultatele.

● Nu pentru toate domeniile, pentru fiecare din obiectivele prevăzute se justifică concentrarea activității de cercetare-proiectare în unități specializate;

există situații în care apare mai eficientă organizarea acestei activități în strînsă legătură cu producția — cazul, de pildă, al unor cercetări și proiectări din industria ușoară: C.C.I.T.A.C., de exemplu, ar putea rezolva mult mai repede problemele tehnice de la „Metaloglobus” sau „Metalurgica”, dacă și-ar desfășura activitatea direct în aceste unități. Este mai mult decît necesar ca activitățile de cercetare din institutele de specialitate să nu fie fragmentate pe obiective puțin semnificative, ci să fie concentrate pe teme majore, de anvergură, care răspund unor cerințe prioritare ale industriei, pregătesc perspectiva fabricației pe cel puțin 5—10 ani.

● Se impune găsită o formă de aprovizionare cu prioritate pentru înnoirea și modernizarea producției — și nu în subsidiar, cum se petrece în prezent, tocmai datorită faptului că planul tehnic prezintă (de regulă), o poziție secundară față de planul de producție, în special din punctul de vedere al aprovizionării tehnico-materiale.

● Considerăm necesară crearea unui cadru organizatoric mai apt pentru a asigura un flux reciproc de cadre între industrie și cercetare. Aceasta, pe de o parte, în scopul menținerii unui nivel tehnico-științific suficient de ridicat în întreprinderi — chemate să preia responsabilități mai mari în activitatea de modernizare și înnoire a producției — iar, pe de altă parte, pentru ca cercetarea să poată beneficia în mai mare măsură de experiența producției industriale ca și de infuzia de tinerețe strict necesară creației.

Nicolae BADEA

prim-secretar al Comitetului de partid al sectorului 2 București

** În acest an s-au aplicat în producție 8 lucrări de cercetare ale elevilor, iar la expoziția elevilor din acest an s-au prezentat peste 2 500 produse, dintre care unele de ridicată tehnicitate, 90% din acestea reprezentînd noutăți iar 38% creații tehnice originale. Deja unele produse ale elevilor se fabrică în întreprinderi — de exemplu, Orga de lumină, concepută de elevii de la Liceul Electronică, se produce la I.P.R.S. Băneasa. Menționăm, totodată, că întreprinderea Pipera a preluat unele produse din lemn din materiale recuperabile realizate la liceul de profil: în același timp, unele școli au preluat în producție proprie repere și produse comandate de fabrică.

Amplă mobilizare pentru creșterea intensivă a exporturilor

(Urmare din pag. 9)

În vederea stabilirii exacte a dimensiunii și amplasamentului depozitului, a gamei de rulmenți ce urmează a fi depozitată, precum și a ansamblului factorilor conjuncturali ce influențează rentabilitatea exporturilor pe o piață este necesar să se elaboreze studii de conjunctură — marketing, pentru diferitele sortotipodimensiuni și zone consumatoare.

De asemenea, extinderea numărului societăților mixte de comercializare în al căror obiect de activitate intră și vânzarea rulmenților ar putea constitui un suport în organizarea acestor depozite și, totodată, un prim pas spre constituirea, pe piețele pe care volumul exportului o justifică, unei rețele proprii de comercializare. Un exemplu în acest sens este oferit de marii producători ca: SKF, FAG, NIPPON SEIKO, KAIWA, KOYO SEIKO, TIMKEN, ș.a., care dispun, în cadrul C.E.E., de o rețea

proprie de desfacere, rețea care este inevitabil folosită și de alți exportatori pe piața respectivă.

Organizarea unor largi acțiuni de promovare a exporturilor, integrate așa-numitei tehnici de „push strategy” — de împingere a mărfurilor către utilizatori — reprezintă o altă coordonată a îmbunătățirii activității de comercializare pe piața externă. La aceasta poate contribui și activitatea de service aferentă exportului diferitelor produse ale industriei construcțiilor de mașini, calitatea, parametrii tehnico-funcționali ai rulmenților și subansamblelor ce conțin rulmenți constituind elemente capabile să susțină eforturile de introducere a rulmenților românești pe noi piețe.

Mobilizarea în vederea îndeplinirii planului de export a tuturor compartimentelor întreprinderii: laboratoare uzinale, proiectare producție, control de calitate, export-marketing, plandezvoltare alături de nucleele de comercializare din întreprinderea de comerț exterior constituie, în lumina experienței centralei noastre cheia succesului în realizarea sarcinilor de comerț exterior în unitățile specializate, ca de altfel în toate întreprinderile. Nu mai puțin important este însă sprijinul pe care ni-l pot da subfurnizorii noștri, întreprinderile cu care lucrăm în cooperare și care potrivit legii au atribuții și răspunderi egale privind îndeplinirea planului de export.

Pregătirea în școlile profesionale — la nivelul tehnicii moderne din dotarea întreprinderilor

CU O STRUCTURĂ echilibrată, cu o judicioasă distribuție teritorială a forțelor de producție, cu o bază tehnico-materială modernă, cu un aport substanțial al științei și tehnologiei, economia noastră socialistă are nevoie de o forță de muncă bine pregătită, capabilă să angreneze aceste elemente la obiectivele ambițioase privind productivitatea muncii, calitatea, competitivitatea. Trecerea la o dezvoltare intensivă, pilon al eficienței micro și macroeconomice, continuând să mențină în actualitate problema asigurării cantitative a forței de muncă (rezolvabilă în principal printr-o rațională repartiziție între ramuri și sectoare), aduce pe prim plan aspectul calitativ al acesteia, ridicând exigențe fundamentale noi față de modul în care se realizează calificarea, ridicarea calificării, perfecționarea.

Exigențe care au fost pe larg și responsabil dezbătute la recenta consfățuire de lucru de la C.C. al P.C.R. „În fond — aprecia cu acest prilej tovarășul Nicolae Ceaușescu — este o rămânere în urmă a pregătirii profesionale și tehnice a cadrelor noastre, a muncitorilor, a inginerilor, a maștrilor... Nu există suficientă preocupare pentru pregătirea corespunzătoare a forței de muncă, pentru verificarea acestei pregătiri, pentru școlarizarea și instruirea corespunzătoare.”

O rămânere în urmă ce trebuie recuperată cât mai grabnic

SITUAȚIA învățământului profesional — judecată în sine, dar mai cu seamă comparativ cu nevoile actuale — justifică această critică.

Indiscutabil, școala — de orice grad deasupra nivelului gimnazial — are un multiplu rol educativ-formativ, în care pregătirea pentru o anumită muncă utilă reprezintă doar o latură — cea mai importantă, dar nu singura. Era revoluției științifico-tehnice propulsează profilul omului stăpîn pe specialitatea sa, dar totodată cu un orizont larg de cultură generală, care să-i îngăduie și înlesnească asimilarea de cunoștințe și concepte noi, să-i adauge atributul de bun executant și pe acela de (potențial și efectiv) creator.

Această idee a urmărit-o crearea liceelor industriale, în concepția cărora absolventului i se deschid trei căi: intrarea în producție, ca muncitor calificat; ocuparea unui post care solicită studii medii de specialitate; continuarea studiilor în învățământul superior de profil. Materializarea acestei concepții s-a făcut însă cu două denaturări de esență: o pondere insuficientă acordată, în planul de învățământ, instruirii practice; necompensarea acestui neajuns, în balanța asigurării noilor contingente de muncitori calificați, de către școlile profesionale — care și-au redus nu numai numărul și potențialul (vezi graficul din fig. 1), dar și durata de studii, aceasta ajungînd la un an — un an și jumătate, condensare pe care nu o mai poate justifica fap-

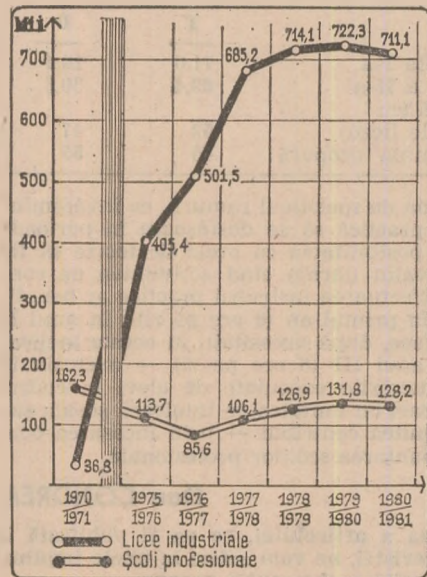

Fig. 1: Evoluția numărului elevilor înscriși în școli profesionale (industrie, construcții, transporturi și telecomunicații) și în licee industriale (cu începere din anul școlar 1979/1980 — inclusiv grupa de licee de chimie industrială)

tu că elevii acestor școli au la bază 10 clase de pregătire generală).

Apreciind pe bună dreptate că „a slăbit pregătirea în școlile profesionale, chiar s-au redus aceste școli”, secretarul general al partidului a indicat că — alături de Ministerul Educației și Învățămîntului și Ministerul Muncii — „fiecare minister trebuie să poarte răspunderea și să-și asigure — în raport cu planul de dezvoltare — necesarul de forță de muncă și pregătirea corespunzătoare a acesteia. Trebuie ca rapid, chiar în trimestrul acesta, să revedem problema școlilor profesionale. Să aducem îmbunătățiri, să asigurăm școlarizarea la nivelul cerințelor tehnicii moderne pe care o avem în toate sectoarele”.

În cele ce urmează ne vom referi la orientarea pe care și-o propune, în lumina acestor indicații și avînd în vedere specificul activității, Ministerul Construcțiilor Industriale.

Echilibrul necesar între înzestrarea tehnică a muncii și calitatea pregătirii

MAI ÎNTÎI, câteva date de ansamblu asupra ramurii de construcții-montaj. În intervalul 1965—1980, în unitățile de antrepriză, numărul mediu al muncitorilor a crescut cu 77%, ceea ce — neținînd seama de fluctuația dinamicii de la un an la altul (și de fluctuația cadrelor între ramuri) — echivalează cu un aflux mediu anual de 16 mii de oameni. În aceeași perioadă, datorită în principal măririi productivității muncii în medie cu 7% pe an, s-a înregistrat o creștere de aproape 4 ori a volumului producției de construcții-montaj, ca un factor decisiv în realizarea uriașului volum de investiții din ultimele trei cincinale.

A fost o vreme cînd șantierele de construcții se alimentau cu forță de muncă din centre tradiționale, pentru diferite meserii de bază — și din agricultură, îndeosebi din zonele pe atunci mai puțin dezvoltate economic, pentru necalificați; cînd formarea profesională se făcea în proporții de masă prin calificare la locul de muncă (fără suport teoretic) și prin cursuri de calificare cu durata între 6 și 12 luni. Mulți din oamenii care în acea perioadă au suprapus celor 4 sau 7 clase elementare o meserie însușită destul de aproximativ au părăsit-o în scurt timp, trecînd în industrie Dezvoltarea rețelei de școli profesionale (al căror număr, în ramura construcții și materiale de construcții, a crescut de la 32 în 1960/1961, la 50 în 1975/1976 — pentru ca în 1980/1981 să scadă la 35) a marcat un real progres în calitatea calificării, potrivit cerințelor etapei respective.

În răstimp s-au schimbat radical condițiile și metodele de lucru pe șantier. Mecanizarea, prefabricarea, tehnologiile industrializate au progresat exploziv, creînd bazele unei producții moderne și eficiente. Investițiile alocate ramurii de construcții în 1966—1980 au permis dotarea ei cu fonduri fixe totalizînd peste 90 miliarde de lei, din care 58% în ultimul cincinal. La sfîrșitul anului 1980, valoarea fondurilor fixe noi (cu o vechime de pînă la 5 ani) ce revenea la fiecare muncitor era de circa 90 mii de lei. În condițiile în care unele utilaje înlocuiesc fiecare munca a zeci de oameni, iar chiria lor orară ajunge la mii de lei, simpla folosire a actualei înzestrări tehnice a muncii, a actualelor tehnologii — ca să nu mai vorbim de folosirea lor cu randament maxim — nu mai poate fi concepută fără o temeinică pregătire profesională și o continuă perfecționare a muncitorilor, a tuturor cadrelor din construcții. De altfel, ponderea de 8,3% atribuită calificării și perfecționării pregătirii profesionale ca factor de creștere a productivității muncii în construcții-montaj la nivelul prevăzut în planul cincinal 1981—1985 poate fi judecată la reala ei valoare corelînd-o cu ceilalți factori: introducerea progresului tehnic (54,5%), organizarea superioară a producției și a muncii (32,2%), cu care se află în relații de interdependență.

În ce privește Ministerul Construcțiilor Industriale, princi-

1) În succesiunea diferitelor forme de organizare a învățămîntului profesional în țara noastră, durata de școlarizare a fost de: (1936) 3—4 ani pentru cursurile profesionale de ucenici și 3 ani pentru școlile de meserii; (1948) 2 ani pentru școlile tehnice profesionale; (1955, 1957) 2—3 ani pentru școlile profesionale de ucenici; (1968, 1969) 1—2 ani pentru școlile profesionale și ucenicia la locul de muncă; (1978) 2 ani treapta I-a și 2 ani treapta II-a pentru liceele industriale, 1—1 1/2 ani pentru școlile profesionale (fără echivalare cu treapta I-a). Această ultimă structură se menține și în prezent, cu deosebirea că nivelul de pregătire la admiterea în școlile profesionale a crescut, de la 8 clase.

palul executant de lucrări de construcții-montaj pentru investiții cu caracter productiv, sprijinul primit și eforturile făcute pe plan organizatoric, material, social pentru atragerea și stabilizarea forței de muncă au fost însoțite de măsuri vizând îmbunătățirea structurii profesionale a acesteia, în raport cu nevoile producției.

Folosindu-se toate formele existente, s-au dezvoltat acțiunile de calificare, planurile de pregătire punând accent pe meserii deficitare și cu perspectivă. (Anul acesta, de pildă, este prevăzut să absolva liceele industriale de construcții, școlile profesionale și cursurile de calificare 6 800 de noi muncitori; în primele 9 luni s-au realizat 83% din program). Ca urmare, ponderea muncitorilor necalificați, care în 1976 era de 25,8% din totalul muncitorilor, a ajuns în jur de 10% (și chiar considerabil sub această medie la unitățile de mecanizare și la unele de instalații și montaje — fapt firesc, dat fiind că procesele lor de producție implică în foarte mică măsură munci manuale, simple; dar și la unele unități de construcții care s-au îngrijit mai mult de mecanizarea operațiilor de manipulare, a săpăturilor de volum mic, de raționalizarea utilizării forței de muncă).

Actuala structură a efectivelor de muncitori calificați, după forma de pregătire, este redată în fig. 2. Reflectând, de bună seamă, și repartizarea pe grupe de vîrste a acestor efective (cazul absolvenților de dată recentă ai liceelor industriale), ea sugerează, prin proporția de două treimi a calificării prin cursuri — incontestabil inferioară calitativ celei dobîndite în școli —

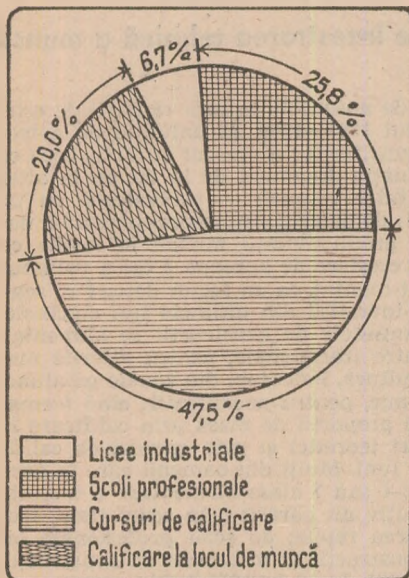

Fig. 2 : Structura actuală a muncitorilor calificați în unitățile din sistemul M.C. Ind., după forma de pregătire

necesitatea completării lacunelor, fără a aștepta ca raportul ponderilor să se modifice pe cale naturală.

Pregătire polivalentă, în profil larg

DEOSEBIT de utilă în acest sens s-a dovedit o concepție experimentată și generalizată mai întâi în școlile profesionale: **pregătirea polivalentă, în profesii de profil larg**, care înglobează fiecare câteva din vechile meserii, grupate după principiul înruderii lor și după acela al participării la procesul tehnologic. Pentru muncitorii existenți, ea se realizează în cadrul programelor de perfecționare profesională, prin cursuri de policalificare. Absolviți, în ultimul cincinal, de circa 15 mii de oameni — adică aproape 12% din numărul actual al muncitorilor calificați — ele au confirmat, prin rezultatele în producție, capacitatea constructorului (mecanicului, instalatorului) polivalent de a accede mai repede la noutățile în tehnică și tehnologie, de a-și folosi mai complet timpul de lucru pe parcursul fluxului de execuție a construcției, de a participa la formații complexe — formă de organizare a muncii care corespunde pe deplin cerințelor unui ritm de lucru rapid și continuu, unei productivități ridicată.

De aici, o primă idee reținută pentru formula îmbunătățită a școlii profesionale :

● **PREGĂTIREA COMPLEXĂ.** Nici excesiv de fărîmîțată — ca în varianta tradițională, care limita orizontul muncitorului și nu-i îngăduia o afirmare deplină; nici excesiv de comasată — cum a ajuns în actuala școală, care pretinde, de pildă, ca într-un an și jumătate elevul să asimileze un set de meserii și specialități prea diverse tehnologic pentru a avea suficiente puncte comune. Unui asemenea echilibru i-ar corespunde un nomenclator care să asigure în mod diferențiat profilurile de bază, fiecare din ele constînd din câteva profesii care să concentreze la rîndul lor, într-o integrare conformă cu tehnicile și metodele folosite

în prezent și prevăzute pentru viitor, cite 3—5 meserii tradiționale :

— **profilul construcții :** constructor de structuri, constructor montator, constructor finisor, constructor izolator, instalator de tehnico-sanitare, instalator de instalații termice ;

— **profilul mecanizarea construcțiilor și montaje de echipamente tehnologice :** lăcătuș-mecanic pentru construcții-montaj, mecanic pentru mașini și utilaje de construcții ;

— **profilul electrotehnic :** instalator electrician în construcții, electromecanic pentru mașini și utilaje de construcții.

Durată de studii sporită, accent pe instruirea practică

VA PUTEA fi realizat acest obiectiv — și nu formal, ci în mod temeinic, cu garanția unor bune rezultate în producție — în condițiile actualei durate de studii ? Fără îndoială că nu. A demonstrat-o îndeajuns faptul că o parte din absolvenții școlilor de acum au nevoie, la încadrarea în muncă, de o lungă perioadă de acomodare, încadrați pe lingă muncitori cu experiență, că inițial productivitatea lor e foarte scăzută (ceea ce determină unele echipe fie să-i respingă, fie să-i folosească la operații ce nu pretind calificare, ceea ce le prelungește timpul de însușire deplină a meseriei) și că, fără o supraveghere permanentă, nu se poate conta pe calitatea lucrărilor executate de ei. (În vremea cînd ciclul de școlarizare era de 2—3 ani, elevii executau singuri în cadrul practicii, — sub îndrumarea maiștrilor instructori — clădiri întregi, obținînd la recepție calificative bune). Se propune, deci :

● **PRELUNGIREA DURATEI DE ȘCOLARIZARE la 3 ani.** Primii doi ar urma să asigure, în principal, pregătirea fundamentală — profesională și de cultură generală, iar anul III să ofere posibilitatea dirijării elevilor spre oricare din meseriile unui profil, în funcție de necesitățile de forță de muncă ale unității tutelară și, bineînțeles, potrivit aptitudinilor și preferințelor personale.

Implicația firească : pentru a nu ocupa din vîrsta aptă de muncă, perioada de trei ani să înceapă după absolvirea învățămîntului gimnazial de opt ani, iar școala profesională să fie considerată, pe baza unei programe adecvate, ca satisfăcînd cerințele ultimilor doi ani ai învățămîntului obligatoriu de 10 ani și echivalată cu prima treaptă a liceului. (Elevii care, absolvind treapta I-a, nu vor mai dori să continue liceul la cursuri de zi, să poată fi admiși la școala profesională, direct în anul III.) Absolvenții vor primi, deci, certificatul de muncitor calificat și diploma de 10 clase. Odată încadrați în producție (ca muncitori calificați, categoria II bază), ei vor avea acces la cursurile serale ale liceului de construcții-montaj (clasele XI și XII) ; se propune ca admiterea să se facă fără examen, pe baza rezultatelor obținute la școala profesională și în producție, care constituie un calificativ mai convingător.

Ciștișgul, pe planul aproprierii solide a meseriei, ar fi înlesnit — potrivit unei cerințe de principiu ce rezultă din recente indicații ale secretarului general al partidului — și prin

● **ÎMBUNĂTĂȚIREA RAPORTULUI DINTRE TEORIE ȘI PRACTICĂ,** față de actualele școli profesionale și mai cu seamă față de liceele de specialitate, în favoarea instruirii practice

Îată situația compartivă, din acest punct de vedere, a structurii planului de învățămînt (% ; T — teorie, — P practică) ;

Pregătirea în școli profesionale

	T	P
liceu de construcții, treapta I-a	71,6	28,4
treapta a II-a	69,4	30,6
școala profesională actuală (cu absolvenți ai treptei I-a de liceu)	53	47
școala profesională în formula propusă	45	55

Se prevede, ținînd seama de specificul ramurii, ca învățămîntul teoretic și instruirea practică să se desfășoare în perioade compacte, ceea ce ar da posibilitatea ca orele de teorie să fie predate comasat în intervalul (iarăși) cînd activitatea de construcții este mai redusă. Efectuarea instruirii practice ar beneficia de atelierelor școlilor în primul an (6 ore pe zi) ; în anul II (tot 6 ore pe zi) ea s-ar face, după necesități, în aceste ateliere sau în producție, iar în anul III (8 ore pe zi) — exclusiv în producție. Produsele și lucrările executate de elevi în cadrul practicii, pe bază de contract cu unitatea ce tutelază școala sau cu alte întreprinderi, ar putea contribui — prin încasarea contravalorii lor — la autofinanțarea școlilor profesionale.

Dan CONDREA

În partea a doua a articolului, ce va fi publicată în numărul viitor al revistei, ne vom referi la unele implicații și condiții de reușită a sistemului propus.

Tendințe recente în evoluția creșterii demografice și a politicii demografice pe plan mondial

ÎN ULTIMELE trei decenii, problemele complexe legate de evoluția populației, în contextul general al dezvoltării economico-sociale, s-au situat în centrul atenției fiecărui stat în parte, și, în mod corespunzător, au concentrat atenția Organizației Națiunilor Unite și a instituțiilor sale specializate, astfel încât s-au înregistrat progrese importante în cunoașterea tendințelor demografice la nivel național și mondial.

Creșterea demografică

POPULAȚIA GLOBULUI se ridică în prezent la circa 4,5 miliarde de locuitori; în ultimele trei decenii (1950—1980) populația mondială a sporit cu aproape două miliarde de locuitori, spor ce depășește numărul populației existente la începutul acestui secol. Altfel spus, sporul demografic realizat în aceste trei decenii este mai mare decât întreaga creștere a

Tabelul nr. 1

Evoluția populației mondiale

Data	Populația (milioane)	Rata medie anuală de creștere între perioade (%)	Număr aproximativ de ani necesari ca populația să se dubleze cu rata respectivă
7000—6000 î.e.n.	5—10	—	
1 e.n.	200—400	0,0	
1650	470—545	0,0	
1750	629—961	0,4	173
1800	813—1125	0,4	173
1850	1128—1403	0,5	139
1900	1550—1762	0,5	139
1950	2525	0,8	86
1960	3037	1,9	39
1965	3354	2,0	35
1970	3695	1,9	39
1975	4067	1,9	39
1980	4432	1,7	41

Sursa tabelelor: O.N.U. The Determinants and Consequences of Population Trends, vol. I, New York, 1973, p. 10 (până în 1980) și O.N.U. World Population Prospects as Assessed in 1980, New York, 1981 (pentru 1950—1980).

populației de la apariția omului (cu 600 000—1 000 000 ani în urmă) până în anul 1900. Această creștere exponențială, cu o rată de doi la sută anual — cea mai înaltă înregistrată în istoria populației mondiale — caracterizează fenomenul denumit metaforic „explozia populației”.

Dimensiunea „exploziei demografice” poate fi văzută din următorul calcul: dacă rata de creștere de 2% anual s-ar menține în următoarele secole, numărul populației globului ar ajunge, la mijlocul anilor 2500, la cifra de 135 000 de miliarde, ceea ce înseamnă că unui locuitor al Terrei i-ar reveni un metru pătrat (suprafața uscatului globului este de 135 870 000 km²). Este lesne de înțeles reacția oamenilor de știință, a organismelor internaționale ca și a opiniei publice față de asemenea perspective generate de creșterea populației mondiale. Numeroase sisteme din societate — ecologic, alimentar, economic, educațional, sanitar — ar fi suprasolicitate, ceea ce ar duce la grave dezechilibre.

Trebuie precizat că așa numita „explozie demografică” este caracteristică numai regiunilor în curs de dezvoltare.

Rata de creștere anuală a populației regiunilor în curs de dezvoltare — aceeași cu a populației din regiunile dezvoltate până în 1950 — a început să se accelereze după această dată, atingând valoarea maximă în perioada 1960—1970, anume 2,4% (perioada de dublare a populației: 29 ani), în timp ce rata de creștere a populației regiunilor dezvoltate este după 1950 în scădere. În prezent, rata de creștere a populației regiunilor în curs de dezvoltare este aproape de trei ori mai înaltă decât în regiunile dezvoltate. Aceste ritmuri diferențiate de creștere au drept urmare modificarea ponderii populației celor două grupe de regiuni în populația mondială: în 1950 populația regiunilor în curs de dezvoltare reprezenta două treimi din populația mondială; în 1980, ponderea ei ajunsese la trei sferturi din populația lumii.

Se știe că rata de creștere demografică este determinată de natalitate și de mortalitate. Or, tendințele cele mai caracteristice din ultimele trei decenii sînt diferite pentru cele două grupe de regiuni. Populația regiunilor dezvoltate a cunoscut deopotrivă o reducere a mortalității — ceva mai moderată deoarece nivelul ei era redus — și o reducere accentuată a natalității. În majoritatea țărilor din Europa occidentală, nivelul actual al fertilității nu mai asigură înlocuirea generațiilor sau reproducerea simplă. Consecința acestor două tendințe demografice este accelerarea procesului de îmbătrânire demografică. În regiunile în curs de dezvoltare mortalitatea, foarte înaltă la începutul anilor '50, a scăzut rapid, reducându-se la jumătate în 15—20 ani (în regiunile dezvoltate o asemenea scădere s-a produs în 100—150 ani), pe de altă parte, natalitatea, foarte înaltă, a rămas multă vreme la nivelul ei ridicat. Din acest joc al natalității și mortalității a crescut excelența natural și s-a accelerat rata de creștere. Aceasta este explicația exploziei demografice. Populația regiunilor în curs de dezvoltare are o structură tină și un potențial reproductiv foarte mare. Totuși, după părerea experților O.N.U., faza cea mai critică a exploziei demografice a fost depășită: după 1970 rata de creștere a populației lumii a treia a început să se încetinească. Tendințele demografice în perioada 1950—1980 sînt redată în tabelul nr. 2.

Desigur, există pronunțate diferențe regionale atât în ce privește numărul populației, cit și principalii indici demografici. Populația Asiei deține aproape 58% din populația lumii: cele mai populate țări din Asia sînt: R.P. Chineză, India, Indonezia, Bangladesh, Pakistan. Natalitatea și mortalitatea au cele mai înalte niveluri în Africa, pe locul doi se situează Asia de Sud. Cit privește Europa, America de Nord și U.R.S.S., natalitatea și mortalitatea sînt reduse, avînd drept consecință o rată de creștere demografică moderată (între 0,6 și 0,9% anual).

Tabloul apare și mai diferențiat dacă luăm cele 240 de „entități politice” (țări independente, țări dependente, teritorii cu statut special). Sînt țări în care numărul populației se ridică la un miliard (R.P. Chineză), la sute de milioane (India, U.R.S.S., S.U.A.), dar sînt și țări a căror populație se cifrează doar la câteva mii sau chiar sute de locuitori.

În condițiile tendințelor demografice observate în ultimele decenii și ținînd seama de evoluția previzibilă, prognozele demografice pentru orizontul 2000 și 2025 estimează în principal scăderea în continuare a mortalității, respectiv creșterea duratei medii de viață, precum și scăderea fertilității, desigur în ritmuri diferențiate pe marile regiuni și pe țări. Se estimează că natalitatea populației mondiale ar putea ajunge, spre sfîrșitul secolului, la 24 născuți-vii la 1 000 locuitori (14,3% în regiuni

Tabelul nr. 2

Natalitatea, mortalitatea și speranța de viață la naștere în anii 1950—1955 și 1975—1980

	1950—1955		1975—1980		Speranța de viață la naștere (ani)
	Natalitatea (1 000)	Mortalitatea (1 000)	Natalitatea (1 000)	Mortalitatea (1 000)	
Mondial	36,3	18,2	28,5	11,4	57,5
Regiuni dezvoltate	22,7	10,1	15,8	9,4	71,9
Regiuni în curs de dezvoltare	42,9	23,2	42,4	12,1	55,1

nile dezvoltate și 26,5% în cele aflate în curs de dezvoltare), iar în anii 2020—2025 ar putea fi de circa 18% pentru populația mondială, din care: 13,7% în regiunile dezvoltate și 18,7% în regiunile în curs de dezvoltare. Speranța de viață la naștere a populației globului ar ajunge la 64 ani la sfîrșitul secolului și la 70,4 ani în perioada 2020—2025. S-ar reduce sensibil și diferențele demografice dintre regiunile dezvoltate și cele în curs de dezvoltare. Cifrele proiectărilor demografice ale O.N.U. sînt prezentate în tabelul nr. 3.

Tabelul nr. 3

Numărul populației mondiale
(variante medie, în milioane)

Anii	Populația mondială	Regiuni dezvoltate	Regiuni în curs de dezvoltare
1980	4432	1131	3301
1990	5242	1206	4036
2000	6117	1272	4847
2010	6988	1321	5667
2020	7813	1360	6453
2025	8195	1377	6818

La sfârșitul secolului al XX-lea populația mondială s-ar cifra la 6 117 000 000, ceva mai mică decât în proiectările anterioare, iar în anul 2025 ar ajunge la aproape 8,2 miliarde. În următoarele două decenii populația globului va spori cu aproape 1,7 miliarde locuitori; în aceste condiții sarcini importante vor trebui rezolvate în ce privește alimentația, sistemul școlar, locurile de muncă.

Trebuie precizat că ratele înalte de creștere demografică, ca și nivelul încă ridicat al mortalității în țările în curs de dezvoltare, precum și alte fenomene negative, sunt asociate cu analfabetismul, cu o asistență sanitară puțin dezvoltată, cu un venit național pe locuitor foarte scăzut, toate expresii grăitoare ale fenomenului de subdezvoltare economică și socială. De aceea eforturile țărilor din lumea a treia sunt îndreptate spre lichidarea condițiilor care au generat și întrețin subdezvoltarea.

Politici demografice

RAPORTUL EXISTENT între populație și societate și, în special, între creșterea demografică și creșterea economică — corelație demo-economică fundamentală — se găsește, ca obiectiv principal, implicit sau explicit, în orice strategie a dezvoltării. Pe de o parte, întregul context socio-economic exercită o influență decisivă asupra populației și tendințelor demografice; teoriile tranziției demografice, ale factorilor social-economici ai fertilității și mortalității au pus relativ bine în evidență această influență. Pe de altă parte, evoluția populației — în calitatea ei de principală forță de producție, ca forță de muncă, dar și în calitate de consumatoare a bunurilor și serviciilor produse de societate — generează consecințe pentru societate, în ansamblul ei, ca și pentru diferitele subsisteme, începând cu cel economic și alimentar și terminând cu cel educațional. Consecința logică este aceea că în cadrul politicii social-economice este absolut necesară o politică vizând populația și variabilele demografice, atât în sensul influențării active a acestora, cât și în cel al adaptării societății pentru a răspunde la solicitările populației. Acesta este sensul, rolul unei politici demografice, definită drept un sistem coordonat de măsuri având drept scop să influențeze variabilele demografice, — măsuri formulate în mod obișnuit în legislație — în sensul pe care statul, ca reprezentant al societății, îl consideră dezirabil pentru întreaga societate, în conformitate cu interesele generale ale acesteia și cu respectarea drepturilor fundamentale ale individului și ale cuplului.

O politică demografică poate fi explicită sau implicită, directă sau indirectă, să cuprindă măsuri pe termen scurt sau pe termen lung, să aibă unul sau mai multe obiective. În mod obișnuit politicile privind populația se inspiră din doctrinele sau teoriile despre populație. Rolul ideologiei devine astfel preponderent. Nu este deci surprinzător că atât teoriile despre populație, cât și politicile demografice au constituit, de-a lungul istoriei, arena unor vii confruntări. Ele s-au intensificat în strinsă legătură cu explozia demografică. Problema fundamentală era aceea a creșterii demografice excesive în țările în curs de dezvoltare, a cauzelor care au generat-o, a consecințelor sociale, economice, ca și a măsurilor necesare pentru restabilirea echilibrului demo-economic. Au fost susținători ai așa-numitei soluții demografice care, în esență, pledau pentru reducerea natalității și deci pentru încetinirea creșterii populației. Treptat, s-a degajat soluția economică care preconizează aplicarea de strategii energice de dezvoltare economică, capabile să influențeze variabilele demografice și să rezolve, în mod global, problemele cu care sunt confruntate țările în curs de dezvoltare.

Un moment istoric în considerarea problemei populației și deci a politicii populației, l-a constituit Conferința Națională a Populației, organizată de O.N.U. la București (1974) și care, examinând aprofundat raportul complex dintre populație și dezvoltare, a adoptat prin consens un document de excepțio-

nală însemnată: **Planul mondial de acțiune în domeniul populației**. Acest document cuprinde o serie de principii și obiective, formulate ca recomandări pentru statele membre ale O.N.U., după care să se călăuzească acestea în elaborarea și aplicarea politicilor demografice naționale. Menționăm câteva din aceste principii: politica demografică este parte integrantă a politicii social-economice; formularea și aplicarea ei țin de suveranitatea fiecărui stat; politica demografică trebuie să țină seama de obiectivele și interesele generale ale țării în cauză, cu respectarea drepturilor fundamentale ale individului și cuplului.

Cît privește obiectivele, acestea sînt: a) creșterea populației; b) mortalitatea și morbiditatea; c) procrearea, formarea familiei și statutul femeii; d) repartizarea teritorială a populației și migrația internă; e) structura populației (în special repartiția acesteia după sex și vîrstă). Politica demografică are mai multe obiective; acestea sînt formulate în sensul în care statul respectiv consideră necesar în contextul general al strategiei dezvoltării. Obiectivul demografic cel mai important este, fără îndoială, **fertilitatea**, cu corolarul său: creșterea populației. Or, dacă ne referim numai la acest obiectiv politic al unui stat poate fi de limitare a nașterilor sau de stimulare a natalității (pronatalistă). Sînt și țări care nu adoptă nici un fel de politică față de acest obiectiv. După cum rezultă din anchetele O.N.U., marea majoritate a țărilor în curs de dezvoltare în care natalitatea este foarte înaltă, iar rata de creștere demografică este considerată excesivă, constituind un obstacol pentru creșterea economică, au adoptat politici de limitare a nașterilor. Este cazul, în primul rînd, al țărilor care au populații numeroase: R.P. Chineză, India, Indonezia, Pakistan, Bangladesh, Brazilia, Mexic. În acest scop se elaborează și se aplică programe naționale de planificare familială orientate spre reducerea dimensiunii familiei și a natalității. Experiența a arătat că asemenea măsuri au eficacitate numai dacă sînt integrate în politica generală a dezvoltării social-economice. Alte țări, în care natalitatea este scăzută, formulează politici de stimulare a natalității, politici familiale complexe. Printre aceste țări se situează pe primul loc Franța, țara cu cea mai veche politică pronatalistă, unele țări din Africa și din America Latină, unele țări socialiste.

Trebuie reamintit că în formularea obiectivelor politicii demografice se ține seama de situația demografică națională, de contextul social-economic, de obiectivele dezvoltării; cu alte cuvinte, există o mare diversitate a politicilor demografice pe glob.

În ce privește celelalte obiective, și aici se observă o pronunțată variație. Reducerea **morbidității** și **mortalității** este un obiectiv comun al tuturor politicilor demografice naționale; măsurile și eforturile se diferențiază de la o țară la alta. Îmbunătățirea **statutului femeii** este de asemenea un obiectiv comun, indiferent de caracterul pronatalist sau antinatalist al politicii ca și consolidarea **familiei**, considerată drept celula de bază a societății.

Experiența țărilor în curs de dezvoltare arată în mod neîndoiește că rezolvarea globală a problemelor demografice nu este cu puțină decât prin lichidarea subdezvoltării, în care scop sînt imperios necesare instaurarea unei noi ordini internaționale, asigurarea progresului social și ridicarea bunăstării populației fiecărei țări, într-o lume mai dreaptă și mai bună.

România are o politică demografică, expres formulată, cu obiective clar precizate, ale cărei principii sînt definite în Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate și înaintare a României spre comunism, în capitolul „Politica demografică și de folosire a forței de muncă”. Printre cele mai importante obiective figurează: asigurarea unui spor demografic normal, realizarea unei proporții juste de vîrstă a populației, menținerea tinereții poporului, aplicarea cu consecvență a politicii de sporire a natalității, de ajutorare a copiilor și familiilor cu mulți copii. Îmbunătățirea sănătății populației și reducerea morbidității și mortalității se reflectă în creșterea sistematică a duratei medii de viață a populației.

Politica demografică a țării noastre își găsește expresia în legislație, în măsurile care vizează diferitele sisteme: sanitar, educațional, economic. Pentru traducerea în viață a obiectivelor politicii demografice se alocă fonduri importante. Se cuvine subliniat faptul că în concepția statului nostru politica demografică face parte din politica economico-socială, constituind un tot coerent în cadrul strategiei făuririi societății socialiste multilaterale dezvoltate.

Vladimir TREBICI

În întâmpinarea Conferinței Naționale a P.C.R.

CONȘTIINȚA ECONOMICĂ ȘI DEZVOLTAREA DEMOCRAȚIEI SOCIALISTE

ACCENTUAREA laturilor intensive ale dezvoltării economico-sociale, în actuala etapă, și valorificarea deplină a cadrului democratic larg creat în țara noastră, sub conducerea partidului, ridică cerințe sporite față de calitatea factorului uman, a gradului de pregătire profesională și conștiință socialistă. În acest context, forța de muncă, „produs finit” furnizat de către școală economiei naționale, este chemată să asigure folosirea eficientă a capacităților de producție și a celorlalte mijloace de producție, perfecționarea continuă a lor, să promoveze spiritul de raționalitate în gestionarea resurselor, în organizarea și conducerea științifică a întregii activități. În cuvîntarea rostită la consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 20—21 octombrie a.c., tova-

rășul **Nicolae Ceaușescu**, evidențiind încă o dată necesitatea pregătirii cadrelor capabile să minuiască mașinile și utilajele de înaltă tehnicitate cu care sînt dotate unitățile economice, spunea că „ridicarea calificării și a pregătirii cadrelor reprezintă, de fapt, în momentul de față, una din problemele esențiale pentru industria noastră și pentru toate sectoarele de activitate”.

În procesul general de pregătire a cadrelor, în toată complexitatea sa, un loc de mare însemnătate ocupă formarea și dezvoltarea conștiinței economice, care condiționează, în mare măsură, valorificarea plenară a cadrului democratic larg existent în țara noastră.

A gîndi și acționa economic — cerință generală în comportamentul tuturor lucrătorilor

FORMAREA și dezvoltarea conștiinței economice presupun asimilarea unui sistem de cunoștințe științifice, a unor concepte, metode și tehnici de cunoaștere a realității economice, de măsurare a efortului și efectului, de combinare și stimulare a factorilor de creștere și optimizare, de stăpînire și orientare a dezvoltării etc. Conștiința economică nu se reduce la simpla însumare a unui număr cît mai mare de cunoștințe din domeniul științei economice, ci ea înseamnă asimilarea acestor valori care să ducă la un anumit fel de a gîndi și acționa al oamenilor, la un anumit comportament al lor în procesul muncii, în viața socială, în general. Asigurînd explicarea și înțelegerea științifică a lucrurilor, a dependențelor și interdependențelor în mișcarea economică, conștiința economică cultivă la oameni un anumit fel de a se comporta, o atitudine înaintată față de muncă și avuțiu obștească, transformîndu-se, astfel, din simplu potențial, în fapt real, într-o forță materială de înnoire și progres. În termeni practici, aceasta se traduce prin formarea **capacității de buni gospodari**, a simțului de a cîntări și drămuji cu înțelepciune în procesul de alocare a resurselor, de a evalua orice activitate producătoare de bunuri materiale sau servicii prin prisma raportului dintre rezultat și cheltuielă, de

a subordona orice acțiune criteriului de raționalitate, de a gestiona cu maximum de randament partea din avuția națională încredințată etc.

Conștiința economică întemeiată pe știință constituie, astăzi, o **necesitate pentru toate categoriile de lucrători**: atît în producția materială, cît și în sfera serviciilor, pentru lucrătorii din procesele de execuție nemijlocită a bunurilor, ca și pentru cei din cercetare și proiectare, din organizare și conducere, din administrație, atît pentru cadrele ce îndeplinesc funcții economice, cît și pentru cele tehnice, pentru cei din învățămînt, ocrotirea sănătății, din domeniul artei și culturii etc., în unități și ramuri economice, în profil teritorial și la scara economiei naționale. „Să înțelegem bine, spunea secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în cuvîntarea la marea adunare populară consacrată deschiderii anului de învățămînt 1982—1983, că **muncitorul, inginerul, tehnicianul, toate cadrele noastre, din orice sector, cercetătorul, savantul, medicul, profesorul trebuie să gîndească și în spirit economic, în spiritul răspunderii față de avuția națională, față de dezvoltarea generală a patriei noastre socialiste**”.

Desigur, sarcini deosebite revin, în acest sens, în primul rînd **economistilor**. Se poate spune că, în mare măsură, de capacitatea și exigența acestora depinde promovarea în practică a spiritului de bună gospodărire a resurselor materiale și bănești, de administrare a avuțiu obștească, de alocare cu chibzuință a fiecărui leu destinat activității economice, elaborarea bugetului de venituri și

cheltuieli, la toate verigile structurii organizatorice ale economiei naționale.

Formarea și dezvoltarea gîndirii economice, se poate spune, străbate, gradual, toate structurile organizatorice ale activității economice, regăsindu-se, ca necesitate sau ca fapt împlinit, într-o măsură mai mare sau mai redusă, la fiecare categorie de lucrători. În acest sens, se poate vorbi de un nou tip de lucrător.

Conștiința economică, la fel ca și conștiința socială în general, se formează treptat. Trecerea de la o etapă de dezvoltare la alta înseamnă și modificări, exigențe noi în conținutul și formele de manifestare ale conștiinței economice. Obiecția care adeseori se face la adresa unor specialiști — ingineri, de exemplu, potrivit căreia aceștia neglijează latura economică, este întemeiată; nu este înțeleasă pe deplin, de către toți, relația esențială de gîndire economică ce se traduce, practic, în aceea că la o anumită alocare de resurse (umane, materiale, bănești), în condițiile date, ale etapei respective, trebuie să se asigure o asemenea îmbinare a factorilor de producție și, deci, o asemenea decizie încît rezultatele ce se obțin să fie maxime; nu peste tot este pe deplin luată în considerare teza de esență științifică, după care, oricînd, în societate (și cu atît mai mult astăzi) există anumite restricții, limite ale resurselor, în cadrul cărora trebuie să se acționeze.

Din acest punct de vedere, credem că în practica economică neajunsul principal îl reprezintă insuficientul interes manifestat de unele cadre tehnice pentru a înțelege semnificația aspectelor

economice și a pune în valoare chiar propriile cunoștințe; pe de altă parte, întărirea spiritului de gestionare rațională a resurselor depinde într-o anumită măsură și de folosirea economiștilor în acele funcții în al căror conținut preponderent sînt aspectele economico-financiare.

Conștiința economică — condiție a valorificării depline a cadrului democratic larg existent

DEZVOLTAREA democratismului constituie una din trăsăturile esențiale ale superiorității orînduirii noastre socialiste; ea are la bază proprietatea socialistă, ca relație economică primordială a întregului sistem de relații de producție socialiste.

Calitatea de proprietar socialist dobîndită de oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, contribuie la dezvoltarea simțului lor de răspundere în utilizarea resurselor. Se situează în prim-planul atenției acestora dreptul și obligația lor de a gospodări avutul obștesc; apare în mod limpede faptul că **drepturile tuturor de a participa la conducere izvorăsc organic din calitatea de proprietar a tuturor.** Dar, aceasta nu înseamnă totul; societatea socialistă este interesată în participarea la conducere nu oricum, ci cu eficiență cît mai mare. Aceasta este condiționată de o calitate umană superioară, de pregătirea cadrelor, care se exteriorizează în: a) **sporirea inițiativei**, a puterii de afirmare și innoire în producția socială, în elaborarea deciziei și b) **afirmarea răspunderii** atît față de propriile rezultate, cît și față de munca altora. Capacitatea oamenilor de a da calitate roadelor muncii lor, de a emite idei valoroase care să dinamizeze producția socială, apărarea și dezvoltarea avutului obștesc, preocuparea pentru întărirea ordinii și disciplinei depind de gradul de pregătire. Iată de ce, în acest context general, al creșterii eficienței muncii, conștiința economică îndeplinește un rol deosebit.

Există o strînsă legătură între calitatea de proprietar socialist, conștiința economică și democrația socialistă. Sintetic, se poate spune că, în această interrelație, calitatea de proprietar socialist presupune interes, **dorința de a nunci cît mai bine**, de a spori aportul la progresul general, determinînd, cu alte cuvinte, **direcția mișcării oamenilor**, a comportamentului lor. Manifestarea cît mai puternică a acesteia în planul conducerii economice necesită, pe lîngă calificarea profesională, o conștiință economică întemeiată pe știință, care să asigure **capacitatea de a con-**

duce, de a administra avuția socială, căci simpla necesitate înțeleasă, bazată pe conștiință, nu înseamnă totul. Dar, nu numai atît: calitatea de proprietar socialist și conștiința economică pot fi transformate, din potențial, într-o forță reală transformatoare numai în **cadrul larg al democrației** noastre socialiste, care oferă, deci, **posibilitatea** de a valorifica gîndirea colectivă avansată. În același timp, are loc și o relație de condiționare inversă.

Raportul dintre conștiința economică și democratismul socialist trebuie înțeles avîndu-se în vedere, ca punct de plecare, una din cerințele actuale ale politicii partidului nostru, anume, așezarea întregii activități pe principiul noului mecanism economic. Subliniind această necesitate, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cuvîntarea la plenara C.C. al P.C.R. din 7—8 octombrie a.c., sublinia: „**să pornim de la faptul că toate unitățile trebuie să producă și să funcționeze pe principiul autoconducerii și autogestunii, pe principiile economice ale rentabilității și eficienței... Este necesar ca toate cadrele noastre de conducere, toți oamenii muncii să înțeleagă că nu se poate făuri socialismul, nu se poate asigura dezvoltarea țării și ridicarea nivelului de trai, fără o activitate rentabilă, fără beneficiu în orice sector de activitate.**”

În calitatea lor de proprietari, producători și beneficiari, oamenii muncii trebuie să manifeste pricepere nu numai în exercitarea activităților ce le definesc profilul profesional, specialitatea pe care o au, ci ei trebuie să participe activ la elaborarea și adoptarea deciziilor, la conducerea activității unităților și a societății în ansamblu, să-și aducă contribuția la perfecționarea conducerii și la creșterea eficienței muncii sociale. Consiliile oamenilor muncii — organe colective de conducere din întreprinderi și centrale, din celelalte unități, din ministere și instituții centrale, precum și adunările generale ale oamenilor muncii oferă posibilitatea reală a afirmării gîndirii colective ca factor de progres în domeniul producției, în gospodărirea avutului obștesc, întărirea proprietății socialiste, îmbunătățirea condițiilor de muncă și de viață.

În lumina expunerii secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie a.c., se impune subliniat **rolul îmbogățirii conținutului noțiunii de proprietar socialist pentru dezvoltarea democrației** noastre socialiste. Statornicirea în conștiința tuturor a calității de proprietar colectiv, participarea oamenilor muncii la dezvoltarea mijloacelor de producție favorizează dezvoltarea grijii față de avutul

obștesc. Practic, are loc cristalizarea și dezvoltarea conștiinței că sporirea obiectului proprietății socialiste, a bunurilor materiale ce o alcătuiesc, avantajează pe toți, după cum diminuarea lui îi dezavantajează. Interesul și responsabilitatea capătă un conținut nou, izvorînd tot mai mult din convingere, din situația nouă a celor ce muncesc, din înțelegerea de către toți a faptului că întreprinderea respectivă, întregul ei aparat de producție reprezintă o parte din avuția națională care le-a fost încredințată și pe care ei trebuie s-o gospodărească cît mai rațional. „**Oamenii muncii dintr-o întreprindere, arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, trebuie să înțeleagă faptul că ei sînt proprietarii acelei întreprinderi, că ei poartă răspunderea pentru păstrarea și apărarea proprietății, pentru dezvoltarea ei, că datoria lor este de a obține, cu mijloacele de care dispun, creșterea continuă a eficienței economice, asigurînd pe această cale și mijloacele necesare acumulării, dezvoltării forțelor de producție, precum și satisfacerea unor necesități generale ale statului, apărării țării.**”

În aceeași direcție, a manifestării cît mai puternice a calității de proprietar socialist și a valorificării depline a cadrului democratic larg existent acționează atașamentul față de întreprinderea în care oamenii muncii lucrează, înțelegerea de către toți a faptului că puterea economică a întreprinderii respective, posibilitățile ei de dezvoltare, mai mari ori mai reduse, depind de propria lor activitate. Este o realitate faptul că orice lucrător ia contact nemijlocit cu drepturile și îndatoririle lui ca proprietar colectiv, în primul rînd în cadrul unității în care-și desfășoară munca; acolo i se cere lui, pe lîngă exercitarea funcției profesionale, și participarea la conducerea activității, la rezolvarea treburilor de interes general. Tot aici se manifestă și legătura dintre dezvoltarea proprietății socialiste, pe de o parte, și sporirea proprietății personale, pe de altă parte, dependența acesteia din urmă de apărarea și întărirea avutului obștesc.

Evident, garanția dezvoltării democrației socialiste o constituie conducerea de către partid a întregii noastre societăți. De aceea, așa cum aprecia tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cuvîntarea la plenara C.C. al P.C.R. din 7—8 octombrie a.c., „**este necesar să acționăm permanent în vederea creșterii rolului conducător al partidului, a întăririi legăturilor organizațiilor și organelor de partid, ale comunistilor, cu masele de oameni ai muncii, cu întregul popor.**”

prof. dr. Constantin ENACHE

CREȘTEREA ECONOMICĂ ȘI ECHILIBRUL EXTERN

I. Fiecare economie națională care desfășoară schimburi de active reale și financiare cu străinătatea evoluează sub spectrul echilibrului extern propriu de care poate fi mai apropiată sau mai îndepărtată. Echilibrul extern poate fi privit în sens restrâns și în sens larg. Stricto sensu, echilibrul extern echivalează cu echilibrul balanței de plăți în timp ce, într-o accepție extinsă, el corespunde unei utilizări superioare (depline) a resurselor în economia națională, implicând existența echilibrului intern. Caracterizînd nu o singură intensitate a legăturilor economice externe și nu o singură calitate a funcționării economiei naționale, echilibrul extern apare — îndeosebi pe termen lung — ca inevitabilă „constrîngere” a interacțiunii economice cu alte economii naționale; într-o perspectivă de timp mai lungă, factori obiectivi induc în economia națională ajustarea consumului intern (neproductiv și productiv) la nivelul producției autohtone, a investițiilor interne la nivelul economisirii interne. Echilibrul extern se conturează astfel ca obiectiv major al politicii macroeconomice, ce trebuie pus în relație cu un alt obiectiv al acesteia și anume, realizarea de creștere economică reală.

II. Pentru analiza influenței creșterii economice asupra balanței de plăți, fundamentală este condiția de echilibru macroeconomic,

$$C(V) + A + M = C(P) + I + X \quad (1)$$

în care $C(V)$ se referă la partea din venituri ce acoperă consumul neproductiv, A este acumularea productivă brută, M este importul, $C(P)$ se referă la partea din produsul social final destinată consumului neproductiv, I reprezintă investițiile productive brute, iar X este exportul. Echilibrul macroeconomic cere ca suma veniturilor realizate în economie în decurs de un an, V , să fie egală cu produsul social final, P . Totodată, considerînd egalitatea normală între $C(V)$ și $C(P)$, (1) poate fi redusă la forma,

$$A + M = I + X \quad (2)$$

sau, altfel aranjat,

$$A - I = X - M \quad (3)$$

Relația (3) ne sugerează un adevăr central al judecării procesului investițional (creșterii) în condițiile economiei „deschise”, care poate atrage resurse din exterior sau poate exporta resurse. Se observă din (3) că depășirea de către investiții a nivelului acumulării interne implică importul de resurse reale, adică $X < M$. Se poate, de asemenea, intui că această concluzie prezumează destinația productivă a importului net. Cînd investițiile productive depășesc acumularea (economisirea) productivă internă, deci cînd se atrag resurse din exterior, balanța curentă este deficitară producîndu-se mișcări de compensare în balanța fluxurilor financiare (balanța capitalului). Dimpotrivă, atunci cînd acumularea internă este mai mare decît investițiile productive interne, exportul poate depăși importul, iar balanța curentă înregistrează un surplus. Pe termen lung, admișînd egalitatea exportului cu importul, condiția de echilibru macroeconomic devine $A = I$, care ne spune că procesul de creștere se autoîntreține. Prin prisma constrîngerii externe ($X = M$), rezultă că economia națională trebuie să-și gospodărească astfel resursele încît să-și poată finanța finalmente — după o eventuală perioadă de import de resurse — și per total creșterea economică.

III. Analiza noastră, avînd în vedere realitatea economiei socialiste — inexistența pieței financiare interne și a mișcărilor financiare autonome cu exteriorul — își concentrează atenția asupra modului în care creșterea economică afectează balanța curentă a schimburilor de bunuri și servicii. Trebuie să se facă distincție între dinamica balanței curente determinată de creșterea economică și cea provocată de fluctuația intensității activității economice. Aceasta din urmă, inedită în cazul economiilor socialiste „închise” — cărora le este specifică utilizarea cît mai aproape de potențialul maxim a resurselor disponibile —, devine relevantă pe măsură ce o economie națională se integrează din ce în ce mai mult în circuitul economic mondial, suportînd consecințele pozitive, dar și negative, ale interdependențelor economice. Dincolo de eventuale fluctuații în volumul activității ce au origine internă, trebuie deci să se aibă în vedere variațiile de intensitate în utilizarea resurselor, care se datorează unor impulsuri externe. Este evident, de pildă, că o cerere externă suplimentară poate provoca creșterea exportului și, mai departe, înviorarea activității unor sectoare. Dimpotrivă, cînd exportul stagnează sau se reduce are loc un lanț de efecte pe planul utilizării capacităților de producție interne; nu este afectat numai sectorul exportator, ci și toate celelalte ramuri cu care acesta se află

în interconectare. Investițiile, la rîndul lor, antrenează o expansiune a activității economice în anumite sectoare, dar și o creștere a importului intermediar pentru dezvoltare. După cum remarca M. Kalecki, „în procesul de dezvoltare economică, necesarul de import crește...” (1972, p. 77). Din contră, reducerea unor investiții poate ajuta balanța curentă prin reducerea unor importuri. Desigur, ne referim la investiții care sînt efectuate în ciuda subutilizării unor capacități de producție.

Atunci cînd în economie se înregistrează subutilizarea factorilor de producție, impactul variației intensității activității economice asupra balanței curente poate fi explicat cu ajutorul mecanismului multiplicatorului (Em. Dobrescu, 1976, p. 50).¹⁾ Poate fi surprinsă astfel influența unor factori precum exportul și investițiile asupra balanței curente. De exemplu, creșterea exportului induce un surplus al balanței curente care este cu atît mai consistent, cu cît mai mic este coeficientul marginal de import (relația 4).

$$dB = dX - m \cdot dV = dX - \frac{m}{a+m} dX = \frac{a}{a+m} dX \quad (4)$$

unde dB privește variația balanței curente, dV este creșterea producției provocată de expansiunea exportului, a se referă la coeficientul de acumulare, iar m este coeficientul marginal al importului. Investițiile, după cum am spus, atrag cu ele import :

$$dB = -m \cdot dV = -\frac{m}{a+m} dI \quad (5)$$

Mai pertinentă este combinarea lui (4) cu (5), decît privirea lor separată. Într-o economie reală, progresul sau regresul exportului are loc pe fondul unei activități investiționale. Se poate obține astfel relația

$$dB = \frac{a}{a+m} dX - \frac{m}{a+m} dI \quad (6)$$

Relația de mai sus ne comunică un fapt comun experienței economice: ameliorarea balanței curente este posibilă prin creșterea exportului și reducerea volumului investițiilor. Se mai poate observa că în timp ce expansiunea activității economice depinde de suma efectelor celor două impulsuri — export net și investiții —, soldul balanței curente depinde de diferența dintre efectele celor două impulsuri.

Importul poate fi considerat nu numai în ce privește partea sa variabilă, dependentă de evoluția producției totale. Este posibilă și modificarea funcției importului, $M = M_0 + m \cdot dV$ deci a componentei sale autonome M_0 . Un exemplu în acest sens îl constituie substituția de bunuri importate cu produse manufacturate în țară. În condițiile în care această reorientare a cheltuielilor are loc fără pierderi substanțiale pe planul eficienței economice, se poate înregistra un efect stimulator asupra producției autohtone care se adaugă la efectul inițial benefic de reducere a importului. Deci este vorba de două fenomene: reducerea importului autonom (M_0) și importul cauzat de expansiunea producției indusă de reorientarea unor cheltuieli spre producția autohtonă. Pe planul balanței curente, întîlnirea celor două fenomene este ilustrată de relația (7).

$$dB = \frac{a}{a+m} (dX - dM_0) - \frac{m}{a+m} dI \quad (7)$$

În relația (7), dM_0 apare cu semnul negativ în față pentru a se ilustra valoarea negativă a importului pentru balanța curentă.

Daniel DĂIANU

(Continuare în pag. 24)

¹⁾ A. Iancu (1972, p. 146-152) arată că multiplicatorul utilizat de Keynes are un conținut similar cu cel al coeficientului total al cheltuielilor din balanța input-output. Cu sîta cuvînte, este vorba de o relație tehnico-economică care capătă concretizare în raport de structura funcțională a economiei. O. Lange (1967, p. 33) arată că multiplicatorul poate fi tratat ca un caz particular al multiplicatorului conexiunii inverse

²⁾ Funcția importului $M = M_0 + m \cdot V$, este valabilă pentru orice economie „deschisă”. m este cu atît mai inflexibil, cu cît mai dependentă este producția națională de importul intermediar; este cazul economiilor masiv dependente de importul de materii prime, energie, componente tehnice și tehnologie. Pentru aceste economii, substituția importului este un proces anevoios, care se poate solda cu importante pierderi pe planul eficienței economice.

INSEMNĂTATEA practică istorică a formelor de cooperare preconizate de Chirițescu-Arva a fost confirmată, între altele, de faptul că, în România, întovărășirea agricolă a constituit o adevărată școală a cooperării socialiste în producție, facilitând trecerea la forma superioară — cooperativă agricolă de producție, iar cooperativa agricolă de producție cu rentă — care în România a avut o existență locală — a reprezentat principala formă de cooperare a agriculturii bulgare. După cum aprecia Chirițescu-Arva, organizarea fermelor cooperative, ca „celule unice, care-și vor lua rolul de producție, transformare și desfacere a produselor”¹⁾ (funcționând ca unități integrate pe verticală), nu afectează menținerea gospodăriei personale a țăranului asociat care putea fi formată din: „locuința cu toate clădirile accesorii, curtea, grădina de pomi fructiferi și de legume, via, creșterea păsărilor de curte, ținerea unei vaci cu lapte, a unui cal sau doi pentru transporturi — după suprafața de teren pe care o are în asociație —, căruța și câteva instrumente pentru lucrul cu brațele” (in „Organizarea fermei-cooperative” din ziarul „Dreptatea” din 30 octombrie 1934).

O mare atenție acordă Chirițescu-Arva organizării muncii și modelului de repartizare a veniturilor în cadrul fermei-cooperative. Să-i dăm însă cuvântul: „fiecare membru al asociației va fi obligat, potrivit cu suprafața pe care o deține în asociație, să presteze un anumit număr de zile de lucru cu brațele și cu carul. Timpul când se vor executa diferite lucrări va fi fixat de către administrația asociației prin planuri de lucru săptămânale. Brațele și animalele de lucru ale asociației vor fi organizate în echipe după aptitudini și natura lucrărilor care vor fi executate... Zilele de lucru, după natura lucrărilor și prețul curent, vor fi prețuite în bani. Cei care nu vor presta numărul de zile de lucru, cu care sînt îndatorați față de asociație, vor rămâne încercați la debitul partidei lor cu costul zilelor de lucru neprestate care se vor scădea din cota parte de venit

Tradiții progresiste ale gândirii economice românești (III)

rezultată după vânzarea produselor, iar pentru cei care vor presta un număr mai mare de zile de lucru decât acela la care erau obligați, partidele respective se vor credita în costul zilelor prestate în plus, care va fi achitat imediat, înainte de a se aștepta încheierea operațiilor”²⁾. Destul de lung citatul, este adevărat, dar pe măsura importanței și actualității celor concepute cu aproape o jumătate de secol în urmă.

Înfăptuirea cooperativizării este privită de Chirițescu-Arva și ca un mijloc principal care „să caute a împiedica subordonarea totală a satului intereselor orășenești și să înlăture antagonismul dintre sat și oraș, care la noi se adâncește tot mai mult” după cum aprecia economistul în acea vreme. Pentru valorificarea superioară a resurselor de producție locale și a brațelor de muncă de la sate, împiedicînd migrația exagerată la oraș a forței de muncă de la sate, M. Chirițescu-Arva preconiza „organizarea a tot felul de industrii agricole anexe”, enunțînd un principiu de mare însemnătate chiar pentru timpurile de azi: „industria mică trebuie să meargă la sate, pentru a folosi pe baze cooperative și rezerva de capital a micilor agricultori și surplusul de forță de muncă de care aceștia dispun”.

Un alt principiu de bază în organizarea fermei-cooperative privește folosirea cunoștințelor specialiștilor în agricultură.

După Arva, „fiecare fermă-cooperativă va fi administrată, în cadrul stabilit prin deciziunile adunărilor generale și hotărîrile consiliului de administrație (actualele organe de autoconducere în C.A.P.-O.P.), de către un administrator agronom, care va fi responsabil de latura tehnică (sublinierea noastră — O.P.) a exploatației”. În scopul asigurării cadrelor în acest sens, M. Chirițescu-Arva a militat pentru specializarea — începînd din anul III de studiu — pe șase secțiuni a învățămîntului agricol superior, dintre care „o secție de economie rurală și cooperatie, care dă o specializare în tehnica organizării unei gospodării agricole, în cooperatie și în studiul agriculturii ca ramură de producție economică”.

M. Chirițescu-Arva a încercat să dea răspuns și modului de organizare a conducerii agriculturii în condițiile în care ferma-cooperativă devine predominantă în agricultura României. După părerea lui, pe planul imediat superior fermei-cooperative urmau să funcționeze uniuni regionale ale fermelor cooperative, cu rolul de îndrumare tehnică și de control asupra întregii lor activități. Politica și tehnica organizării producției și a desfacerii ei urma să fie apanajul centralei uniunilor regionale, ca organ suprem de control al uniunilor. Necesitatea unei îndrumări competente a fermelor cooperatiste specializate, cu o funcțiune productivă specială, impunea și gruparea lor aparte sub formă de trusturi, ca trustul producției speciei de zahăr, trustul producției uleiurilor vegetale, trustul producției textilelor, trustul producției plantelor medicinale etc. Conclucrarea dintre uniunea centrală și trusturile de specialitate urma să realizeze o organizare rațională a producției agricole în profil teritorial și o desfacere avantajoasă pe piețele externe. Similitudinea cu soluțiile organizatorice actuale este evidentă, pentru a nu mai necesita comentarii.

Din bogăția de idei și soluții cuprinse în opera lui M. Chirițescu-Arva cu privire la modalitățile de modernizare a agriculturii românești nu putem să nu punem în evidență și teza privind relația

FIȘE

IDEI CONTEMPORANE

DIALOGURI DESPRE VIITOR

IONIȚĂ OLTEANU

EDITURA POLITICĂ

● Fără a reprezenta unica sa trăsătură distinctivă, capacitatea de a gândi în perspectivă, de a prefigura viitorul exprimă în pro-

funzime dimensiunea creatoare a ființei umane. Investigînd o realitate mobilă, adesea imprezvizibilă, înseși modalitățile de cercetare a viitorului cunosc o îmbogățire continuă, o dovadă peremptorie în acest sens constituind-o apariția și afirmarea studiilor de viitorologie, interesul tot mai larg pentru astfel de cercetări. Un contact dintr-o perspectivă inedită cu acest gen de elaborate științifice îl oferă volumul „Dialoguri despre viitor”, tipărit de curînd în colecția Idei contemporane a Editurii Politice, sub semnătura publicistului economist Ioniță Olteanu. Lucrare inedită prin structură ca și sub aspectul informației pe care o oferă cititorului. Autorul nu a urmărit, cum se procedează uneori, să prezinte și să comenteze unele idei dezvoltate de reprezentanți consacrați în domeniul viitorologiei. Pornind de la premisa că publicul cărui se adresează

este un public avizat, Ioniță Olteanu a optat pentru o formulă de expunere mai dinamică: cea a dialogului.

În mod concret, volumul reunește un număr de patru dialoguri purtate de autor cu renumiți cercetători ai domeniului: Edward Cornish, Herman Kahn, Willis Harman, Alvin Toffler. Dar ceea ce conferă acestui dialog adîncime intelectuală este modul în care Ioniță Olteanu formulează întrebările, comentează răspunsurile, avansează opinii proprii. Din această perspectivă, cartea angajează un dialog indirect și cu cititorul, supunînd dezbaterii o serie de probleme majore ale contemporaneității: sensul evoluției societății moderne, perspectiva istorică în proiectarea viitorului, alternativele de dezvoltare socială și forțele schimbării, structura socială sub impactul revoluției tehnico-științifice.

Orientarea și eficiența investițiilor

● Cu toate progresele înregistrate în economia ungară pe linia sporirii eficienței investițiilor, nivelul atins nu este mulțumitor, apreciază I. Barta în articolul „Erdekek a vállalati fejlesztesben” (Investițiile în dezvoltarea întreprinderii) reproduc în numărul 2/1982 al publicației „Abstracts of Hungarian economic literature”. Dificultăți apar atît în ceea ce privește orientarea cea mai favorabilă a investițiilor, datorită unei fundamentări insuficient de precise a viitoare dezvoltări, cit și în direcția realizării la timp a lucrărilor de investiții; întîzierile ce apar în această sferă a activității economice își află originea, potrivit opiniei lui I. B., într-o anume supraestimare a capacității productive. Sporirea eficienței investițiilor ar presupune, deci, în primul rînd, orientarea

dintre modernizarea socială și cea tehnică a agriculturii, mai ales sub aspectul intercondiționării lor reciproce pentru sporirea producției agricole. Mulți economiști și politicieni își pusese mari speranțe în reforma agrară din 1918-1921, știut fiind că proprietatea țărănească asupra pământului este superioară mării proprietăți semifeudale, reforma agrară constituind un pas pe calea progresului social la sate. Dar aceasta nu a însemnat și sporirea producției agricole, datorită tehnicii agricole primitive a micii gospodării. „Au fost mulți — consemna M. Chirițescu-Arva în lucrarea „Criza agricolă și organizarea producției țărănești” — care au crezut că latura socială a acestei mari probleme este totul și că îndată după ce se va realiza repartizarea solului gospodăriilor întinse de ieri, între micile gospodării de astăzi, datorită acelor însușiri misterioase care se atribuie individualismului creator, vom intra într-o perioadă de mare prosperitate. După cum vedem astăzi, aceste așteptări nu s-au realizat” — conchidea Arva.

În aceeași măsură, înzestrarea agriculturii cu cele mai moderne mașini fără a schimba cadrul social de folosire a lor, — sublinia economistul — nu poate rezolva problema sporirii producției agricole. „Chiar cu ajutorul celor mai perfecționate mașini — spunea M. Chirițescu-Arva în articolul „Mai întâi lucrare bună și uniformă a pământului și apoi sămânță selecționată”, publicat în ziarul „Argus” din 30 ianuarie 1931 — care îi sînt accesibile, mica producție nu va putea produce decît cel mult strictul necesar pentru nevoile ei proprii...”

Spirit de larg orizont internațional — format la școala Apusului și la noua practică socială a Răsăritului, de la care a luat tot ceea ce a socotit util și corespunzător aspirațiilor neamului său de țărani dunăreni — M. Chirițescu-Arva a fost și un fervent militant pentru colaborarea între statele balcanice pentru modernizarea agriculturii. Acest spirit de „solidaritate balcanică” îi era inspirat nu de considerente îngust-

regionaliste, ci de analiza profund științifică a stării de egală înapoiere în care se găsea agricultura țărilor balcanice, care le punea în inferioritate — din lipsă de competitivitate — față de agricultura dezvoltată a țărilor europene apusene și a S.U.A. O asemenea stare contribuia la adîncirea crizei agrare din aceste țări, a cărei caracteristică — după M. Chirițescu-Arva — consta în faptul că, în vremuri de supraproducție agricolă mondială, era o „criză de subproducție a agriculturii naționale”. Din acest punct de vedere — anticipa M. Chirițescu-Arva în „Raport asupra colaborării statelor balcanice în domeniul științelor agricole”, prezentat la a III-a Conferință balcanică ținută la București în 22-29 octombrie 1932 — „problema, în toate statele balcanice, se prezintă sub același aspect”, iar soluționarea ei trebuie căutată pe căi asemănătoare.

Pornind de la considerentul că statele dunărene și din Peninsula Balcanică, pe baza identității condițiilor lor de ordin natural, trebuiau să elaboreze și un plan de luptă în interior pentru ridicarea producției agricole, el militează pentru „o colaborare foarte frumoasă și fructuoasă în același timp între specialiștii diferitelor țări”, deoarece „evoluția istorică, economică, politică și culturală a lor, cum și vecinătatea și realitățile de ordin geografic, orografic climateric etc. constituie argumente serioase în plus, care trebuie avute în vedere în ce privește o colaborare cît mai strînsă în domeniul dezvoltării științelor agronomice în viitor”¹⁾. Printre cele „cîteva din căile pe care știința agronomică ar putea să înceapă o activitate de colaborare foarte prețioasă”, la loc de frunte se află economia rurală, deoarece „va fi de cel mai mare interes să se înceapă pe baze de metode comune studiul nu numai al structurii repartizării proprietății solului, dar mai ales analiza metodică a diferitelor tipuri de gospodării și a rentabilității lor. Pe această cale se va putea merge și mai departe în studii de sociologie agrară. ...În fine, în latura economică va trebui, desigur, cercetată

problema creditului agricol și a cooperății agricole de diferite forme” — mai arăta Arva. Printre „măsurile prealabile în vederea apropierei și începerii acestei colaborări” — măsuri prin care „se va putea crea mai ușor conștiința nevoii unei astfel de colaborări, se va putea ajunge la unificarea metodelor de cercetări, la desăvîșirea specialiștilor în diferite domenii, se va ajunge, în fine, la o circulație mai activă a capitalului de cunoștințe agronomice între statele agricole dunărene și ale Peninsulei Balcanice” — M. Chirițescu-Arva enumera schimbul cît mai activ de lucrări cu caracter științific, schimbul de profesori pe cale de invitație pentru a ține un anumit ciclu de conferințe. Deopotrivă el releva ca necesare schimbul de studenți mai ales în vederea specializării sau a practicii agricole, colaborarea între organizațiile profesionale cu caracter agricol prin congrese și excursii organizate în diferite țări pentru a ajunge la metode unitare sau, în orice caz, pentru a se inspira reciproc în ceea ce privește metodele de propagandă și mijloacele de apărare a intereselor agricultorilor.

Istoria este cel mai bun judecător al originalității și perenității faptelor și ideilor înaintașilor. Cei aproape cincizeci de ani care au trecut de la pieirea, ca și a unui ostaș pe cîmpul de luptă, la vîrsta de numai 46 de ani, a omului de știință — agronom și economist — M. Chirițescu-Arva nu numai că au confirmat, dar au și amplificat caracterul previzional al conceptului său privind cooperativizarea și modernizarea agriculturii. Realizată sub conducerea Partidului Comunist Român, cooperativizarea a condus la crearea unei agriculturi moderne, intensive, pe care noua revoluție agrară o va ridica la cote dintre cele mai înalte.

prof. dr. Oprea PÂPALĂ

¹⁾ Op. cit. pag. 258

²⁾ Op. cit. pag. 261

³⁾ Op. cit. pag. 213

fluxurilor financiare spre acele întreprinderi care fac dovada rentabilității lor. Pentru atingerea acestui obiectiv ar fi necesare, potrivit opiniei exprimate de I. B., extinderea atribuțiilor decizionale ale întreprinderilor precum și stabilirea unor relații mai flexibile între instituțiile productive și cele financiare, în cadrul acestora urmînd a fi acreditate și ideea de risc economic.

Istorie agrară

● Inaugurate în anul 1969 la Cluj-Napoca, simpoziioanele naționale de istorie agrară au ajuns la a șaptea ediție, cea mai recentă desfășurîndu-se în perioada 4-6 noiembrie a.c. la Suceava. Manifestare științifică de interes — între organizatori numărîndu-se Comitetul executiv al Consiliului popular al județului Suceava, Direcția generală pentru agricultură și industrie a-

limentară, Muzeul de istorie și Filiala arhivelor statului din Suceava, — simpozionul s-a bucurat de o largă participare. Comunicările prezentate cu acest prilej — în număr de peste 150 — au fost grupate în secțiunile: istoria agriculturii (agricultura generală; cultura plantelor; creșterea animalelor), istoria instituțiilor, relațiilor și ideologiilor agrare, istoria vieții rurale, istoria cooperății agricole de producție, istoria silviculturii și istoria agriculturii. În cadrul dezbaterilor au fost reliefate cîteva idei centrale. Astfel, s-a subliniat necesitatea dezvoltării cercetărilor de istorie agrară utilitară, menite să valorifice superior experiența trecută. Aceluiași scop i-ar servi și explorarea sistematică a fondurilor de informații privind agricultura, păstrate în depozitele de arhivă. A fost, de asemenea, subliniată, însemnătatea urgentă și acută a con-

servării și valorificării raționale a mediului natural ambiant, ca o condiție a dezvoltării neîntrerupte a producției agricole.

Sesiune științifică

● În zilele de 29-30 octombrie 1982 a avut loc la Iași sesiunea științifică cu tema: „Folosirea optimă a resurselor materiale și umane la nivel microeconomic”, organizată de Universitatea „Al. I. Cuza” — Facultatea de Științe Economice, Institutul Central de Cercetări Economice și Centrul teritorial de cercetări economice Iași. Desfășurată pe parcursul a 2 zile, în 5 secțiuni de lucru, sesiunea s-a bucurat de o largă participare: cercetători, cadre didactice și studenți din mai multe centre universitare (București, Iași și Timișoara) precum și specialiști din producție. În principal tematica sesiunii a fost axată pe o problematică vastă

FIȘE

cuprinzînd: optimizarea folosirii resurselor umane și materiale în industrie, construcții și transporturi; perfecționarea sistemului informațional privind utilizarea rațională a resurselor materiale; eficiența folosirii resurselor în economia întreprinderii; folosirea optimă a resurselor umane și materiale în agricultură; finanțele; creditul și autogestiunea întreprinderilor. Cu același prilej a fost organizată și o masă rotundă cu tema „Probleme metodologice ale analizei activității economice”, la care s-au dezbătut probleme specifice analizei activității economice la nivel microeconomic.

CREȘTEREA ECONOMICĂ ȘI ECHILIBRUL EXTERN

(Urmare din pag. 21)

Relațiile (6) și (7) ne arată un lucru semnificativ din punct de vedere al politicii de ajustare a balanței curente și anume că aceasta poate fi îmbunătățită pe două căi: reorientarea (restructurarea) prin diverse mijloace a preferinței unor consumatori interni spre produse autohtone și reducerea intensității unor activități ce induc import.

IV. Mecanismul multiplicatorului poate fi aplicat și analizei creșterii echilibrate, făcându-se apel la condițiile de echilibru în spiritul construcției Harrod-Domar (R. Harrod, 1948, p. 105 și H. Johnson, 1953, p. 478). Să ne folosim în acest scop de relația care exprimă efectul multiplicativ conjugat al exportului și investițiilor asupra venitului total:

$$dV = \frac{1}{a+m} (dI + dX) \quad (8)$$

Fiecare investiție netă are ca efect mărirea capacității productive, rezultat dimensionat de ceea ce numim productivitate a investițiilor (coeficient al capitalului). Dacă se notează productivitatea marginală a investițiilor cu (k) și capacitatea suplimentară de producție cu dP, avem relația $dP = k \cdot dI$. O proprietate a creșterii echilibrate rezidă în aceea că echilibrul se menține între evoluția venitului agregat și cea a capacității de producție. Aceasta înseamnă că $dV = dP$. Din ultima relație reiese că $dV = k \cdot dI$ sau $dI = (1/k)dV$. Prin substituire în (8) se obține,

$$V = \frac{1}{a+m} \left(\frac{1}{k} dV + dX \right) \quad (9)$$

sau,

$$\frac{dV}{V} = k \left(a+m - \frac{dX}{V} \right)$$

Din (9) se poate trage concluzia că rata creșterii echilibrate se află într-un raport de influențare inversă cu accelerarea creșterii exportului și de influențare în același sens cu mărirea relativă a importului. Acest lucru se poate explica astfel: atât exportul cât și investițiile au efect stimulator asupra venitului agregat, dar numai investițiile productive pot mări capacitatea productivă³⁾. Presupunându-se accelerarea creșterii exportului în condițiile în care se dorește evitarea unei supracererii globale (dezechilibrul între produsul social final și venitul total) și a micșorării consumului neproductiv, se impune o reducere corespunzătoare a investițiilor — creșterea echilibrată a cererii (venitului) totale fiind dată ca nivel de extinderea capacității de producție realizată prin investițiile anterioare. Dar încetinirea creșterii investițiilor semnifică decelerarea expansiunii producției. Prin urmare, sînt afectate și importurile, ceea ce accentuează consecința accelerării creșterii exportului. Conform modelului, creșterea supraproportională a exportului manifestă o tendință de întărire și scoate evoluția venitului (producției) total de pe o traiectorie considerată de echilibru. În esență, modelul ne arată că un excedent al exportului, în sine, nu este un fapt pozitiv; că prin el sînt scoase din circuitul economic intern resurse utile procesului de creștere echilibrată. Desigur însă că, în momente de excepție, obținerea unui excedent al exportului cît mai substanțial poate deveni o prioritate absolută, a cărei satisfacere depinde însă de existența unei cereri externe infinite față de produsele autohtone. Mai trebuie spus că atunci cînd se atrag resurse din exterior, restricția impusă de creșterea accelerată a exportului se relaxează. Restricția își pierde din țârie și în cazul manifestării discrepantei între producția destinată consumului neproductiv și veniturile consumatorilor, diferența între cele două fiind orientată spre export, ceea ce ar permite menținerea investițiilor la un nivel constant.

Construcția Harrod-Domar ne poate ajuta să delimităm și nivelul critic al investițiilor peste care este afectată negativ balanța curentă⁴⁾. Astfel, capacitatea de producție suplimentară $dP = k \cdot dI$ se repartizează între utilizarea internă (investiții și

³⁾ Subutilizarea resurselor în economie poate coexista cu efectuarea de investiții productive. Se poate concepe deci o ascensiune fluctuantă a producției totale, explicată de efectele de multiplicare, de-a lungul unei traiectorii de creștere echilibrată dată de rata de extindere a potențialului productiv. Întîlnirea ca fenomen a subutilizării resurselor cu efectuarea de investiții trebuie deosebită de ceea ce Kornai (1980, p. 30-36) numește paradoxul coexistenței penuriei (shortage) cu ineficiența economică (slack).

⁴⁾ A se vedea de exemplu K. Kurihara (1958, p. 16-27).

consum neproductiv) și export. Partea din producția suplimentară ce poate fi alocată investițiilor și exportului este

$$dI_t + dX_t = dP_t - (1-a-m)dP_t \quad (10)$$

unde $(1-a-m)dP_t$ se referă la partea din producția suplimentară la timpul (t) destinată consumului neproductiv de bunuri autohtone. De asemenea, se poate considera că producția suplimentară se datorează investițiilor anterioare, deci reformulînd relația respectivă ajungem la $dP_t = k \cdot dI_{(t-1)}$. Această ultimă relație o folosim în (10) și obținem,

$$dI_t + dX_t = (a+m)I_{(t-1)}k \quad (11)$$

Se poate ușor observa că mărirea exportului este $dX_t = (a+m)k \cdot I_{(t-1)} - dI_t$, iar creșterea importului este $dM_t = mI_{(t-1)} \cdot k$. Existînd condiția ca mărirea exportului să fie egală cu creșterea importului ($dX = dM$), rezultă că

$$(a+m)I_{(t-1)}k - dI_t = m \cdot I_{t-1}k \quad (12)$$

sau,

$$\frac{dI_t}{I_{t-1}} = ak$$

Relația (12) ne spune că rata maximă de creștere ce poate fi susținută fără deteriorarea balanței curente este egală cu produsul între coeficientul acumulării interne și productivitatea fondurilor investite. Dacă investițiile cresc cu o rată superioară, creșterea importului devansează pe cea a exportului, economia națională fiind în situația de a pierde din rezervele de devize sau de a importa resurse financiare (capital). Atragerea de resurse din exterior, prin urmare, poate permite accelerarea ratei de investiții. Dezavantajul este că, în viitor, fondurile atrase trebuie returnate împreună cu dobinzile ce le acompaniază, ceea ce subliniază importanța fundamentală a productivității investițiilor efectuate, mai ales din perspectiva posibilității de creștere a exportului.

V. Care ar fi în concluzie influența creșterii economice asupra echilibrului extern (balanței de plăți)? Din cele prezentate mai înainte rezultă că expansiunea exportului condiționează respectarea echilibrului balanței, deoarece creșterea producției naționale necesită importuri suplimentare. Problema s-ar reduce practic la relația între creșterea exportului și cea a importului. Dacă aceasta din urmă își are originea în principal în dinamica programată a producției naționale, creșterea exportului, mai ales în cazul economiei de dimensiune mică, își are o determinare exogenă, depinzînd de elasticitatea cererii externe pentru produsele exportate. În acest sens Kalecki (1972, p. 77) vorbește de „dificultățile de echilibrare a comerțului exterior, care sînt cu atât de mari, cu cît ritmul de creștere este mai ridicat”. Se poate aminti în această privință de așa numitul „plafon al balanței curente” (Fukuoka, 1966), ca restricție impusă de ritmul de creștere al exportului asupra ratei de creștere a economiei naționale. Cînd acest plafon este atins, economia ar trebui să-și încetinească creșterea pentru a evita deteriorarea balanței de plăți.

Referitor la acest plafon, trebuie spus că el poate fi deplasat în sus în măsura în care dezvoltările tehnologice și de altă natură interne cresc competitivitatea internațională a produselor economiei naționale. În acest caz, exportul dinamic (agresiv) ar putea fi considerat chiar principalul factor al creșterii economice. Revelatorii pentru o asemenea ipoteză sînt experiențele unor economii precum Japonia și R.F. Germania. Nu este mai puțin adevărat însă că dezvoltarea de tipul „stimulării prin export” (export-induced growth) are loc pe fondul unor investiții productive de mare eficacitate (competitivitate a produselor) și a unei acumulări interne corespunzătoare. Exportul poate fi privit ca factor de stimulare a creșterii economice numai dacă se observă constituirea lui ca manifestare externă a funcționării eficiente a întregului mecanism economic. Gradul de competitivitate a economiei naționale determină în instanța finală măsura în care „constringerea” externă (echilibrul extern) acționează asupra procesului de creștere economică.

Referințe bibliografice

- EMILIAN DOBRESCU: „Optimul Economiei Socialiste”. Editura Politică, București, 1975
- M. FUKUOKA: „The balance of payments and a model of cyclical growth” in R. Komiyu (ed): „Postwar economic growth, in Japan, Berkeley. University of California Press, 1966
- ROY HARROD: „Towards a Dynamic Economics.” Macmillan, London, 1948
- AUREL IANCU: „Eficiența economică maximă”, Editura Politică, 1972
- HARRY JOHNSON: „Equilibrium growth in an international economy”, Canadian Journal of Economics and Political Science, vol. 19, 1953
- MICHAL KALECKI: „Schită a Teoriei Creșterii Economiei Socialiste”, Editura Științifică, București, 1972 (traducere limba poloneză)
- JANOS KORNAI: „The Economics of Shortage”, North-Holland, Amsterdam, 1980
- K. KENNETH KURIHARA: „Economic development and the balance of payments”, Metroeconomica, march, 1958
- OSKAR LANGE: „Introducere în cibernetica economică”. Editura Științifică, 1967 (traducere limba poloneză)

Comerțul exterior al țărilor europene membre ale C.A.E.R.

PROMOVAREA unor politici naționale de dezvoltare economică susținută a permis țărilor socialiste ca, într-o perioadă istorică scurtă, să-și creeze un puternic potențial industrial, să angajeze ferm economiile lor naționale pe calea diviziunii internaționale a muncii. Edificator în acest sens este faptul că în ultimele trei decenii, țările socialiste au realizat un ritm anual mediu de creștere a producției industriale de aproape două ori mai mare decât cel înregistrat de țările capitaliste dezvoltate. Ca urmare, ponderea țărilor socialiste în producția industrială mondială a crescut în această perioadă de la 20% la 42%¹⁾. Un loc similar sau chiar mai bun, comparativ cu restul lumii, îl ocupă țările socialiste și în ce privește înzestrarea cu principalele resurse naturale²⁾.

Pe baza acestor realități, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele Republicii, aprecia în expunerea prezentată la plenara largită a Comitetului Central al P.C.R. din 1-2 iunie 1982 că, fiind seama de ponderea lor în economia mondială, țările socialiste dispun astăzi de posibilitatea de a-și soluționa multe probleme ale dezvoltării economico-sociale, ale construcției socialiste și ridicării bunăstării popoarelor lor.

Desigur că în soluționarea acestor probleme, rolul hotărâtor îl au eforturile proprii, acțiunile desfășurate de fiecare țară, sub conducerea partidului comunist, pentru mobilizarea tuturor resurselor materiale și umane de care dispune.

Totodată, în condițiile creșterii interdependențelor din economia mondială, o însemnătate tot mai mare o capătă participarea țărilor socialiste la diviziunea internațională a muncii și, în acest cadru, un loc prioritar trebuie să-l aibă, bineînțeles, comerțul lor reciproc.

Din punctul de vedere al României și dat fiind ultimele preocupări ale Consiliului de Ajutor Economic Reciproc pentru creșterea contribuției sale la dezvoltarea colaborării reciproce, a schimburilor comerciale dintre țările membre³⁾, este justificată o scurtă analiză a evoluției comerțului exterior al țărilor

Tabelul nr. 1
Evoluția comerțului exterior al țărilor europene membre ale C.A.E.R. pe principalele grupe de țări (valori în miliarde ruble)

Anii	Comerțul exterior total	din care comerțul cu :				
		țările membre ale C.A.E.R.	celelalte țări socialiste	țările capitaliste dezvoltate	țările în curs de dezvoltare	
Bulgaria	1970 3,5 1975 7,5 1980 13,2	2,6 3,6 9,6	0,1 0,1 0,2	0,6 1,3 2,2	0,2 0,5 1,2	
Cehoslovacia	1970 6,7 1975 12,2 1980 20,2	4,3 8,0 13,3	0,4 0,6 0,8	1,5 2,7 4,7	0,5 0,9 1,4	
R.D. Germană	1970 8,5 1975 15,9 1980 25,7	5,7 10,6 16,1	0,4 0,5 0,8	2,1 4,1 7,1	0,3 0,7 1,7	
Polonia	1970 6,4 1975 17,1 1980 24,3	4,1 8,5 13,2	0,2 0,5 0,6	1,7 7,0 8,6	0,4 1,1 2,4	
România	1970 3,4 1975 8,0 1980 16,9	1,7 3,0 5,8	0,2 0,6 1,0	1,2 2,9 5,2	0,3 1,5 4,9	
Ungaria	1970 4,3 1975 8,6 1980 20,8	2,7 5,7 10,3	0,1 0,2 0,8	1,2 2,1 7,6	0,3 0,6 2,1	
U.R.S.S.	1970 22,1 1975 50,7 1980 94,1	12,3 26,2 45,8	2,1 2,4 4,7	4,7 15,8 31,6	3,0 6,3 12,0	

Notă : Sursa datelor din tabelele 1, 2, 3, 4 : Statistickii elegendnic stran cilenov SEV, edițiile anuale 1971-1981 publicate de Secretariatul C.A.E.R. în Editura „Finanțele și statistica” - Moscova. Anuarul statistic al R.S.R. - edițiile 1971-1981

europene membre ale C.A.E.R., țări socialiste vecine, cu o pondere importantă în relațiile noastre economice externe.

1. Din datele statistice publicate (Tabelul 1) rezultă dinamica puternică a comerțului exterior al acestor țări, respectiv

Tabelul nr. 2
Ponderea țărilor membre ale C.A.E.R., a țărilor capitaliste dezvoltate și a țărilor în curs de dezvoltare în comerțul exterior al țărilor europene membre ale C.A.E.R. (% din totalul comerțului exterior)

Anii	Țări membre ale C.A.E.R.	Țări capitaliste dezvoltate	Țări în curs de dezvoltare
Bulgaria	1970 74,4 1975 73,8 1980 72,8	16,6 17,0 16,5	5,6 7,2 8,8
Cehoslovacia	1970 64,2 1975 66,0 1980 65,5	22,4 22,4 23,0	7,6 7,0 7,1
R.D. Germană	1970 67,3 1975 66,2 1980 62,7	24,4 25,9 27,4	4,0 4,4 6,7
Polonia	1970 63,1 1975 49,7 1980 53,3	27,1 41,3 34,8	6,7 6,5 9,5
România	1970 49,3 1975 38,0 1980 34,0	35,8 36,7 30,6	8,2 18,5 28,8
Ungaria	1970 62,1 1975 66,1 1980 49,6	28,4 24,4 36,7	6,3 6,6 10,3
U.R.S.S.	1970 55,6 1975 51,8 1980 48,6	21,2 31,3 33,6	13,5 12,4 12,7

atingerea în anul 1980, pe ansamblul lor, a unui volum de schimburi de 3,8 ori mai mare decât în 1970. În aceste condiții ritmurile anuale medii au depășit substanțial creșterea venitului național și a producției, ceea ce confirmă orientarea lor fermă spre extinderea relațiilor economice externe și participarea tot mai intensă la diviziunea internațională a muncii. Astfel, se remarcă România cu o creștere de 4,9 ori, Ungaria — 4,8 ori și U.R.S.S. — 4,3 ori, a volumului comerțului exterior total.

- La toate țările, componenta principală a comerțului exterior o constituie schimburile comerciale cu țările membre ale C.A.E.R. Se constată, însă, că în anii '70, comerțul reciproc al țărilor membre ale Consiliului a crescut într-o măsură mai mică decât comerțul lor total. Pe ansamblul țărilor menționate această creștere a fost, în perioada 1970-1980, de numai 3,4 ori, iar sub medie se situează R.D. Germană (2,8 ori), Cehoslovacia (3 ori) și Polonia (3,2 ori).

În aceeași perioadă a crescut de numai 2,6 ori comerțul cu celelalte țări socialiste membre ale C.A.E.R. Desigur că, atât dinamica înregistrată, cât și volumele absolute realizate în anul 1980 se situează sub posibilitățile reale de extindere a schimburilor comerciale cu aceste țări.

Fidele politici de coexistență pașnică și de dezvoltare a relațiilor economice cu toate țările, indiferent de orînduirea lor socială și politică, țările membre ale C.A.E.R. au realizat în ultima perioadă largi schimburi comerciale cu țările capitaliste dezvoltate. În acest sens, datele din tabel relevă o dinamică net superioară în această relație, comparativ cu comerțul total și mai ales cu comerțul reciproc. În perioada 1970-1980, comerțul țărilor europene membre ale C.A.E.R. cu statele capitaliste dezvoltate a crescut, pe ansamblu, de peste 5 ori, iar în cazul U.R.S.S. și al Ungariei de 6,7 ori, respectiv de 6,2 ori. România s-a aflat în această perioadă — cu o creștere de 4,2 ori — mult sub creșterea realizată de aceste țări.

1) Narodnoe hoziaistvo stran cilenov SEV — Moscova, 1979 — culegere statistică editată de Secretariatul C.A.E.R. cu prilejul aniversării a 30 de ani de la înființarea C.A.E.R.

2) De exemplu, la cărbune — 57% din producția mondială, gaze naturale 31%, petrol — 23%, îngrășăminte potasice — 39%, sulf — 47%, azbest — 47% Yearbook of industrial statistics 1979. Edition, United Nations, New York 1981.

3) Vezi F. Măgureanu „Probleme actuale ale perfecționării colaborării economice dintre țările membre ale C.A.E.R.”, Revista economică, nr. 27/1982

Tabelul nr. 3

Soldul balanței comerciale în comerțul exterior al țărilor europene membre ale C.A.E.R. (valori în milioane ruble)

	1971—1975				1976—1980			
	Total comerț exterior	din care			Total comerț exterior	din care		
		cu țările membre C.A.E.R.	cu țările capitaliste dezvoltate	cu țările în curs de dezvoltare		cu țările membre C.A.E.R.	cu țările capitaliste dezvoltate	cu țările în curs de dezvoltare
Bulgaria	- 772	- 111	-1 112	+ 432	- 91	- 787	- 969	+ 1 978
Cehoslovacia	- 553	- 59	-1 097	+ 500	- 2 498	-1 242	-2 456	+ 888
R.D. Germană	-1 496	+1 055	-2 755	+ 40	- 6 168	- 821	-5 397	+ 171
Polonia	-4 854	+ 218	-5 103	+ 530	-7 662	- 820	-7 494	+ 497
România	- 43	+ 414	-1 042	+ 483	-2 133	- 148	-1 501	- 713
Ungaria	- 710	+ 253	-1 023	- 112	-4 033	- 373	-4 093	- 147
U.R.S.S.	+ 148	+ 320	-5 638	+4 317	+ 13 283	+7 851	-6 977	+11 238

Pe măsura cuceririi de către țările în curs de dezvoltare a independenței politice și economice, a intensificării și diversificării participării lor la diviziunea internațională a muncii era firesc ca această grupă de țări să ocupe un loc tot mai important în comerțul exterior al țărilor membre ale C.A.E.R. Astfel, în anii '70, schimburile țărilor europene membre ale C.A.E.R. cu țările în curs de dezvoltare cresc într-un ritm mai rapid decât comerțul lor total, respectiv de 4,3 ori. România, ea însăși țară socialistă în curs de dezvoltare, a acordat o atenție deosebită dezvoltării relațiilor economice cu celelalte țări în curs de dezvoltare, volumul schimburilor comerciale cu aceste țări, realizat în anul 1980 fiind de 17 ori mai mare decât la începutul deceniului. Creșteri însemnate au înregistrat, de asemenea, Ungaria (7 ori), Bulgaria și Polonia (6 ori), în timp ce în cazul Cehoslovaciei și U.R.S.S. dinamica înregistrată s-a situat sub medie.

2. Ca urmare a evoluțiilor arătate, în deceniul trecut au avut loc schimbări importante în orientarea comerțului exterior al țărilor europene membre ale C.A.E.R., fapt reflectat în ponderea ocupată de diferite grupe de țări în totalul schimburilor externe (tabelul nr. 2).

În primul rând se constată reducerea aproape generală a ponderii comerțului reciproc. Cu excepția Bulgariei, Cehoslovaciei și R.D. Germane, celelalte țări realizează, de regulă, mai puțin de 50% din comerțul lor exterior în relația cu țările membre ale C.A.E.R.⁴⁾

În ce privește schimburile comerciale cu țările capitaliste dezvoltate are loc o creștere importantă a ponderii, astfel încât s-a ajuns în situația că patru din cele șapte țări europene membre ale C.A.E.R. își orientează aproximativ o treime din schimburile externe spre această grupă de țări.

Evoluții puternice în acest sens au marcat îndeosebi relațiile economice externe ale Poloniei, Ungariei și U.R.S.S. Desigur că, pe măsura potențialului economic de care dispune, Uniunii Sovietice îi revenea, în 1980, aproape jumătate din valoarea totală a comerțului realizat de țările europene membre ale C.A.E.R. cu țările capitaliste dezvoltate⁵⁾.

4) În cazul României, reducerea mare înregistrată este cauzată, în principal, de scăderea masivă a ponderii țărilor membre ale C.A.E.R. în importul nostru de materii prime, combustibili și energie. Astfel, în condițiile reducerii acestei ponderi de la 49% în 1970, la 21% în 1980 (vezi N. Constantin „Participarea activă a României la dezvoltarea și perfecționarea colaborării în cadrul C.A.E.R.”, Era socialistă, Nr. 15/1981) și a locului preponderent — 56,7% în 1980 — ocupat de produsele respective în importul României (Anuarul statistic al R.S.R. — 1981, pag. 560) era inevitabil ca această reducere să se repercuteze asupra volumului total de schimburi cu celelalte țări membre ale C.A.E.R.

5) Vezi și N. S. Patolicov, ministrul comerțului exterior, „U.R.S.S. — pentru o colaborare efectivă egală în drepturi”, Vnesheiaia torgovlia nr. 7/1982; Schimburile comerciale realizate de U.R.S.S., în 1981, cu R.F.G. — 6 mld. rbl.; Finlanda — 5 mld., Franța — 4,2 mld., Italia — 3,5 mld.

6) În relațiile cu R.S.R., aceste majorări de prețuri nu au influențat în mod deosebit balanța comercială, întrucât — așa cum s-a arătat mai înainte — produsele respective au o pondere redusă în importul nostru din celelalte țări membre ale C.A.E.R.

„Ungaria face parte dintre țările asupra cărora au acționat foarte negativ tendințele pieței mondiale. Pentru Ungaria s-a înrăutățit raportul de schimb din comerțul exterior, în primul rând cu țările capitaliste și cu țările socialiste.” (P. Veres, ministrul comerțului exterior al R.P.U. „Perspectivele dezvoltării comerțului exterior al R.P.U. cu țările membre ale C.A.E.R.”, în revista Ekonomiceskoe sotrudnicestvo stran cilenov SEV, nr. 2/1982, editată de Secretariatul C.A.E.R. — Moscova).

„Inegalitatea în repartizarea geografică a resurselor și posibilitățile deosebite în lărgirea bazei proprii de materii prime afectează în diferite proporții economiile naționale ale țărilor membre ale C.A.E.R. Aceste probleme au fost agravate de creșterea prețurilor mondiale și de apropierea de acestea a prețurilor contractuale dintre țările membre ale C.A.E.R.” (dr. W. Keller, dr. S. Meier „Productivitatea muncii în țările membre ale C.A.E.R.”, Die Wirtschaft nr. 9/1982, Berlin, R.D.G.).

La rândul lor, țările în curs de dezvoltare dețin în prezent o situație mai apropiată de posibilități, în urma creșterii ponderii lor în comerțul exterior al majorității țărilor europene membre ale C.A.E.R. România — al cărei comerț este orientat în proporție de 28,8% spre țările în curs de dezvoltare — se detașează net din acest punct de vedere în comparație cu celelalte țări membre ale C.A.E.R. Reorientări semnificative spre această grupă de țări se constată și în comerțul exterior al Ungariei și Bulgariei. O pondere importantă — deși staționară — ocupă țările în curs de dezvoltare în comerțul exterior al U.R.S.S.

3. Un obiectiv important al dezvoltării comerțului exterior și înscrierii tot mai puternice în diviziunea internațională a muncii o constituie realizarea de schimburi echilibrate, care să favorizeze creșterea exportului și intensificarea producției destinate pieței externe la toți participanții. Un asemenea echilibru nu presupune egalitate deplină între valoarea exportului și importului, atunci când țările respective pot realiza încasări și din alte activități decât cele comerciale sau sint nevoite să facă plăți peste valoarea importurilor curente. De asemenea, nu se pune problema realizării unui echilibru în fiecare an, derularea nestingherită a raporturilor comerciale, precum și intensitatea diferită în timp a activităților economico-productive impun un minim de elasticitate în acest domeniu, care de regulă se asigură prin atragerea temporară de mijloace de plată externă. Menținerea însă pe perioade mai lungi a dezechilibrelor reprezintă un semnal pentru necesitatea aducerii de corective, atât în mecanismul relațiilor economice externe, cât și al activităților interne.

Din acest punct de vedere reține atenția evoluția soldului balanței comerciale în schimburile externe realizate de țările europene membre ale C.A.E.R. cu diferite grupe de țări (tabelul nr. 3).

Ținând seama că decontările în comerțul reciproc se efectuează în ruble transferabile, soldurile active sau pasive din această relație pot fi rezolvate numai în cadrul schimburilor comerciale dintre țările participante la sistemul de decontări multilaterale. De altfel, în prima jumătate a deceniului, comerțul reciproc s-a realizat în general pe baze echilibrate, fără să se înregistreze decalaje importante între export și import. Perioada 1976—1980 este caracterizată de o situație cu totul nouă, determinată de un puternic sold activ în cazul U.R.S.S. și dezechilibre mari între exportul și importul celorlalte țări. România a reușit și în această perioadă să-și mențină un comerț echilibrat cu celelalte țări membre ale C.A.E.R.

Din analiza volumelor absolute realizate în fiecare an reiese că activul mare înregistrat de U.R.S.S. și pasivele generalizate la celelalte țări nu sint cauzate de reducerea sau creșterea mică a importurilor U.R.S.S. din celelalte țări membre ale Consiliului, ci de majorarea substanțială a valorii exporturilor sale, determinată în principal de creșterea repetată a prețurilor la țiței, alți combustibili și materii prime. Bineînțeles că remedierea acestei situații în actualul cincinal cere eforturi suplimentare din partea țărilor debitoare și preocupări pentru U.R.S.S. în legătură cu posibilitatea utilizării creanțelor sale⁶⁾.

În ce privește balanța comercială în raporturile cu țările capitaliste dezvoltate se constată existența unor pasive importante, mereu crescînde în comerțul exterior al țărilor europene membre ale C.A.E.R., valori deosebit de ridicate ale acestor solduri înregistrîndu-se în schimburile comerciale ale Poloniei, U.R.S.S. și R. D. Germane.

Deși România s-a înscris în deceniul trecut în aceeași tendință generală, trebuie subliniat faptul că, urmare măsurilor energice luate de conducerea de partid și de stat, începînd cu anul 1981, s-a asigurat echilibrarea schimburilor comerciale în valută convertibilă, înregistrîndu-se solduri active crescînde. Astfel, față de un sold activ de 300 mil. dolari în anul 1981, pe anul curent se estimează realizarea unui excedent de 1 800 mil. dolari, iar pentru anul 1983 se prevede menținerea acestei tendințe.

O situație aproape inversă caracterizează comerțul cu țările în curs de dezvoltare. În această relație, în primul rând U.R.S.S., dar și alte țări — Bulgaria și Cehoslovacia — realizează balanțe comerciale puternic active. Așa cum rezultă din datele prezen-

Balanța schimburilor comerciale la principalele grupe de mărfuri (valori în milioane ruble)

	1971—1975				1976—1980			
Mașini și utilaje	Combustibili, materii prime minerale și metal	Materii prime și produse alimentare, alte materii prime de origine vegetală și animală	Mașini și utilaje	Combustibili, materii prime minerale și metal	Materii prime și produse alimentare, alte materii prime de origine animală	Mașini și utilaje	Combustibili, materii prime minerale și metal	Materii prime și produse alimentare, alte materii prime de origine animală
Bulgaria	- 972	+ 3 005	+ 3 120	+ 1 874	- 7 302	+ 4 662		
Cehoslovacia	+1 577	- 1 746	- 3 148	+ 4 557	- 6 119	- 4 036		
R.D. Germană	+5 077	- 5 160	- 5 092	+ 8 594	-12 001	- 8 199		
Polonia	-2 348	- 2 153	- 2 336	+ 1 175	- 4 176	- 5 758		
România	-2 084	- 1 724	+ 1 380	- 2 391	- 6 066	+ 1 269		
Ungaria	- 36	- 2 028	+ 792	- 1 006	- 5 629	+ 1 925		
U.R.S.S.	-9 112	+23 893	- 8 670	-31 927	+72 826	-29 614		
Total	-7 898	+ 8 077	-13 954	-19 124	+31 533	-39 751		

tate, România desfășoară și cu această grupă de țări un comerț echilibrat sau ușor pasiv.

4. Pentru a putea aprecia mai bine sursa dezechilibrelor înregistrate în comerțul exterior al țărilor europene membre ale C.A.E.R., apare oportunitatea examinarea raporturilor între valoarea exportului și a importului la principalele grupe de mărfuri ce fac obiectul schimburilor respective. În acest sens, datele privind balanța comercială la mașini și utilaje, materii prime și produse alimentare poate oferi unele indicii (tabelul nr. 4).

În primul rând, reiese o situație deosebită a celor trei grupe de mărfuri. Dacă la mașini și utilaje, precum și la produse alimentare, țările europene membre ale C.A.E.R., pe ansamblu, sînt net importatoare, grupa de combustibili, materii prime minerale și metale constituie o sursă constantă de excedente.

În al doilea rând, se observă menținerea și accentuarea acestei situații. În ce privește grupa de combustibili, materii prime și metale, dat fiind resursele naturale importante de care dispun țările europene membre ale C.A.E.R. — așa cum dovedesc datele menționate la începutul articolului — s-ar putea considera ca justificată înscrierea lor în diviziunea internațională a muncii în calitate de furnizori. Este mai greu însă de găsit o justificare pentru pasivul mereu crescînd din domeniul echipamentelor și al produselor alimentare, care au consacrat țările europene membre ale C.A.E.R. printre cei mai mari importatori din lume de asemenea produse.

În al treilea rând, se constată o situație diferențiată pe țări. Astfel, la mașini și utilaje, R. D. Germană și Cehoslovacia, țări socialiste cu un grad ridicat de industrializare, înregistrează solduri active; în ultimul cîcinal, o situație similară se constată și în cazul Bulgariei și Poloniei, ca urmare a creșterii exportului lor de asemenea produse în celelalte țări membre ale C.A.E.R. și, îndeosebi, către U.R.S.S. 7). La produsele alimentare, Bulgaria, Ungaria și România sînt singurele țări care au excedente, în timp ce la combustibili și materii prime, toate țările — cu excepția U.R.S.S. — au importuri mult mai mari decît exporturile. La această ultimă grupă, excedentul U.R.S.S. depășește în 1976—1980 de aproape 2 ori pasivul însumat al celorlalte țări.

5. Analiza succintă a datelor prezentate privind comerțul exterior al țărilor europene membre ale C.A.E.R. relevă, odată cu succesele importante obținute de aceste țări în dezvoltarea lor economică și în promovarea unor raporturi comerciale tot mai intense — atît între ele cit și cu restul lumii — unele evoluții care nu pot să nu ridice noi cerințe în fața colaborării economice reciproce, a concurenței lor în dezvoltarea producției, științei și tehnicii. Aceste cerințe se conturează mai cu seamă în domeniile deficitare, în care se unirea eforturilor acestor țări se impune cu deosebită urgență.

În acest sens, pe prim plan trebuie așezată, desigur, orientarea colaborării reciproce spre soluționarea problemelor privind asigurarea necesarului de combustibili și materii prime. Datele relevă că această problemă, cu excepția U.R.S.S., se referă la toate celelalte țări europene membre ale C.A.E.R. Particularitatea situației țării noastre în acest domeniu constă nu în existența unui mare deficit, ci în modul în care acesta este soluționat, comparativ cu celelalte țări membre ale Consiliului 8).

Resursele naturale importante existente pe teritoriul țărilor membre ale C.A.E.R. fac pe deplin posibilă, în condițiile unei orientări corespunzătoare a comerțului exterior, soluționarea acestei probleme în cadrul colaborării reciproce. Desigur că o astfel de abordare impune participarea tuturor țărilor interesate la efortul uman și material pentru realizarea acelor lucrări de punere în valoare a resurselor naturale, care sînt necesare în țările ce dispun de aceste resurse. România și-a exprimat în repetate rînduri disponibilitatea de a participa la eforturile respective și acordul de principiu cu promovarea altor forme, reciproc avantajoase, de unire în acest domeniu a forțelor țărilor noastre 9).

Problema asigurării necesarului de produse agroalimentare, deși este complexă, poate fi, de asemenea, mai bine rezolvată prin eforturi comune. În acest caz nu este vorba numai de orientarea corespunzătoare a comerțului cu aceste produse, ținînd seama că, spre deosebire de combustibili și materii prime, la produsele agroalimentare există un deficit pe ansamblul relațiilor comerciale ale țărilor europene membre ale C.A.E.R. Se impune, deci, în primul rînd, intensificarea cooperării în vederea majorării producției în toate țările, îndeosebi pentru creșterea

gradului de mecanizare, folosirea mai largă a îngrășămintelor chimice și pentru alte lucrări cerute de realizarea unei agriculturi intensive. Totodată, este necesar ca în cadrul colaborării reciproce să fie create condiții pentru stimularea creșterii exportului de asemenea produse, mai cu seamă prin stabilirea unor prețuri de comerț exterior, care să recupereze cheltuielile reale ale producătorilor, precum și alte mijloace de cointeresare în orientarea investițiilor spre acest domeniu în vederea creării unor excedente în țările cu condiții naturale mai bune.

În sfîrșit, deosebit de urgentă și utilă este intensificarea colaborării tehnico-științifice, lărgirea cooperării în producție și a dîncirea specializării internaționale dintre țările membre ale C.A.E.R. în acele domenii ale construcțiilor de mașini, care sînt determinante pentru modernizarea întregii economii naționale, introducerea de tehnologii de mare randament și mici consumatoare de energie, infăptuirea măsurilor impuse de realizarea unei dezvoltări economice intensive în țările noastre.

Toate aceste măsuri sînt, bineînțeles, cerute și de situația economică, financiar-valutară și politică internațională ce caracterizează evoluția mondială în ultima perioadă și trebuie să conducă la extinderea concurenței economice a țărilor membre ale C.A.E.R. în soluționarea problemelor majore care le preocupă, la promovarea mai intensă a schimburilor comerciale reciproce. Desigur, însă, că o asemenea orientare nu poate avea în vedere o limitare artificială a relațiilor economice cu alte state ale lumii, organizarea autarhică a acestor relații în cadrul C.A.E.R. și izolarea țărilor noastre de economia mondială. Așa cum spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu la plenara C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982 „viața a infirmat teza privitoare la existența în lume a economiei mondiale capitaliste și a unei economii mondiale socialiste opuse și care se dezvoltă în mod paralel. Se poate spune că există o economie mondială unică, tot mai interdependentă”.

Odată cu intensificarea colaborării economice, a cooperării și specializării în producție în cadrul C.A.E.R., pe baza principiilor prevăzute în Statutul C.A.E.R., în Programul complex, în alte documente unanim convenite și care își mențin pe deplin valabilitatea, România — așa cum o dovedesc și datele cuprinse în prezentul articol — dezvoltă relațiile sale de colaborare cu țările în curs de dezvoltare, extinde schimburile comerciale cu toate statele lumii, în spiritul egalității și avantajului reciproc, al recunoașterii rolului important pe care îl are dezvoltarea nestingherită a colaborării economice internaționale, ca un factor hotărîtor pentru progresul general, pentru securitate și pace

F. MĂGEREANU

7) În anul 1980, U.R.S.S. a importat mașini și utilaje din R.P. Bulgaria în valoare de 1714 mil. rub. (57% din exportul total al Bulgariei la această grupă) și din România în valoare de 311 mil. rub. (16% din exportul nostru total). Vnesnaia trgovnia S.S.S.R. v. 1981, pag. 80.

8) În timp ce în cazul României aportul colaborării reciproce la acoperirea necesarului de combustibili, materii prime minerale și metale s-a redus continuu, ajungînd la numai 21% în prezent, situația altor țări membre ale C.A.E.R. este total diferită. De exemplu: „Livrările U.R.S.S. în R.P.B. acoperă necesarul de import al acestor țări de țîței și produse petroliere în proporție de 80%, în cazul R.P.U. și R.D.G. — 90%, și R.S.C. — peste 95%, ș.a.m.d. Același lucru se poate spune despre gaze naturale, minereu de fier, lumbac și cherestea” N. Patolicev, ministrul comerțului exterior al U.R.S.S., „Comerțul U.R.S.S. cu țările membre ale C.A.E.R.: rezultate și perspective”. În revista „Ekonomiceskoe sotrudnicestvo stran cilenov SEV, nr. 2/1982, editată de Secretariatul C.A.E.R. — Moscova.

9) Vezi cuvîntările conducătorilor delegațiilor române la Sesiunile C.A.E.R. din ultimii ani. În „Scîntela”, 19 iunie 1980, 7 iulie 1981, 12 iunie 1982.

INDONEZIA

AMPLE EFORTURI PENTRU DIVERSIFICAREA ECONOMIEI

INDONEZIA, țară formată din circa 13 mii de insule, dispune de mari și variate resurse minerale (țigăi, gaze, nichel, cositor, cupru, argint etc.), care împreună cu culturile de arbori de cauciuc, palmieri, arbori de cafea, piper etc. îi asigură din export însemnate încasări valutare. Țigăiul și gazele naturale continuă însă să constituie principalele surse de venituri externe ale Indoneziei, aceste produse deținând în prezent circa 60% din totalul exporturilor.

Actualul cincinal, care acoperă perioada 1 aprilie 1979 — 31 martie 1984, are în vedere realizarea unei creșteri economice medii anuale de 6,5% pe baza creșterii producției industriei prelucrătoare cu 11% anual și a producției agricole cu 3,5% anual. Realizarea acestor sarcini ar asigura o creștere reală a P.I.B./locuitor de 4,4% pe an în perioada de plan. În sectorul industrial, planul urmărește promovarea acelor industrii care asigură valorificarea resurselor naturale ale țării și creșterea rapidă a locurilor de muncă. În agricultură se acordă prioritate creșterii producției de orez și diversificării culturilor alimentare de bază. Planul acordă o importanță deosebită dezvoltării sectorului minier și petrolier ca și a sectorului transporturilor și comunicațiilor. Astfel, se prevede ca producția de țigăi să se majoreze la 88 milioane tone în anul 1983/84 (76 milioane tone în 1979/80), iar creșterea anuală în sectorul transporturilor și comunicațiilor să se situeze în medie la 10%.

În perioada cincinalului 1979—1984 urmează să se construiască și să se pună în funcțiune zeci de obiective importante în agricultură, industrie și infrastructură.

Astfel, în domeniul petrolier se are în vedere explorarea și exploatarea mai multor noi zăcăminte din Sumatra, Java și Irian. Tot în vederea lărgirii bazei de materii prime se preconizează punerea în exploatare a unor zăcăminte de aur și argint (la Lebong Tandai-Sumatra), sulf (la Telaga Bodas) și cărbune în (Sumatra, Kalimantan și insula Natuna).

Industria metalurgică și siderurgică va cunoaște o nouă etapă de dezvoltare prin construirea unor noi capacități la Combinatul siderurgic Krakatau, a unui laminor (la Cilagong), a unei fabrici de aluminiă de 600 mii t/an (la Bitan) și a unei de aluminiu de 250 mii t/an la Kuala Tanjung).

Industria constructoare de mașini, ramură recentă a industriei indoneziene, reprezentată în principal prin construcția și reparațiile navale, se va îmbogăți cu noi unități producătoare de motoare pentru autovehicule (la Tangerang), strunguri (la Krakatau), tractoare, utilaj rutier, portuar și de cale ferată, utilaje textile etc.

O dezvoltare deosebit de dinamică cunoaște industria chimică și petrochimică, principala ramură a industriei prelucrătoare indoneziene. Se remarcă lucrările de extindere a rafinăriilor de țigăi de la Cilakap, Dumai și Balikpapan (care vor avea fiecare în final o capacitate de 10 milioane t/an), construirea complexului petrochimic de la Plaju (care va produce în 1985, printre altele, 374 mii t/an benzen, 230 mii t/an paraxilen și 40 mii t/an ortoxilen), construirea unei noi fabrici de îngrășăminte azotoase (630 mii t/an) în cadrul combinatului chimic de la Aceh, a unei fabrici de lacuri și vopsele la Djakarta și multe altele.

(Continuare în pag. 30)

SINGAPORE

REALIZĂRI ȘI OBIECTIVE ALE DEZVOLTĂRII INDUSTRIALE

SINGAPORE, unul din statele mici ale lumii, cu o suprafață de numai 581 kmp și o populație de 2,39 milioane locuitori, a cunoscut în ultimii ani o dezvoltare deosebit de dinamică, apreciată ca printre cele mai înalte din lume (10% ritm mediu anual de creștere economică în perioada 1970—1980). Succesele obținute se reflectă sintetic în nivelul atins de PIB/locuitor (4480 dolari în 1930), apropiat de nivelurile înregistrate de unele state dezvoltate.

Lipsit, practic, de resurse minerale și cu o suprafață agricolă care reprezintă numai 15% din suprafața totală a țării, strategia de dezvoltare a statului singaporez a urmărit într-o etapă inițială crearea unui sector prelucrător, bazat pe importul de materii prime și orientat către export, paralel cu dezvoltarea activităților financiar-bancare și de servicii tehnice. În ultimii ani, Republica Singapore s-a îndreptat mai ferm către diversificarea producției sale industriale, accentul fiind pus pe ramurile industriale care utilizează tehnologii de vîrf și se caracterizează prin consumuri reduse de materii prime și energie. O mare atenție a fost totodată acordată dezvoltării infrastructurii, comerțului, turismului și construcțiilor de locuințe.

Pentru concretizarea acestor obiective strategice, autoritățile au alocat în mod sistematic dezvoltării peste 85% din totalul cheltuielilor bugetare, promovînd în același timp o serie de măsuri menite să mobilizeze capitalurile particulare naționale și să atragă capitalurile străine. Astfel, de exemplu, numai în anul 1980/81 (1 aprilie — 31 martie) cheltuielile bugetare pentru dezvoltare au totalizat 3616 milioane dolari singaporezi, fiind cu 41% mai mari decît în anul financiar precedent. Cele mai importante sume au fost destinate construcțiilor de locuințe (31,3% din totalul cheltuielilor guvernamentale pentru dezvoltare), industriei — 28,9%, transporturilor și comunicațiilor — 11,7% etc.

Ca urmare a eforturilor financiare, materiale și umane susținute, Singapore prezintă azi imaginea unui centru financiar și comercial internațional, cu o industrie puternică, modernă și diversificată. Aici își desfășoară activitatea, printre altele, 97 de bănci comerciale, 47 de reprezentanțe și oficii bancare, 34 de societăți financiare și circa 70 de societăți de asigurări. Deși concentrează numai 3% din populația activă, sectorul financiar-bancar contribuie cu 7—8% la formarea P.I.B.

Industria reprezintă principalul sector al economiei singaporeze, utilizînd circa 29% din forța de muncă și contribuind cu aproape 24% la formarea P.I.B. Ramura cea mai reprezentativă este petrochimia, care asigură aproape 40% din valoarea producției industriale, Singapore fiind cunoscut ca unul din principalele centre mondiale de rafinare a țigăiului. Industria electronică reprezintă a doua ramură industrială din punct de vedere al valorii producției (31% din producția industrială). Principalele produse de export ale acestei ramuri, cunoscute deja în multe țări ale lumii, sînt aparatele radio, televizoarele, casetofoanele, aparatura periferică de calcul, aparatele medicale electronice etc. O dezvoltare deosebit de dinamică (32% în 1979/80) a înregistrat și industria constructoare de mașini și echipamente de precizie, care produce printre altele carburatoare, pompe de injecție, piese din pulberi metalice, laseri etc.

Ca unul din marile porturi ale lumii, Singapore posedă o industrie de construcții și reparații navale bine dezvoltată, printre produsele sale de prestigiu care s-au impus la export numărîndu-se și platformele de foraj marin. Ramuri industriale tradiționale bine reprezentate sînt: industria de prelucrare a lemnului (una din cele mai dezvoltate din Asia de sud-est),

Nicolae Laurențiu OSS
Institutul de economie mondială

(Continuare în pag. 30)

Tendințe contradictorii pe piața cuprului

URMIND tendința înregistrată în cazul celor mai multe materii prime, prețul nominal la cupru a atins, în luna iunie, cel mai scăzut nivel din ultimii patru ani. De fapt, prețul de 690 lire/tonă atins în perioada menționată este considerat cel mai scăzut, în termeni reali, din ultimii patruzeci de ani.

Estimări recente situează cererea țărilor nesocialiste la circa 7,1 mil. tone, un nivel inferior celui al producției (prognostic să coboare cu 8 la sută față de anul trecut pentru a ajunge la 6,6 mil. tone). După cum afirmă ziarul britanic Financial Times, citind surse de specialitate de pe piața cuprului, din Londra, scăderea cererii la acest metal trebuie pusă mai ales pe seama creșterii exagerate a dobinzilor, care au făcut ca stocurile și vânzările la termen să devină extrem de scumpe, reducând astfel interesul și posibilitățile cumpărătorilor de cupru.

Există o legătură directă între prețul cuprului și cantitatea de cupru folosită, care s-a redus datorită recesiunii. Scăderea cererii și reducerea prețurilor au dus la închiderea multor mine din țările producătoare și la o reducere însemnată a forței de muncă din acest sector.

Țările în curs de dezvoltare membre ale Consiliului țărilor exportatoare de cupru, dintre care multe își obțin încasările externe în cea mai mare parte pe baza livrărilor de cupru și-au făcut, din aceste motive, publică opoziția față de soluția vizând reducerea voluntară a producției lor. A apărut, de asemenea, reacția firească a țărilor sârăce, care suportă cel mai greu efectele recesiunii, de a sugera ca reducerea producției să fie asumată de țările dezvoltate, principalele răspunzătoare de situația creată pe această piață.

Paralel se constată o orientare tot mai accentuată către folosirea de înlocuitori în diverse domenii de utilizare a cuprului. Cea mai importantă mutație o constituie folosirea aluminiului în construcția de cabluri electrice, urmată de apelarea la produse plastice pentru conducte și, mai recent, pentru fibrele optice destinate industriei telecomunicațiilor.

Pentru cupru, însă, perspectivele rămân încă incerte și chiar pesimiste, în măsura în care cererea și în consecință prețul sunt afectate de recesiunea prelungită din economie.

Japonia: necesitatea sporirii eficienței

„CARTEA ALBA“ asupra economiei japoneze în 1982, studiu in-

tocmit de Agenția de planificare economică (E.P.A.), sugerează necesitatea stimulării eficienței atât în sectorul de stat, cât și particular, în vederea realizării condițiilor pentru o creștere economică mai rapidă. Deși economia Japoniei este încă superioară, ca eficiență, față de celelalte țări industrializate — se arată în raport — „stabilitatea și vitalitatea economiei vor putea fi menținute prin asigurarea în continuare a unor ritmuri de creștere peste nivelul celor din celelalte țări dezvoltate“. Merită subliniat faptul că, în ciuda anumitor poziții care susțin că Japonia n-ar mai putea menține în continuare ritmuri înalte de creștere, raportul E.P.A. este de părere că o diminuare a creșterii economice ar genera, în actualele condiții, serioase probleme în ce privește încadrarea forței de muncă.

Orientările propuse de E.P.A. sînt necesare deoarece economia niponă nu dă încă semne de ieșire din criză. Exporturile, care au înregistrat anul trecut cea mai mare creștere, stagnează începînd cu ultimul trimestru al anului 1981. E.P.A. sugera că Japonia poate susține un ritm de creștere de 4—4,5 la sută în următorii ani. Previziuni ale instituțiilor de specialitate particulare apreciază însă că, cel puțin în actualul an financiar nu se va putea realiza un ritm de creștere mai mare de 3 la sută.

Programe de dezvoltare

PAKISTAN: valorificarea sporită a resurselor interne

PAKISTANUL se află în prezent angajat într-un vast program de dezvoltare, în cadrul căruia valorificarea cit mai deplină, în interes național, a resurselor ocupă un loc prioritar.

Actualul plan cincinal (1978—1983) include printre obiective: continuarea modernizării agriculturii, creșterea producției de îngrășăminte, pesticide etc., dezvoltarea întreprinderilor a căror producție este destinată exportului, a ramurilor industriale care utilizează materii prime locale (spre exemplu industria zahărului, industria cimentului, industria chimică), ca și a industriei construcțiilor de mașini (în special tractoare și mașini textile).

În industria energetică, căreia îi sînt alocate investiții însumînd 4,75 miliarde dolari, principalele obiective se referă la un important program de valorificare a gazelor naturale, utilizarea energiei nucleare, precum și dezvoltarea capacităților de producție a termocentralelor. În industria extractivă se remarcă programul de valorificare a resurselor de cupru de la Saïndah. În domeniul industriei materialelor de construcții este prevăzută construirea a trei fabrici de ciment. Cel mai important obiectiv industrial ce se realizează în cadrul actualului plan cincinal îl constituie complexul siderurgic de la Karachi, cu o capacitate de 1,1 milioane tone oțel pe an, cu perspectiva extinderii capacității de producție la 2 milioane tone pe an.

În domeniul infrastructurii se remarcă în primul rînd proiectele ce se referă la ameliorarea sistemului de irigații a țărilor. Vor fi realizate acțiuni ca reamenajarea a 14 mil km de canale, ameliorarea unor construcții auxiliare și executarea unor lucrări de drenare în toate regiunile țărilor. De asemenea, urmează să înceapă programul vizînd ameliorarea și dezvoltarea sistemului de irigații din Baluchistan, pe o suprafață de peste 3 800 ha.

Schimbările comerciale și relațiile de cooperare dintre România și Pakistan au cunoscut în ultimii ani o dezvoltare și diversificare continuă. România exportă în Pakistan mașini și utilaje, produse chimice, îngrășăminte, hirtie și carton, rulmenți, sîrmă, conductori electrici. Structura importurilor țărilor noastre include produse tradiționale pakistaneze, cum ar fi piei și produse din piele, bumbac și produse din bumbac etc.

În domeniul cooperării se remarcă participarea țărilor noastre, prin livrarea de utilaje, proiecte și asistență tehnică, la realizarea a două obiective de reală însemnătate pentru economia pakistaneză și anume extinderea rafinării de la Karachi și fabrica de ciment de la Kohat.

Momente deosebite în relațiile româno-pakistaneze le-au constituit întotdeauna întîlnirile și discuțiile la nivelul cel mai înalt care s-au soldat de fiecare dată cu rezultate concrete în direcția impulsivării relațiilor pe multiple planuri dintre cele două țări.

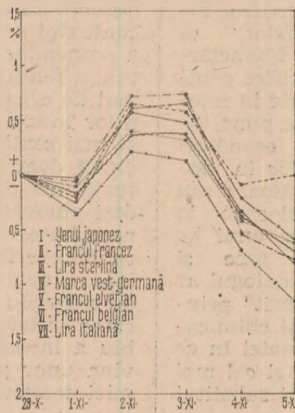
Doina DANCIU
I.E.M.

EVOLUȚII MONETARE

ÎN PRIMA SĂPTĂMINĂ a lunii noiembrie a.c., cursul dolarului S.U.A. a prezentat o evoluție contradictorie, ușoară sa slăbire inițială fiind urmată de o pronunțată consolidare înregistrată față de majoritatea valutei occidentale.

Trendul descendent inițial al cursului dolarului S.U.A. a fost motivat în principal de atitudinea de rezervă adoptată de către majoritatea operatorilor de devize în fața alegerilor pentru Congres, precum și de operațiuni de închidere cu profit a pozițiilor, după avansul pronunțat înregistrat de dolar în cursul săptămîinii anterioare. Procesul de revenire și consolidare accentuată a poziției monedei americane, intervenit de la jumătatea intervalului analizat, a avut loc pe fondul aprecierilor, tot mai larg împărtășite pe piață, potrivit cărora avansul înregistrat în alegeri de partidul democrat nu va conduce la schimbări de esență în politica economică a actualiei Administrații, precum și pe fondul menținerii neschimbate a taxei scontului în S.U.A. în condițiile unor noi reduceri de dobinzi în țările vest-europene (astfel, în cursul săptămîinii marile bănci de clearing din Anglia au redus nivelul dobinzii de bază de la 9,5 la 9%, Banca Franței a procedat la diminuarea ratei de intervenție de la 13,25 la 13%, principalele bănci elvețiene au redus ratele la titlurile pe termen mediu cu 0,25—0,5%).

Publicarea, la finele intervalului analizat, a datelor privind creșterea ratei șomajului în S.U.A. (la 10,4% în octombrie, de la 10,1% în septembrie a.c.), relevante

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 1—5 XI. Bază: 29 octombrie 1982

pentru evoluția puțin favorabilă a activității din economia nord-americană, nu a fost de natură să afecteze procesul tot mai pronunțat de consolidare a poziției dolarului.

Cursurile principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. au prezentat următoarea evoluție (se dau nivelurile din zilele de 29 octombrie și 5 noiembrie a.c. în unități valutare naționale/dolar S.U.A., cu excepția lirei sterline care este cotată indirect): francul elvețian 2,2350 și 2,2150, marca vest-germană 2,5550 și 2,5650, lira sterlină 1,6800 și 1,6725, francul belgian 49,45 și 49,63, francul francez 7,22 și 7,2350, lira italiană 1461 și 1470, yenul japonez 277,25 și 277,25.

Dobinzile la fondurile în principalele eurovalute s-au înscris pe o curbă descendentă (se dau nivelurile de ofertă la depozitele pe șase luni din zilele de 29 octombrie și 5 noiembrie): eurodolari 10,3125% și 9,875%, euromărci vest-germane 7,125% și 7%, eurofranci elvețieni 4,1875% și 4,0625%, eurolire sterline 9,5625% și 9,0625%.

Pe fondul consolidării poziției dolarului S.U.A., prețul aurului a cunoscut o tendință de scădere, atîngînd la cel de al doilea fixing din 5 noiembrie 417,50 dolari/uncie, comparativ cu 423,25 dolari/uncie la cit se situase la ultimul fixing la Londra în săptămîina anterioară.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Ample eforturi

(Urmare din pag. 28)

Numeroase alte proiecte sînt în execuție sau planificate în industria materialelor de construcții (6 noi fabrici de ciment), industria de prelucrare a lemnului (unități pentru producția de PAL, panel și plăci innobilate), industria textilă, alimentară, agricultură etc.

Deși îndepărtate din punct de vedere geografic, între România și Indonezia s-au stabilit și se dezvoltă bune relații politice, economice, tehnico-științifice și în alte domenii. Cadru: juridic în vigoare al relațiilor dintre cele două țări, care cuprinde printre altele un Acord comercial (semnat la București în 1975), un Acord de cooperare economică și tehnică (semnat la Djakarta în 1972) și un Acord de cooperare în domeniul folosirii pașnice a energiei atomice (semnat la Djakarta în 1978), a facilitat dezvoltarea schimburilor comerciale și a cooperării economice.

Schimburile comerciale au cuprins la exportul României produse chimice (uree, sodă caustică, sodă calcinată etc.), tractoare, autovehicule, echipamente electrice etc. și la import — produse tradiționale indoneziene (cauciuc natural, esențe exotice, mirodenii etc.). Cele două părți apreciază că există numeroase domenii de interes comun în care conlucrarea dintre România și Indonezia poate fi lărgită și adîncită, printre aceste domenii figurînd cel minier, petrolier, energetic și al transporturilor. Opinia publică din țara noastră este încredințată că apropiata vizită a președintelui Nicolae Ceaușescu în Indonezia va duce la intensificarea și diversificarea în continuare a raporturilor de conlucrare româno-indoneziene, corespunzător intereselor celor două popoare, cauzei păcii și înțelegerii internaționale.

Cresterea rolului controlului preventiv

(Urmare din pag. 12)

trolului financiar preventiv în ce privește contractele pentru piese de schimb, unde conducătorul compartimentului financiar contabil, sau persoana împuternicită, nu are cunoștințele necesare — și practic nu este posibil să le aibă — pentru a stabili în ce măsură anumite piese de schimb sînt sau nu necesare în sortimentul și cantitatea stabilită de compartimentul de specialitate, cu atît mai mult cu cît normativul privind reparațiile sînt doar valorice. În propunerile pentru viitoarele reglementări, o soluție ar fi exercitarea controlului preventiv de către conducătorul tehnic al întreprinderii.

Încă un exemplu care demonstrează necesitatea unei repartizări judicioase a sarcinilor privind exercitarea controlului preventiv. În recente norme ale Curții Superioare de Control Financiar, referitoare la „Stabilirea prețurilor și tarifelor” se prevede că persoanele din cadrul compartimentului financiar-contabil ce exercită controlul preventiv trebuie să certifice printre altele dacă „materile prime și materialele prevăzute în rețele de fabricație sînt cele mai corespunzătoare...” Se pune, pe bună dreptate întrebarea dacă un cadru cu pregătire economică poate să spună că o rețetă de vopsire a țesăturilor în industria ușoară, de exemplu, este cea mai corespunzătoare sau nu. În exemplul dat, economistul — pe baza prețurilor de la coloranți și chimicale — stabilește cît costă vopsirea unui kg sau m² de țesătură, dar același lucru îl poate face și tehnologul care stabilește rețeta de vopsire. Dacă tehnologul ar purta răspunderea în mod nemijlocit și n-ar fi „acoperit” printr-o altă semnătură, cunoscînd prețurile la coloranți și chimicale, ar putea stabili încă din faza de elaborare a rețetei în ce măsură aceasta este cea mai avantajoasă, fiind de altfel cel mai în măsură să cunoască ce coloranți și chimicale se pot substitui și în ce proporții. Dacă în continuare persoanele din cadrul compartimentului financiar-contabil vor avea sarcini de control preventiv asupra unor operații pentru care nu au cunoștințele necesare unei verificări temeinice — și practic nu pot avea aceste

Realizări și obiective

(Urmare din pag. 28)

a încălțămîntei, textilă, alimentară etc. Autoritățile au promovat o serie de măsuri vizînd depășirea greutăților cauzate de recesiunea mondială, măsuri printre care se numără și lansarea unui amplu plan de calificare și recalificare a circa o jumătate de milion de muncitori care vor fi orientați către ramurile de vîrf. În privința calificării cadrelor, se planifică pregătirea anuală pînă în 1985 a 1 000 ingineri, 5 000 tehnicieni și 10 000 muncitori.

Într-un viitor nu prea îndepărtat urmează să înceapă cel mai ambițios proiect din transporturile acestui stat. Proiectul, evaluat la un cost de 5 miliarde dolari singaporezi și denumit „sistemul rapid de tranzit”, își propune să înlocuiască și să sistematizeze actuala rețea de transport în comun bazată pe utilizarea autobuzelor, printr-o rețea de linii de trenuri aeriene de mare viteză.

În baza acordului comercial în vigoare între România și Singapore, schimburile comerciale dintre cele două țări s-au majorat cu circa 43% în 1980 față de 1977. Exporturile României au fost constituite în ultimii ani în principal din produse chimice (p.v.c., alte mase plastice, produse clorosodice, acid formic etc.), produse metalurgice (tablă și alte laminate), foi de aluminiu, hîrtie etc. Importurile au fost formate cu precădere din cauciuc natural, produse textile, ulei de nuci de cocos etc.

Nivelul de dezvoltare atins de economiile celor două țări oferă în continuare posibilități de lărgire și diversificare a relațiilor economice. În acest context actuala vizită a președintelui Nicolae Ceaușescu în Republica Singapore va constitui fără îndoială un moment de referință în deschiderea de noi perspective raporturilor bune instaurate pe diverse planuri între cele două țări.

cunoștințe — sau dacă în continuare se vor repartiza sarcini de control ce trebuie exercitate de cele mai multe ori imediat sau în cîteva ore și foarte rar în 1—2 sau maxim 3 zile asupra unor operațiuni care au fost realizate în decursul unei luni de mai mulți lucrători (cazul retribuițiilor), atunci controlul preventiv se va realiza în destule cazuri formal și practic nu-și va atinge scopul.

Avînd în vedere sarcinile reieșite din cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R. din 7—8 octombrie a.c., de a se acționa cu mai multă hotărîre pentru așezarea întregii activități pe principiile autoconducerii și autogestunii, pe principiile economice ale rentabilității și eficienței, considerăm că perfecționarea sistemului de control preventiv trebuie să prevadă mai mult decît pînă în prezent antrenarea și atragerea răspunderii cadrelor tehnico-productive la realizarea unei activități economice cît mai eficiente.

Totodată, apreciem că operația de trecere pe seama cheltuielilor sau a rezultatelor financiare, ori pe seama unor fonduri, a cheltuielilor neeconomicoase, a dobînzilor la credite bancare nerambursate în termen sau a diverselor penalizări și daune, în contextul proiectului legii privind participarea, cu părți sociale, a oamenilor muncii din unitățile economice de stat la constituirea fondului de dezvoltare economică ar trebui aprobată numai de organul colectiv de conducere, respectiv consiliul oamenilor muncii. În discuțiile purtate pe această temă au existat și mai există opinii potrivite cărora această aprobare este solicitată doar din dorința de a se diminua răspunderea în eventualitatea că nu s-au luat măsuri de recuperare a pagubelor, deși vinovăția putea fi stabilită; opinia noastră pornește de la necesitatea de a se preveni astfel de situații, organul colectiv de conducere fiind cel mai în măsură să stabilească măsurile ce se impun, cunoscut fiind faptul că de regulă situațiile care creează de exemplu dobînzii penalizatoare sau penalizări pentru neonorarea în termen a unor contracte privesc activitatea de ansamblu a întreprinderii și doar în unele cazuri se poate constata vina unor persoane și atunci pentru sume incomparabil mai mici comparativ cu cele suportate de întreprinderi pe costuri.

Desigur că problematica exercitării unui control preventiv eficient și posibilităților de perfecționare a acestuia vor suscita în continuare puncte de vedere diferite, motiv pentru care apreciem ca deosebit de utilă continuarea schimbului de opinii.

GLOSAR

Comisia independentă pentru problemele dezarmării și securității

CURSA FRENETICĂ a înarmărilor a determinat în ultimii ani o intensificare a activităților diverselor organisme internaționale neguvernamentale dedicate problemei fundamentale a epocii noastre — înfăptuirea dezarmării. Între aceste organisme se numără și Comisia independentă pentru problemele dezarmării și securității, cunoscută pe scurt sub denumirea de Comisia Palme, după numele președintelui său, actualul prim-ministru suedez Olof Palme. Creată în anul 1980, comisia numără 17 membri aleși de președintele său din rindul unor personalități care au deținut până de curând importante funcții politice. Țările din care provin aceste personalități, alese cu titlu personal, sînt India, Tanzania, Guyana, Nigeria, Japonia, Indonezia, Mexic, Canada, Olanda, Norvegia, Polonia, S.U.A., R.F.G., Anglia, U.R.S.S. și Franța, la care se adaugă bineînțeles Suedia.

Se remarcă prezența în această enumerare a personalității din două țări socialiste, precum și a mai multor personalități din țări în curs de dezvoltare. Trei dintre membrii Comisiei Palme, între care și președintele ei, fac parte și din Comisia independentă pentru problemele dezvoltării internaționale — așa-numita Comisie Brandt (organism prezentat în nr. 45/1979 al revistei noastre).

În preajma celei de a doua sesiuni speciale a Adunării Generale a O.N.U. consacrată dezarmării, din vara acestui an, Comisia Palme a dat publicității un raport intitulat „Securitatea generală — un program de dezarmare”. Raportul pornește de la ideea că soluționarea problemei dezarmării reprezintă condiția fundamentală pentru supraviețuirea omenirii. În același timp, el subliniază că dezarmarea poate reprezenta o contribuție majoră la dezvoltarea economică internațională.

Ideea cea mai interesantă avansată de Comisia Palme este considerată cea privind crearea unei zone lipsite de arme nucleare tactice — o fișie de 150 km de fiecare parte a frontierelor separînd țările membre ale celor două blocuri militare din Europa. O asemenea măsură se apreciază că ar spori considerabil încrederea între țările europene, atenuînd pericolul unui conflict nuclear limitat într-o perioadă în care unele doctrine militare încearcă demonstrarea teoretică a posibilității ducerii unui asemenea război. În același timp, raportul atasează o mare însemnătate reducerii armamentului clasic.

Programul de acțiune în domeniul dezarmării preconizat de Comisia Palme acordă o mare importanță creșterii rolului și eficienței Organizației Națiunilor Unite în asigurarea păcii și securității internaționale și democratizării mecanismelor care vizează acest scop. O atenție deosebită este atribuită securității „lumii a treia”, ținînd seama că majoritatea războaielor purtate în lume după 1945 au avut loc între țări în curs de dezvoltare.

D. D.

Interdependență

Radu Mardare, Mangalia — Comerțul internațional cuprinde astăzi aproape un sfert din producția mondială, față de numai 1/8 în 1970, cu perspectiva — potrivit estimățiilor Băncii mondiale — ca această pondere să ajungă la 30 la sută în 1990, reflectînd interdependența în continuă creștere între participanții la circuitul economic mondial. În virtutea acestei interdependențe, stagnarea înregistrată în comerțul mondial afectează toate statele, dar cu deo-

sebiră pe cele în curs de dezvoltare, reducerea cererii pe plan mondial sub efectul mai ales al depresiunii prelungite din economia occidentală referindu-se în bună măsură la produsele importate din aceste țări, fie ele petroliere sau nepetroliere.

Invocînd dimensiunile fără precedent ale somajului, țările dezvoltate au fost adeseori tentate să recurgă la măsuri protecționiste. Țările în curs de dezvoltare sînt cu atât mai afectate de stagnarea din comerțul internațional cu cît ramurile în care se constată un protecționism excesiv sînt tot mai cele în care aceste țări au încoput să se afir-

me pe piața mondială: textile, confecții, încălțăminte, siderurgie ș.a. Totuși experiența demonstrează că măsurile de acest gen nu sînt suficiente pentru a garanta supraviețuirea ansam-

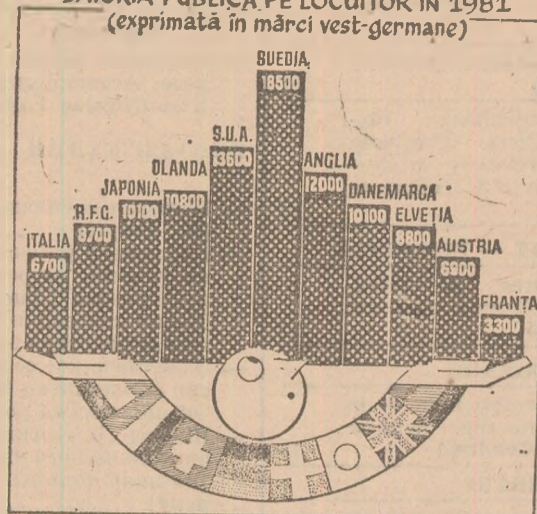
blului ramurilor afectate de criză, ele soldîndu-se doar cu aminarea unor restructurări devenite inevitabile în actuala diviziune internațională a muncii.

Datorii publice

G. Bôgözi, Arad — Prin datoria publică se înțelege datoria contractată de un stat, respectiv de guvernul său central sau de cele locale, de instituții monetare centrale, instituții publice cu caracter financiar etc. În ultimii ani s-a înregistrat o accelerare a ritmului de creștere a acestei datorii

în numeroase țări ale lumii, între altele sub efectul majorării substanțiale a ratei dobinzilor. În cazul R. F. Germania, de pildă, numai la nivel federal cheltuielile în contul dobinzilor au sporit de opt ori după 1972. Graficul de mai jos, reprodus după săptămînalul hamburghez *Die Zeit*, prezintă volumul datoriei publice pe locuitor în cazul a 11 țări industrializate occidentale, recalculat în mărci vest-germane.

DATORIA PUBLICĂ PE LOCUITOR ÎN 1981 (exprimată în mărci vest-germane)

(după «Die Zeit»)

Microhidrocentrale

Dumitru V. Băcioiu, Sinaia — Revista noastră s-a ocupat în mai multe rânduri despre extinderea pe plan mondial a utilizării microhidrocentralelor. Vă semnalăm în special articolele apărute în nr. 11 și 12 din 1981, iar mai recent în nr. 40 din 1982 ale revistei. Informațiile pe această temă care vă interesează sînt desigur mult mai numeroase. Ne vom referi aici la experiența Cehoslovaciei.

Cantitatea de energie electrică produsă anual de hidrocentrale ar putea crește în viitor de trei ori, afirmă agenția C.T.K., prin construirea de mici hidrocentrale, cu o putere de pînă la 10 MW. Microhidrocentralele sînt în prezent cea mai ieftină sur-

să de energie din cauza investițiilor și a cheltuielilor de exploatare reduse, deservirea lor nu necesită un personal numeros, o serie de instalații lucrînd în regim automat.

Începînd din acest an în Cehoslovacia pot construi microcentrale electrice nu numai întreprinderile industriale, organizațiile și cooperativele agricole, ci și unele persoane. Acestea pot obține în condiții avantajoase credite pînă la acoperirea totală a investiției. Potrivit calculului preliminar, construcția unei centrale electrice cu o putere de 10 kW, care va putea să asigure energia electrică unei gospodării, va costa 100 000 coroane. Amortizarea acestei sume se poate face în 4,5 ani. Posesorii pot furniza surplusul de energie electrică rețelei publice în contul rambursării creditului.

În vederea asigurării utilajelor pentru microhidrocentrale, au fost introduse în fabricație turbine hidraulice corespunzătoare cu o putere de la 0,5 la 10 MW. La construcția unor surse de energie mai mici, în loc de turbine pot fi adaptate pompe speciale, fabricate în țară.

Dezechilibre

Ion Pătrașcu, Deva — Situația nouă care a apărut în ultimii zece ani și la care se referă autorul articolului apărut în nr. 43 din 29 octombrie a.c. este aceea a unei structuri cronice dezechilibrate a plăților internaționale. Proportțiile dezechilibrelor sînt ilustrate de excedentele balanțelor de plăți curente ale țărilor membre ale O.P.E.C.: 60 miliarde dolari în 1979, 116 miliarde dolari în 1980 și 69 miliarde dolari în 1981. Cu alte cuvinte, în trei ani (1979—1981), grupul țărilor exportatoare de țitei a acumulat excedente monetare de aproape 250 miliarde dolari, care adăugate la cele aproape 200 miliarde dolari acumulate în perioada 1974—1978 dau o imagine elocventă a dezechilibrelor menționate.

Atît în termeni nominali, cît și în termeni reali (respectiv la puteri de cumpărare comparabile, corectate cu rata inflației și modificările cursurilor de schimb), excedentele plăților curente ale țărilor membre ale O.P.E.C. după al doilea șoc petrolier (1979) au fost sensibil mai mari decît cele înregistrate după primul șoc petrolier (1974). În 1974 țările membre ale O.P.E.C. aveau un excedent în balanțele de plăți curente de 60 miliarde dolari, care s-a diminuat treptat pînă la 5—10 miliarde dolari în 1978. Această situație se explică prin faptul că între 1978 și 1980 prețul barilului de țitei s-a majorat cu 18 dolari, pe cînd între 1973 și 1975 cu numai 7,8 dolari. Din această cauză țările dezvoltate membre ale „grupului celor 10”, de exemplu, au fost nevoite, să facă, pentru aceeași cantitate de țitei, plăți suplimentare de 135 miliarde dolari în 1980 față de 1978, comparativ cu 65 miliarde dolari în 1975 față de 1973.

Corespunzător excedențelor plăților curente ale țărilor petroliere, țările importatoare de țitei au înregistrat per total deficite considerabile.

Revista ECONOMICA

Editață de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 45 din 12 noiembrie 1982

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- În întâmpinarea Conferinței Naționale a P.C.R. și a alegerilor**
- O vibrantă chemare la îndeplinirea obiectivelor dezvoltării economico-sociale a patriei
  - Acțiuni energice pentru realizarea producției fizice (Mircea Bujorescu) 1
  - Impulsionarea punerii în exploatare a obiectivelor prioritare din industria minieră (Dan Nicolescu) 3
  - Posibilități de reducere a importurilor prin asimilarea oțelurilor de înaltă calitate (Vasile Boescu, Corneliu Bârnea) 5
  - Amplă mobilizare pentru creșterea intensivă a exporturilor (V. Gheorghe) 8
- Organizarea antierozională a terenurilor în pantă (Ion Bold) 10
  - Autogestiunea în întreprinderi: răspunderi acțiuni, rezultate. Creșterea rolului controlului preventiv în desfășurarea unei activități eficiente (Damaschin Rotaru) 12

ȘTIINȚĂ — TEHNOLOGIE — EFICIENȚĂ

- Înnoirea și modernizarea producției, factor hotărâtor în realizarea unei noi calități (Nicolae Badea) 13

CONDUCERE ● ORGANIZARE

- Pregătirea în școlile profesionale — la nivelul tehnicii moderne din dotarea întreprinderilor (Dan Condrea) 15

RĂSPUNSURI LA ÎNTREBĂRI

- Tendințe recente în evoluția creșterii demografice și a politicii demografice pe plan mondial (Vladimir Trebici) 17

TEORII ● IDEI

- În întâmpinarea Conferinței Naționale a P.C.R. Conștiința economică și dezvoltarea democrației socialiste (Constantin Enache) 19
- Creșterea economică și echilibrul extern (Daniel Dăianu) 21
- Școli ● curente ● economiști. Tradiții progresiste ale gândirii economice românești (III) (Oprea Parpală) 22

ECONOMIE MONDIALĂ

- Comerțul exterior al țărilor europene membre ale C.A.E.R. (F. Măgereanu) 25
- Indonezia. Ample eforturi pentru diversificarea economiei ● Singapore. Realizări și obiective ale dezvoltării industriale (Nicolae Laurențiu Oss) 28
- Tendințe — conjuncturi 29
- Curier 31

ÎN SUPLEMENTUL NUMĂRULUI:

Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

- Large mobilization to know exports extensively (V. Gheorghe) 8
- Workers' vocational training — at the level of the modern technology existent in enterprises (Dan Condrea) 15
- Recent trends in the evolution of the demographic growth and of the demographic policies at the world scale (Vladimir Trebici) 17
- Economic conscience and the development of the socialist democracy (Constantin Enache) 19
- Economic growth and external balance (Daniel Dăianu) 21
- Schools ● trends ● economists. Progressist tradition of the Romanian economic thought (III) (Oprea Parpală) 22
- Foreign trade in socialist countries members of C.M.E.A. (F. Măgereanu) 25
- Indonesia: large efforts towards economic diversification ● Singapore: achievements and goals of the industrial development (Nicolae Laurențiu Oss) 28

DANS LE NUMÉRO

- Ample mobilisation pour intensifier l'exportation (V. Gheorghe) 8
- La formation dans les écoles professionnelles au niveau de la technique moderne dont disposent les entreprises (Dan Condrea) 15
- Tendances récentes dans l'évolution de la croissance démographique et de la politique démographique dans le monde (Vladimir Trebici) 17
- La conscience économique et le développement de la démocratie socialiste (Constantin Enache) 19
- La croissance économique et l'équilibre extérieur (Daniel Dăianu) 21
- Ecoles ● courants ● économistes. Traditions progressistes de la pensée économique roumaine (III) (Oprea Parpală) 22
- Le commerce extérieur des pays européens membres du C.A.E.M. (F. Măgereanu) 25
- Indonésie. Ample efforts pour diversifier l'économie ● Singapour. Accomplissements et objectifs du développement industriel (Nicolae Laurențiu Oss) 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Широкая мобилизация для интенсивного увеличения экспорта (В. Георге) 8
- Подготовка рабочих в школах профессионального обучения на уровень современной техники, находящейся в оснащении предприятий (Дан Кондря) 15
- Новые тенденции в эволюции роста населения и демографической политики в мировом масштабе (Владимир Требиц) 17
- Экономическое сознание и развитие социалистической демократии (Константин Енаке) 19
- Экономический рост и внешнее равновесие (Даниел Даяну) 21
- Школы ● течения ● экономисты. Прогрессивные традиции экономического мышления в Румынии (III) (Опрея Парпала) 22
- Внешняя торговля европейских стран-членов СЕВ (Ф. Маджериану) 25
- Индонезия — Крупные усилия для преодоления одностороннего развития экономики ● Сингапур — Достижения и цели промышленного развития (Николае Лауренциу Осе) 28

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ”!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică” pe anul 1983. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămânal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămânal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonându-vă din timp și pe termene cât mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției: Bulevardul Magheru nr. 28-30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresându-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă, P.O. Box 136-137, telex 11126, București, str. 13 Decembrie.

Redacția și administrația: 70159, București, Bd. Magheru nr. 28-30 etaj I, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

STIMAȚI CUMPĂRĂTORI!

În vederea îmbunătățirii aprovizionării populației cu mărfuri metalo-chimice, s-a trecut la organizarea de unități de desfacere cu amănuntul în depozitele de mărfuri ale I.C.R.M. din țară. Aceste magazine asigură cumpărătorilor o serie de avantaje în alegerea și procurarea mărfurilor metalo-chimice, deoarece :

— Sunt organizate pe suprafețe mari, în care se prezintă totalitatea articolelor din grupa de mărfuri ce se creează de către industrie, prezentate pe destinații și pe principiul de înrudire a cererii.

— Aceste magazine vor pune în vânzare mărfuri sosite direct de la fabrici, inclusiv noutățile.

— Vânzarea se realizează pe principiul expunerii deschise și autoservirii, cumpărătorii având acces direct la produse.

— Cumpărătorii au posibilitatea să facă aprovizionarea din timp, anticipată, cu produse foarte solicitate în anumite perioade.

— Servirea populației este asigurată de un personal cu un nivel profesional ridicat la fiecare grupă de mărfuri.

— Orarul de funcționare al unităților va fi în zilele lucrătoare, între orele 10—20.

Prin aceste magazine urmează a fi vândute toate grupele de mărfuri metalo-chimice : produse de menaj din sticlă, porțelan, faianță, articole de uz casnic-gospodăresc, unelte agricole și de grădinarit, articole chimice, echipamente școlare și studențești, jucării, bunuri de uz îndrumat cum sunt radio-receptoare, televizoare, aparate de încălzit și încălzit, frigidere, mașini de spălat, mașini de curățat, aspiratoare de praf, piese de schimb ș.a.

Dintre magazinele deschise recent menționăm în continuare :

Magazinul din șos. Viilor nr. 14 — accesul prin șoseaua laj —, organizat pe o suprafață de 1 400 mp și având în profil articole de menaj din sticlă, porțelan, faianță ; articole de uz casnic și gospodăresc din lemn, metal și materiale plastice ; bunuri de folosință îndelungată ; corpuri de iluminat și abajururi, aparate electrocasnice și piesele de schimb necesare. Pentru a avea o imagine asupra multitudinii de mărfuri care vor fi puse în vânzare, puteți să știți că la grupa sticlărie sunt aproape 1 000 de articole într-un număr de peste 300 000 piese.

Magazinul din bd. Emil Bodnăraș nr. 84 cu un profil în jucării, papetărie și produse chimice de uz casnic este organizat pe o suprafață utilă de 2 000 m.p. și se adresează în special populației din cartierele Militari, Drumul Berei.

În municipiul Brașov, magazinul din str. Bazaltului nr. 1, cartierul Bartolomeu, desface peste 3 600 sortimente de articole de uz casnic și gospodăresc, jucării, sport, papetărie și electrotehnice.

În municipiul Constanța, magazinul funcționează în strada Interioară nr. 2, cartierul Traian.

În municipiul Pitești a fost dat în folosință magazinul organizat în cartierul Nord, str. N. Bălcescu nr. 48. Asemenea magazine au fost deschise și în orașele : Bacău, Baia Mare, Cluj-Napoca, Craiova, Deva, Galați, Iași, Oradea, Sibiu, Sibiu, Suceava, Tîrgu Mureș și Timișoara.

Asigurăm pe cumpărători că aceste unități comerciale vor satisface cele mai exigente gusturi.

Magazinul din șos. Viilor nr. 14

Magazinul din bd. Emil Bodnăraș nr. 84

AD
Recom

Odată cu sosirea toamnei, noile modele de confecții ale acestui sezon se află în magazinele și raioanele specializate ale comerțului de stat. De remarcat linia de croială a modelelor expuse, în pas cu tendințele actualei mode.

Nu întârziți !

Alegeți acum noutățile expuse !

Lei 5
(inclusiv supliment)